

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

KÜLTÜR TURİZMİ ÇALIŞMALARININ
BİBLİYOMETRİK ANALİZ TEKNİĞİ
İLE İNCELENMESİ

VESİLE ALTUNTOP

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BİLİM DALI

HAZİRAN 2019

**KÜLTÜR TURİZMİ ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZ
TEKİNİĞİ İLE İNCELENMESİ**

Vesile ALTUNTOP

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN - 2019

Vesile ALTUNTOP tarafından hazırlanan “Kültür Turizmi Çalışmalarının Bibliyometrik Analiz Tekniği ile İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Bilgehan GÜLCAN

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Başkan : Prof. Dr. Muharrem TUNA

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mikail KARA

İlgaz Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, Çankırı Karatekin Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi: 13.06.2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen ZAİF

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Vesile Altıntop

13.06.2019

KÜLTÜR TURİZMİ ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZ TEKNİĞİ İLE İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Vesile ALTUNTOP

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Haziran 2019

ÖZET

Bu çalışma, geçtiğimiz kırk yılda kültür turizmi çalışmalarının gelişimini, önemli eğilimlerini, araştırma alanlarını, yazarlarını, kurum ve kuruluşlarını incelemektedir. Kültür turizmi çalışmaları, özellikle 2006 yılından itibaren artmaya başlamış ve konaklama, dinlenme, spor turizmleri ile ilişkilendirilmiştir. Son yıllarda kültür turizmine yönelik artan ilgiyle beraber kültür turizmi çalışmaları da literatürde önemli bir yere sahip olmuştur. Kültür turizmi, destinasyonların tarihi ve kültürel mirasını etkilediği gibi destinasyonlar için ekonomi bakımından da avantajlar sağlamaktadır. Kültür turizm çalışmaları ışığında, sektör için yapılacak her hareket turizmi de olumlu anlamda etkileyecek ve bu sayede bölgelerin kalkınmasında ve turizmin ekonomik etkisinde olumlu etkiler ortaya çıkacaktır. Bu çalışmada Web of Science veri tabanında yer alan ve kültür turizmi çalışmalarını inceleyen yayınların bibliyometrik analizi yapılmıştır. “Cultural Tourism” anahtar kelimesi kullanılarak yapılan aramada 1979-2018 yılları arasında toplam 8.948 adet yayın bulunduğu belirlenmiştir. Çalışmada, kültür turizmi konusundaki yayınların belirli parametrelerle incelemesi yapılmıştır. İnceleme sonucunda bibliyometrik eşleme ile ülkeler, kurumlar, belgeler, kaynaklar ve yazarlar; atıf analizine göre ülkeler, kurumlar, belgeler, kaynaklar, yazarlar; eş yazarlık analizinde yazarlar, ülkeler, kurumlar; ortak atıf analizinde alıntı yapılan yazarlar, alıntı yapılan referanslar, alıntı yapılan kaynaklar; eşdizimlilik analizinde yazar anahtar kelimeleri; son olarak da yayınların özetlerinde kullanılan terimlerin analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda ortaya çıkan veriler Vosviewer Görsel Haritalama Yöntemi ile harita şeklinde ortaya konulmuştur. Bu çalışma, kültür turizmi araştırmalarının zamanla nasıl geliştiğini, kültür turizmi çalışmalarında etkili olan yazarlarını, editörlerini, kurum ve kuruluşlarını açıklamakta ve kültür turizmi çalışmalarının geçmişten günümüze nasıl geliştiğini anlaşılmasını sağlayarak kültür turizmi çalışmaları için bir dizi öneri içermektedir.

Bilim Kodu : 116905
Anahtar Kelimeler : Kültür Turizmi, Bibliyometrik Analiz, Vosviewer
Sayfa Adedi : 143
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Bilgehan GÜLCAN

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF CULTURAL TOURISM STUDIES

(M.S. Thesis)

Vesile ALTUNTOP

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

Jun 2019

ABSTRACT

This study examines the development, important trends, research areas, authors, institutions and organizations of the cultural tourism activities in the last 40 years. Cultural tourism studies have started to increase especially since 2006 and have been associated with accommodation, recreation and sports tourism. In recent years, with the increasing interest in cultural tourism, the studies of cultural tourism have also played an important role in the literature. Cultural tourism affects the historical and cultural heritage of destinations and provides advantages in terms of economics for destinations. In the light of cultural tourism studies, every movement to be made for the sector will positively affect tourism, and this will have positive effects on the development of the regions and the economic impact of tourism. In this study, bibliometric analysis of the publications on the study of cultural tourism in the Web of Science database was made. It has been determined that a total of 8,948 publications were found between 1979-2018 during the search using the keyword “Cultural Tourism”. In this study, the publications on cultural tourism are examined with certain parameters. As a result of the review, countries, institutions, documents, resources and authors with bibliometric matching; countries, institutions, documents, resources, authors according to citation analysis; authors, countries, institutions according to co-authorship analysis; cited references, cited sources, cited authors according to co-citation analysis; author keywords in co-occurrence analysis; finally, the terms used in the abstracts of the publications are analyzed. The results of the analysis are presented in the form of Vosviewer Visual Mapping Method. This study explains how cultural tourism research has developed over time, its writers, editors, institutions and organizations that are influential in cultural tourism studies, and provides a series of recommendations for cultural tourism studies by understanding how cultural tourism studies have evolved from past to present.

Science Code : 116905
Key Words : Cultural Tourism, Bibliometrics Analysis, VOSviewer
Page Number : 143
Supervisor : Prof. Dr. Bilgehan GULCAN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, üç yıl boyunca değerli bilgilerini ve deneyimlerini benimle paylaşan, gelecekteki mesleki hayatımda da bana verdiği değerli bilgilerden faydalanacağımı düşündüğüm kıymetli ve danışman hoca statüsünü hakkıyla yerine getiren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Bilgehan GÜLCAN' a; çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen, çalışma süresince tüm zorlukları benimle birlikte göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan, kullandığı her kelime ile hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer hocam Öğr. Gör. Ayşe EREN' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım boyunca maddi manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan, her zaman yanımda olup benden desteklerini esirgemeyen, beni motive eden başta annem ve babam olmak üzere bütün aileme sonsuz teşekkürler ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xi
HARİTALARIN LİSTESİ.....	iv
KISALTMALAR.....	vi
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kültürel Turizm.....	5
1.1.1. Kültür.....	5
1.1.2. Kültürel Miras.....	10
1.1.3. Turizm	11
1.1.4. Kültür Turizmi.....	17

2. BÖLÜM

BİBLİYOMETRİK ANALİZLER VE GÖRSEL HARİTALAMA YÖNTEMİ

2.1. Bibliyometrik Analizler.....	25
2.2. Görsel Haritalama Yöntemi: VOSviewer	29

3. BÖLÜM

KÜLTÜR TURİZMİ ALANI: BİBLİYOMETRİK ANALİZ

3.1. Yöntem.....	33
3.2. Amaç	34
3.3. Web of Science Veri Tabanında Kültür Turizmi	35
3.3.1. Kültür Turizmi Çalışmalarının Yayın Yıllarına Göre Analizleri	36
3.3.2. Kültür Turizmi Çalışmalarının Konu Kategorilerine Göre Analizleri	38
3.3.3. Kültür Turizmi Çalışmalarının Belge Türlerine Göre Analizleri	39
3.3.4. Kültür Turizmi Çalışmalarının Kurumlara Göre Analizleri	41
3.3.5. Kültür Turizmi Çalışmalarının Finansman Sağlayan Kurumlara Göre Analizleri	44
3.3.6. Kültür Turizmi Çalışmalarının Yazarlarına Göre Analizleri.....	46
3.3.7. Kültür Turizmi Çalışmalarının Kaynak Başlıklarına Göre Analizi.....	48
3.3.8. Kültür Turizmi Çalışmalarının Kitap Serisi Başlıklarına Göre Analizi	50
3.3.9. Kültür Turizmi Çalışmalarının Konferans Başlıklarına Göre Analizi.....	53
3.3.10. Kültür Turizmi Çalışmalarının Yapıldığı Ükelere/Bölgeler Göre Analizi.	55
3.3.11. Kültür Turizmi Çalışmalarının Editörlerine Göre Analizi	56
3.3.12. Kültür Turizmi Çalışmalarındaki Grup Yazarların Analizleri	58
3.3.13. Kültür Turizmi Çalışmalarının Yazıldığı Dillere Göre Analizleri	60
3.3.14. Kültür Turizmi Çalışmalarının Araştırma Alanlarına Göre Analizleri	62
3.4. Görsel Haritalama Yöntemiyle Analizler.....	64
3.4.1. Bibliyografik Eşleştirmeye Dayalı Harita Analizi.....	65
3.4.1.1. Belgelere Göre Analiz (Documents).....	65
3.4.1.2. Kaynaklara Göre Analiz (Sources)	68
3.4.1.3. Yazarlara Göre Analiz (Authors).....	72
3.4.1.4. Kurumlara Göre Analiz (Organizations)	75
3.4.1.5. Ükelere Göre Analiz (Countries).....	78

3.4.2. Atıf Analizine Dayalı Harita Analizi.....	81
3.4.2.1. Belgelere Göre Analiz (Documents).....	81
3.4.2.2. Kaynaklara Göre Analiz (Sources)	84
3.4.2.3. Yazarlara Göre Analiz (Authors).....	87
3.4.2.4. Kurumlara Göre Analiz (Organizations)	90
3.4.2.5. Ülkelere Göre Analiz (Countries).....	93
3.4.3. Ortak Yazarlık Analizine Dayalı Haritalama Analizi.....	96
3.4.3.1. Yazarlara Göre Analiz (Authors).....	96
3.4.3.2. Kurumlara Göre Analiz (Organizations)	99
3.4.3.3. Ülkelere Göre Analiz (Countries).....	102
3.4.4. Eşdizimlik Analizine Dayalı Haritalama Analizi	105
3.4.5. Ortak Atıf Analizine Dayalı Haritalama Analizi.....	108
3.4.5.1. Alıntılanan Referanslara Göre Analiz (Cited References).....	108
3.4.5.2. Alıntılanan Kaynaklara Göre Analiz (Cited Sources)	112
3.4.5.3. Alıntılanan Yazarlara Göre Analiz	115
3.4.6. Metin Verilerine Dayanarak Eşdizimlilik Haritası.....	118
SONUÇ ve ÖNERİLER	123
KAYNAKÇA.....	135
EKLER.....	141
EK-1. Web of Science Author Connect Category List	142
ÖZGEÇMİŞ	143

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Kültür turizmi çalışmalarının yıllara göre dağılımı (Dünya).....	36
Çizelge 3.2. Kültür turizmi çalışmalarının konu kategorisine göre dağılımı.....	38
Çizelge 3.3. Kültür turizmi çalışmalarının belge türlerine göre dağılımı	40
Çizelge 3.4. Kültür turizmi çalışmalarının kurumlarına göre dağılımı (Dünya)	42
Çizelge 3.5. Kültür turizmi çalışmalarının finansman sağlayan kurumlarına göre dağılımı (Dünya)	44
Çizelge 3.6. Kültür turizmi çalışmalarının yazarlarına göre dağılımı (Dünya)	47
Çizelge 3.7. Kültür turizmi çalışmalarının kaynak başlıklarına göre dağılımı (Dünya).	49
Çizelge 3.8. Kültür turizmi çalışmalarının kitap serisi başlıklarına göre dağılımı (Dünya).....	51
Çizelge 3.9. Kültür turizmi çalışmalarının konferans başlıklarına göre dağılımı (Dünya).....	53
Çizelge 3.10. Kültür turizmi çalışmalarının ülkelere göre dağılımı (Dünya)	55
Çizelge 3.11. Kültür turizmi çalışmalarının editörlerine göre dağılımı (Dünya)	57
Çizelge 3.12. Kültür turizmi çalışmalarının grup yazarlarına göre dağılımı (Dünya)....	59
Çizelge 3.13. Kültür turizmi çalışmalarının dillerine göre dağılımı (Dünya).....	61
Çizelge 3.14. Kültür turizmi çalışmalarının araştırma alanlarına göre dağılımı (Dünya).....	63

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. Kültür turizmi çalışmalarının yıllara göre dağılımı (Dünya).....	37
Şekil 3.2. Kültür turizmi çalışmalarının konu kategorilerine göre dağılımı	39
Şekil 3.3. Kültür turizmi çalışmalarının belge türlerine göre dağılımı	41
Şekil 3.4. Kültür turizmi çalışmalarının kurumlarına göre dağılımı (Dünya)	43
Şekil 3.5. Kültür turizmi çalışmalarının finansman sağlayan kurumlarına göre dağılımı (Dünya)	45
Şekil 3.6. Kültür turizmi çalışmalarının yazarlarına göre dağılımı (Dünya)	48
Şekil 3.7. Kültür turizmi çalışmalarının kaynak başlıklarına göre dağılımı (Dünya).....	50
Şekil 3.8. Kültür turizmi çalışmalarının kitap serisi başlıklarına göre dağılımı (Dünya)	52
Şekil 3.9. Kültür turizmi çalışmalarının konferans başlıklarına göre dağılımı (Dünya)	54
Şekil 3.10. Kültür turizmi çalışmalarının ülkelere göre dağılımı (Dünya)	56
Şekil 3.11. Kültür turizmi çalışmalarının editörlerine göre dağılımı (Dünya)	58
Şekil 3.12. Kültür turizmi çalışmalarının grup yazarlarına göre dağılımı (Dünya).....	60
Şekil 3.13. Kültür turizmi çalışmalarının dillerine göre dağılımı (Dünya).....	62
Şekil 3.14. Kültür turizmi çalışmalarının araştırma alanlarına göre dağılımı (Dünya) ..	64

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 3.1. Kültür turizmi ile ilgili belgelerin bibliyografik eşleştirme ağ haritası	66
Harita 3.2. Kültür turizmi ile ilgili belgelerin bibliyografik eşleştirme ağ haritası	67
Harita 3.3. Kültür turizmi ile ilgili kaynakların bibliyografik eşleştirme ağ haritası	69
Harita 3.4. Kültür turizmi ile ilgili kaynakların bibliyografik eşleştirme ağ haritası	70
Harita 3.5. Kültür turizmi ile ilgili yazarların bibliyografik eşleştirme ağ haritası	72
Harita 3.6. Kültür turizmi ile ilgili yazarların bibliyografik eşleştirme ağ haritası	74
Harita 3.7. Kültür turizmi ile ilgili kurumların bibliyografik eşleştirme ağ haritası.....	76
Harita 3.8. Kültür turizmi ile ilgili kurumların bibliyografik eşleştirme ağ haritası.....	77
Harita 3.9. Kültür turizmi ile ilgili ülkelerin bibliyografik eşleştirme ağ haritası	79
Harita 3.10. Kültür turizmi ile ilgili ülkelerin bibliyografik eşleştirme ağ haritası	80
Harita 3.11. Kültür turizmi ile ilgili belgelerin alıntı ağ haritası	82
Harita 3.12. Kültür turizmi ile ilgili belgelerin alıntı ağ haritası	83
Harita 3.13. Kültür turizmi ile ilgili kaynakların alıntı ağ haritası	85
Harita 3.14. Kültür turizmi ile ilgili kaynakların alıntı ağ haritası	86
Harita 3.15. Kültür turizmi ile ilgili yazarların alıntı ağ haritası	88
Harita 3.16. Kültür turizmi ile ilgili yazarların alıntı ağ haritası	89
Harita 3.17. Kültür turizmi ile ilgili kurumların alıntı ağ haritası	90
Harita 3.18. Kültür turizmi ile ilgili kurumların alıntı ağ haritası	92
Harita 3.19. Kültür turizmi ile ilgili ülkelerin alıntı ağ haritası	94
Harita 3.20. Kültür turizmi ile ilgili ülkelerin alıntı ağ haritası	95
Harita 3.21. Kültür turizmi ile ilgili ortak yazar ağ haritası.....	97
Harita 3.22. Kültür turizmi ile ilgili ortak yazar ağ haritası.....	98
Harita 3.23. Kültür turizmi ile ilgili kurumlar arası ağ haritası	100
Harita 3.24. Kültür turizmi ile ilgili kurumlar arası ağ haritası	101

Harita 3.25. Kùltür turizmi ile ilgili ùlkeler arası ağ haritası.....	103
Harita 3.26. Kùltür turizmi ile ilgili ùlkeler arası ağ haritası.....	104
Harita 3.27. Kùltür turizmi ile ilgili yayınlarda birlikte kullanılan anahtar kelimelerin ağ haritası.....	106
Harita 3.28. Kùltür turizmi ile ilgili yayınlarda birlikte kullanılan anahtar kelimelerin ağ haritası.....	107
Harita 3.29. Kùltür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan referansların ağ haritası.....	109
Harita 3.30. Kùltür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan referansların ağ haritası.....	111
Harita 3.31. Kùltür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan kaynakların ağ haritası.....	113
Harita 3.32. Kùltür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan kaynakların ağ haritası.....	114
Harita 3.33. Kùltür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan yazarların ağ haritası.....	115
Harita 3.34. Kùltür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan yazarların ağ haritası.....	117
Harita 3.35. Kùltür turizmi metin verilerine dayalı haritalama analizi ağ haritası.....	119
Harita 3.36. Kùltür turizmi metin verilerine dayalı haritalama analizi ağ haritası.....	120

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ACM	Association for Computing Machinery
AIEST	Association Internationale D'Experts Scientifiques Du Tourisme
ASME	The American Society of Mechanical Engineers
BM	Birleşmiş Milletler
BMDTÖ	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
EBM ORG COMM	International Conference on Engineering and Business Management
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
IEEE	The Institute of Electrical and Electronics Engineers
IOP	Institute of Physics
SGEM	International Multidisciplinary Scientific Geoconference
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VOSVIEWER	Visualizing Scientific Landscapes
UN	United Nations
WTO	World Trade Organization
WTTC	World Travel & Tourism Council

GİRİŞ

Kültür kavramı birçok bilim insanının ilgi alanı olmuş bir konudur. Bilim insanları kültür konusu hakkında birçok farklı bakış açıları 19. yüzyılın sonlarına doğru gelişmeler meydana gelmiştir. Kültür kavramının ilk defa, açık bir tanımını İngiliz antropolog olan Sir Edward Burnett Tylor yapmıştır.

“Kültür” sözcüğü farklı bilim alanları içerisinde alan uzmanlarınca yorumlanmıştır. Örneğin; ilk kez kültür kavramını felsefi bakış açısıyla değerlendiren filozof Herder olmuştur. Herder’in tarih ve kültür konularındaki felsefi bakış açısı, Leibniz’in tarih ve kültürünün temel özelliklerini ifade etmek için kullandığı sözcükler temelinde ortaya çıkmıştır. Leibniz’in şu cümlesi: “Geçmişin yükünü taşımak ve geleceğe gebe olmak” tarih ve kültür hakkındaki düşüncelerini ortaya koymaktadır. Bu düşünce temelinde dayanan Herder’in tarih ve kültür konuları hakkındaki düşünceleri de her şeyin insan temelli, insanın gerçekleştirmeleriyle oluştuğu şeklindedir (Özlem, 2000).

Türk Dil Kurumu’nun sözlüğünde geçen kültür kavramı aşağıdaki şekillerde tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2005):

1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunların yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın ve doğal toplumsal çevresine egemenliğin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.
2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü.
3. Bireyin kazandığı bilgi (Karşlı, 2016).

Türk Dil Kurumu’nun tanımlaması Leibniz’in kültür hakkındaki düşüncesini desteklemektedir. İki farklı düşüncenin temelinde insan unsuru göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca tanımlardan yola çıkarak kültür kavramının insanın geçmişten günümüze kadar geçirdiği bütün serüvenleri kapsadığını söylemek mümkündür.

Kültür ve turizm arasındaki ilişki ise Usta'ya göre iki şekilde orta çıkmaktadır; birincisi kültürün turizme sebep olması ikincisi ise turistlerin gittikleri gezdikleri gördükleri yerlerdeki kültürü etkilemeleridir (Usta, 2001).

Kültürel turizmin kapsamı oldukça geniş olan bir kavramdır. Kültürel turizm faaliyetlerine bakıldığında; birçok sanat etkinliklerine katılmak (festival, folklor, tiyatro, sergi gibi), geçmişten günümüze yaşamaya devam eden uygarlıkları ve onların kültürel ve tarihi değerlerini tanımak, aynı zamanda tarihi ve kültürel yerleri gezmek ve toplumun yaşam tarzlarını görmek amacıyla yapılan gezilerin oluşturduğu aktivitelerin yer alması kavramın kapsamının ne kadar geniş olduğunu ortaya koymaktadır (Aydın, 1990).

Turizm anlayışı da diğer alanlar gibi zaman içerisinde değişime uğramıştır. Şu andaki turizm anlayışı eski turizm anlayışının aksine daha çok doğa ile bütünleşme, geçmişten günümüze kadar birçok değişiklik geçirmiş olan kültürel yerlerdeki değişim izlerini yerinde görme, inanç sistemleri, alış-veriş ortamları, yaşam tarzı, eğlence şekilleri daha ilgi çekici hale gelerek değişmiştir. Kültür kavramı daha çok kalite ve seçkinlikle ifade edilirken, turizm kavramı ise ticaret ve kitlesellikle ifade edilmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere kültürel turizmin ne kültür olmadan ne de turizm olmadan var olamayacağı unutulmamalıdır (Garrod & Fyall, 2001).

Kültür turizmi konusu gerek eğitim perspektifinden gerek sektör perspektifinden son yıllarda turizmin önemli meselelerinden biri haline gelmiştir. Kültür turizmi alanı, eğitim açısından tartışılmakta olan yeni konular arasındadır. Bu yüzden kültür turizmi alanında yapılmış veya yapılacak olan her çalışma kültür turizminin öneminin anlaşılmasının ve gelişmesinin sağlanabilmesi için büyük önem arz etmektedir. Kültür turizmi alanındaki gelişmeler sektör paydaşları için de yeni iş alanları, yeni istihdam olanakları gibi birçok önemli konu için yol gösterici niteliğinde olacaktır.

Çalışmanın konusu kültür turizmi konulu araştırmaların bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesi ve böylece kültür turizmi konulu çalışmaların konu ve disiplin dağılımını ortaya çıkartmak olarak belirlenmiştir. Çalışmanın amacı ise; 1979-2018 yılları arasında turizm yazınında kültür turizmi ile ilgili çalışmaların bibliyometrik özelliklerinin belirlenmesi ve aynı zamanda kültür turizmi konusunun evrimini sistematik olarak incelemektir. Bu amaçla hazırlanan çalışmada bibliyometrik analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışma Web of Science veri platformundan alınan yayınları içermektedir. Web of Science veri platformunun atıf göstergeleri abonelik şekline göre değişkenlik gösterebilmektedir. Bibliyometrik yöntemde, özellikle akademik bir alanda yapılmış çalışmaların belirli özellikleri analiz edilmektedir. Böylece bilimsel alana ilişkin çeşitli sonuçlar elde edilmektedir. Çalışmanın kapsamında 1979-2018 yılları arasında kültür turizmi konusunda yapılmış olan 8.948 çalışma incelenmiştir. Çalışmalar öncelikle Web of Science taramasına tabi tutulmuş ve on dört tarama başlığı altında incelenmiştir. Daha sonra 8.948 çalışma görsel haritalama yöntemi olarak kullanılan VOSviewer programıyla haritalandırılmıştır. VOSviewer programının verdiği maksimum sonuçlar kullanılmıştır. Sonuçlar üzerinde herhangi bir kısıtlama yapılmamıştır.

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kültürel Turizm

1.1.1. Kültür

Kültür kelimesinin etnik kökenine bakıldığında karşımıza klasik Latince’ de “bakmak” veya “yetiştirmek” anlamına gelen “cultura” veya “colere” fiilleri ortaya çıkmaktadır. Bu fiiller tarımsal açıdan değerlendirildiğinde, toprağı işlemek, ürün yetiştirmek, ekip biçmek gibi anlamları ifade etmektedir (Aktan & Tutar, 2007; Eroğlu, 1993; Jarry, 1991; Hoult, 1969).

Cultura terimi, ilk kez ürün yetiştirmek, ekip biçmek gibi tarımsal etkinlikleri nitelemekte kullanılmıştır. Romalılar bu terimi doğada kendi yetişen bitkilerden ayrı olarak, insanın müdahalesiyle tarlada ekerek yetişen bitkileri tanımlamakta kullanmışlardır. Bugün kültür bitkisinin anlamına baktığımızda tarla, sera ve laboratuvar koşullarında insan etkisiyle yetiştirilen bitkilerin ifade edildiğı bilinmektedir. Türkçede ekin terimi kültür teriminin karşılığı olarak önerilerek colere fiili temelinde meydana gelmiştir (Doğan, 2000).

Türk Dil Kurumu’nun sözlüğünde geçen kültür kavramı aşğıdaki şekillerde tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2005):

1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunların yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın ve doğal toplumsal çevresine egemenliğin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.
2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü.
3. Bireyin kazandığı bilgi (Karşlı, 2016).

“En geniş anlamıyla kültür, bir toplumu ya da toplumsal bir grubu tanımlayan belirgin maddi, manevi, zihinsel ve duygusal özelliklerin bileşiminden oluşan bir bütün ve sadece bilim ve edebiyatı değil, aynı zamanda yaşam biçimlerini, insanın temel haklarını, değer yargılarını, geleneklerini ve inançlarını da kapsayan bir olgu” şeklinde tanımlanan kültür kavramı UNESCO’nun düzenlemiş olduğu Dünya Kültür Politikaları Konferansı Sonuç Bildirgesi’nde yer almıştır (UNESCO, 1982).

Kroeber (1985, s.10)’e göre kültür, evrensel ve tamamen organik bir varlık şeklinde tanımlanmaktadır. Kroeber kültürel alan ve kültürel model kavramları üzerine odaklanmıştır. Bu kavramlarla Kroeber belirli bir coğrafi bölgede yaşayan belirli toplulukların temel özelliklerinin nasıl oluştuğunu ve diğer farklı kültürel çevreler nasıl uyarlandıklarını incelemiştir. Kroeber kültürü iki farklı açıdan ele almıştır: bir açıdan kültür sadece kültürel faktör anlamında anlaşılabilirken diğer açıdan da herhangi bir kültür ona etki eden herhangi bir şey olmadan da tamamen anlaşılabilir (Kroeber, 1985).

Kültür kelimesinin tanımlanması en güç kavramlardan olduğunu ileri sürenlerden biri Raymond Williams’dır. Bunun sebebini de kültür kelimesinin birden fazla farklı düşünce sisteminde ve disiplinde önemli kavramlar için kullanılmaya başlaması olarak belirtmiştir (Williams, 1977).

Kültür kavramı sadece bilimsel değil aynı zamanda toplumsal ve tarihsel derinliğe sahip olan bir kavramdır. Bu yüzden kültür kavramı terminolojik çeşitliliğe de sahip olan bir alandır (Mejuyev, 1987).

Turan’a göre (Turan, 1990) uygarlığı kültürden ayırmak hem zor hem de gereksiz durumdur. Ziya Gökalp’e göre ise uygarlık kültürden daha geniş bir kapsama sahiptir. Gökalp’in kültürü kendiliğinden oluşan bir gerçek uygarlığı ise belirli bir yöneme dayalı fikir ürünü olarak nitelendirdiği belirtilmektedir (Turan, 1990).

Sosyal antropoloji alanının kurucusu olarak bilinen Malinowski, kültürü insanların başarılarının tümünün ifadesi olduğuna inanmıştır. Malinowski'ye göre kültür dil, fikirler, gelenekler, inançlar, toplumsal düzen gibi çeşitli öğeleri birbirine bağlayarak insanoğlunun doğaya eklenen yapay bir varlık oluşturduğunu ve bu varlığın kendi içinde dengeli bir sistem oluşturduğunu ifade etmiştir (Malinowski, 1992).

Kültür kavramı, değerler, tasarımlar, semboller ve simgeler bütünüdür. İnsanların ve toplumların psikolojik dünyalarına ve somut deneyimlerine anlam vermelerini sağlamaktadır. Kültürler somut değerlerden, tasarımlardan, sembollerden ve deneyimlerden oluşur. Zaman içerisinde toplumun veya insanın kabul etme durumuna göre tüm topluma yayılarak toplumların ve grupların değerlerini, davranışlarını ve tutumlarını oluşturmaktadır (Latouche, 1993).

“Kültür” sözcüğü farklı bilim alanları içerisinde alan uzmanlarınca yorumlanmıştır. Örneğin; ilk kez kültür kavramını felsefi bakış açısıyla değerlendiren filozof Herder olmuştur. Herder'in tarih ve kültür konularındaki felsefi bakış açısı, Leibniz'in tarih ve kültürünün temel özelliklerini ifade etmek için kullandığı sözcükler temelinde ortaya çıkmıştır. Leibniz'in şu cümlesi: “Geçmişin yükünü taşımak ve geleceğe gebe olmak” tarih ve kültür hakkındaki düşüncelerini ortaya koymaktadır. Bu düşünce temeline dayanan Herder'in tarih ve kültür konuları hakkındaki düşünceleri de her şeyin insan temelli, insanın gerçekleştirmeleriyle oluştuğu şeklindedir (Özlem, 2000).

Kültür kavramını ülkemizde ilk inceleyen Ziya Gökalp olmuştur. Gökalp'e göre kültürü milli, medeniyeti ise milletler arası bir kavram olarak ifade etmiştir. Kültür kavramı bir toplumun bütün üyelerini birbirine bağlayan ve aralarında dayanışma meydana getiren kurumlara denilmektedir. Kültürü, aynı zamanda sadece bir milletin ahlaki, hukuki, dini, akli, estetik hayatlarının tümü olarak ifade etmiştir. Bütün bu ifadelerin toplamı, sahip olan toplumun kültürünü oluşturmaktadır (Gökalp, 1994).

Kültür kavramı İngilizce de ilk kez E.B.Taylor tarafından 1865 yılında kullanılmıştır. Taylor kültür kavramını antropolojideki teknik anlamıyla ilk değerlendiren kişi olmuştur. Aynı zamanda Taylor kültür kavramını sistematik olarak tanımlanmış ve temel bir kavram haline getirmiştir. Taylor'a göre kültür karmaşık bir bütün olarak nitelendirilmiştir. Kültür insanın toplumun temel üyesi olarak öğrendiği bilgi, gelenek-görenek, beceri ve alışkanlıklarının oluşturduğu bir bütündür (Güvenç, 1996).

İnsan içinde doğduğu kültürün ürünüdür. İnsan doğduktan sonra karşılaştığı somut veya soyut bütün değerler onun kültürünün bir parçasını meydana getirir. İnsan oluşturduğu kültür içinde zamana büyür ve bu açıdan insan davranışlarının öğrenilme yönünü oluşturur. İnsanın doğup büyüerek geçirdiği zaman içerisinde kültürde değişimler olacağı gibi insan kendi kültürünü de değiştirebilir. Bu da kültür kavramının iki farklı açıdan değişime uğrayacağını belirtmektedir (Özbek, 2000).

Kültür kavramı tarım açısından doğada kendiliğinden yetişen bitkiler şeklinde değil de daha çok insan emeğiyle insanın etkisiyle oluşan bitkiler ile açıklanmıştır. İnsanın tarlayı belirli bir düzen içerisinde ekip biçmesi nasıl çıkacak ürünü belirli bir düzen içerisine koyuyorsa insan açısından da kültür kavramını bu açıdan değerlendirmek mümkündür. Cicero tarafından kullanılan *cultura animi* kavramı insana kişilik sahibi olma, belli kurallara göre davranma, kendine hâkim olan, belirli bilgiler edinerek aklını kullanabilme hali için kültür kavramını bugünkü haliyle de kullanılmaktadır (Özlem, 2000).

Kültür, köken ve amaç yönünden temel de insan varlığını bulundurmakla birlikte önem, yaygınlık yönünden farklı boyutları içinde barındıran pek çok çeşitli öğelerden meydana gelir (Uygur, 2003).

Kültür kavramı disiplinler arası bir kavramdır. Ancak disiplinler içinde kültür, en geniş anlamına sosyoloji bilimi içerisinde ulaşmıştır. Sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde kültür, bir toplumun yaşama tarzıdır aynı zamanda bir toplumun kendini kural ve normlarla

ifade etme tarzıdır. Bu açıdan kültür, toplumların gündelik deneyimlerini ortaya koyarken tutumları ve davranışlarının toplamı anlamına gelmektedir. Kültür bu yönüyle toplumların ve o topluma ait bireylerin tüm faktörlerinin (yedikleri, içtikleri, yazdıkları/okudukları, sevindikleri, sevdikleri, öfke ve hasret duydukları) toplamıdır (Aktan & Tutar, 2007).

Kuçuradi göre kültür kavramını iki şekilde açıklamıştır. Bunlardan ilki tekil anlamda kültür (Kuçuradi, 2009):

...bu ‘kültürden kastedilenin, ‘kişilere insan olarak olanaklarını geliştirebilmeyi: (bu olanakların işlenmesini, kültüve edilebilmesini) sağlayan etkinliklerin tümü’-sanat, felsefe yapma ve bu yapılanlardan yararlanma- olduğu söylenebilir. Bu, yüzyıllardan beri Batı düşüncesinde yer etmiş, cultura animi (ruhun işlenmesi, ruhun kültürü) fikridir, ya da tekil anlamda kültür.

İkincisi ise çoğul anlamı ile kültürü şöyle saptamaktadır:

“...belirli bir kültürü – başka bir kültürden... farklı kılan nedir? Aralarındaki farkı yaratan, nedir? ...ortak özelliği aramağa kalkıştığımızda – ve bulduğumuzda – bunun, bir grupta o anda yaygın olan insan anlayışı ve değerlilik anlayışı olduğunu görürüz” (Kuçuradi, 2009).

Onlarca farklı kültür tanımlamalar ışığında kültür; bir ülkenin, bölgenin ya da bir topluluğun geçmişten günümüze kadar geçirdiği süreç içerisinde varlığını devam ettiren örf, adet, yaşam biçimleri, inanış, beslenmeleri, el sanatları gibi birçok ögeyi içine alan bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer açıdan kültür, bir millete ya da bir ülkeye özgü, sanat eserleri, düşünce ve eğitim faaliyetlerinin tamamını da kapsamaktadır. Kültür kavramı coğrafi açıdan ele alındığında ise, insanın veya toplumun fiziki ve beşerî ortamına bağlı olarak ürettiği somut ve soyut tüm öğeler şeklinde ifade edilebilmektedir (Diker & Deniz, 2016) .

Kültür, sosyal bir varlık olarak toplumların ve grupların tüm değerlerini (tecrübelerini, inançlarını, sanat anlayışlarını, ahlaki ve hukuksal normlarını, adet ve gelenekleri) kapsayan

geniş ve kapsamlı bir kavramdır. Bir toplumun veya grubun taşıdığı bütün değerleri ve ortaya koyduğu bütün eserleri kapsamaktadır. Kültür tanımında iki önemli kavram vardır. Bunlardan birincisi “değer” ikincisi ise “eser” kavramıdır. Bu açıklama ışığında kültür, bir toplumun veya grubun sahip olduğu değerler ve ortaya koyduğu eserlerin hepsini kapsayarak kültürün içine aldığı bütün maddi (somut) ve manevi (soyut) öğeleri içine alan geniş bir tanıma sahiptir. Genel anlamıyla, kültürün maddi (somut) ve manevi (soyut) olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır. Kültür değişimi meydana geldiği sırada bu iki boyutta değişimler yaşanmaktadır. Ancak maddi kültür öğelerinin değişimi manevi kültür öğelerinden daha hızlı ve kolaydır. Bu durum daha çok endüstri toplumları ile bir başka toplumsal gelişme dönemine geçiş aşamasında bulunan toplumlarda görülmektedir (Aktan & Tutar, 2007).

1.1.2. Kültürel Miras

Geçmişten günümüze gelen somut veya soyut her türlü öge ait olduğu ülkenin zenginliği anlamına geldiğinden ve bu öğelerin gelecek kuşaklara aktarılması açısından sahip çıkılması ve korunması gerektiğinden bütün bu öğelere "Kültürel Miras" denilmiştir. Kültürel miras, somut kültürel miras ve somut olmayan kültürel miras olarak iki ayrı kategoride ele alınmaktadır ve kapsamı oldukça geniştir. Somut kültürel miras; yapıları, anıtları ve tarihi mekanları içine alan ve gelecek kuşaklara aktarılmak üzere korunması gereken eserlerdir. Mimari, arkeolojik, bilimsel-teknolojik eserler somut kültürel miras eserleri olarak düşünülmüşlerdir. Somut olmayan kültürel miras ise gözle görülemeyen, elle tutulamayan, ancak bir toplumu ortaya çıkaran değerler bütünüdür. Örneğin; müzik, gelenekler, dil, inanışlar, şarkılar, folklor, gösteriler, tekerlemeler, hikayeler ve şiirler gibi unsurlar somut olmayan kültürel miras eserlerindedir (Can, 2009).

Bir toplumun bireylerine aralarındaki dayanışma duygusunu, birlik duygusunu ve bunlar gibi toplum bireylerinin ortak geçmişlerini anlatan kavram kültürel mirastır. Kültürel miras kavramı toplum bireylerinin geçmişten günümüze edindikleri deneyimlerini ve gelenek göreneklerinin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Kültürel miras; içinde bulunan

toplumun kimliğiyle, kültürüyle, tarihiyle ilgili somut ve soyut değerlerin tümünü ifade etmektedir. Nasıl ki tarihi ve kültürel yerler, anıtsal eserler, arkeolojik alanlar somut değerler kültürel mirası oluşturur aynı zamanda dil, görenek, gelenek, müzik, ritüeller gibi somut olmayan değerler de kültürel mirası oluşturur (Ünal, 2014).

Gülcan'ın da bahsettiği gibi insanın ürettiği bütün araç, gereç, yapılar ve teknolojiler somut kültür varlıklarına; yine insanın ürettiği bütün anlamlı değerler, davranışlar ve kurallar ise somut olmayan kültür varlıklarına örnektir (Gülcan, 2010).

1.1.3. Turizm

Turizm kelimesinin, kökü “tornus” kelimesinden gelmektedir. Kökü Latince'ye dayalı tornus kelimesi, dönmek, etrafını dolaşmak, geri dönmek anlamlarına gelmektedir. Tornus kelimesi zaman içerisinde İngilizce dilinde “toun” kelimesine dönüşmüş ve kelime seyahat, devir, gezi, uzun yolculuk gibi anlamları içermiştir (Bal, 1995).

İlkel çağlara bakıldığında insanlık tarihinin de bir alandan diğerine yönelik insan devinimlerinin izlerine rastlanılmaktadır. Bu yer değiştirme hareketi insanoğlunun beslenme ihtiyacını nerede olanak buluyorsa oraya yönelmesi ile meydana gelmiştir. Bu yer değiştirme hareketinin temelinde temel ihtiyaçlardan olan beslenme ihtiyacının giderilmesi yer almaktadır. Tarihe bakıldığında, yer değiştirmenin köklü bir değişime uğrayarak daha verimli topraklara doğru yöneldiği göçlerden de söz etmektedir. Bu göçlerle birlikte insanlık tarihinde farklı amaçlarla yer değiştirme hareketleri gerçekleştirilmiştir. Bir başka insanlık tarihindeki dönemeç ise insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli kaynaklarının oturdukları alanda sağlanmasıdır. Bu yaşam şeklinde insanoğlu, toprağa bağlı ve gereksinimlerini dolaylı yoldan sağlayarak tanımlanmıştır. Gereksinimlerin dolaylı yoldan sağlanabilmesi için gereksinimlerin başka bir sınıfın yardımıyla karşılanması gerekmektedir. Buradan sonuçla gereksinimlerini farklı sınıf insanlarla dolaylı yoldan halledebilmek için yer değiştiren kişiler tacirler olmuştur. Yer değiştirme hareketleri sadece gereksinimlerini

karşılama için geçici süreliğine gerçekleşmektedir. İlk çağlara bakıldığında Finikeliler adındaki topluluğun bu yer değiştirme hareketini başarılı şekilde yürüttüğü doğrulanmaktadır. Bu yer değiştirme hareketinde bulunan Finikeli tacirlerin insanlık tarihinde turizm alanına etki eden bir hareket olması açısından önem arz etmektedir (Eralp, 1983).

İlkçağda Akdeniz ülkelerinde düzenlenen “Olimpiyat Oyunları” turizm hareketlerinin canlanmasının başlıca nedenlerinden biri olmuştur. Bu oyunları izlemek üzere diğer ülkelerden çok sayıda insanın seyahat ettiği bilinmektedir (Usta, 2009).

1953 yılında Uluslararası Turizm Akademisi (L'Academie Internationale du Tourisme) adındaki bilim kuruluşunun yayımladığı sözlükten turizm için yapılan tanım şu şekildedir:

Turizm, gezi yolculukları için kullanılan bir terim, bu çeşit yolculukları gerçekleştirmek için yapılan insansal davranışların tümü; turistin gereksinmelerini karşılamak için iş birliği halinde çalışan endüstridir. Etimoloji: İngilizce tour sözcüğünden geliyor. Bu da Fransızca çevre yolculuğu ya da gezisi anlamına gelen tour sözcüğünden alınmıştır. Yolculuktan ayrıldığı taraf, turizmde amacın özgürce seçilmesi ve gezi isteğini karşılama istemi vardır (Eralp, 1983).

1905 yılında turizmin ilk tanımı Guyer-Feuler tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre:

Turizm, gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteği; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan, özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak, ulusların ve toplulukların birbirlerine daha çok yaklaşmalarına olanak veren modern çağa özgü bir olaydır (Kozak & vd., 2000).

Yolculuk esnasında ve varılan yerde güvenlik problemlerinin olmaması, ulaşım ağında can ve mal güvenliğinin sağlanmış olması turizmi ilgilendiren davranışlara elverişli bir ortam hazırlamıştır. Bugünkü turizm içeriğine benzer yer değiştirme hareketleri açısından Eski Yunan ve Roma dönemi turizm açısından önemli dönemlerdir. Aynı zamanda Eski

Yunan ve Roma Uygarlık Dönemi'nde kara ve deniz yolu ulaşım ağlarının seyahate elverişli biçimde ortaya çıkması turizm konusu açısından önemli bir gelişmedir. Fakat Roma devletinin askeri amaçlı egemenliği altındaki bölgeleri Roma'ya bağlamaya yarayan ulaştırma sistemi aynı zamanda toplulukların turizm amaçlı seyahatlerini de desteklemiştir (Eralp, 1983).

Sezgin, turizmi şu şekilde tanımlamıştır:

“Devamlı olarak yaşanan yer dışına, tüketici olarak tatil, dinlenme, eğlence, kültür ve benzeri ihtiyaçların giderilmesi amacıyla yapılan seyahat ve geçici konaklama hareketine turizm denir” (Sezgin, 1995).

Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere turizm, temelinde belirli amaçlarla yer değiştirme hareketini kapsamaktadır.

Uluslararası Turizm Uzmanları Birliği olan AIEST (Association Internationale D'Experts Scientifiques Du Tourisme), turizmi bilimsel açıdan belirlemek üzere yaptığı tanımına göre;

“Turizm, yabancıların seyahat ve geçici veya devamlı asli kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek koşuluyla, konaklamalarından doğan ilişkilerin ve olayların tümüdür” (Tunç & Saç, 1998).

V. yüzyılda Roma imparatorluğunun dağılmasıyla Roma dönemine ait turizm de olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu sırada orta çağda meydana gelen dinsel olaylar toplumları derin etkilemiştir. Haçlı seferleri binlerce insanın kıtalararası yer değiştirmesi nedeniyle turizm açısından önemli bir olaydır. Çünkü bu yer değiştirme sırasında gidiş ve dönüş güzergahlarındaki toplulukları da etkilemiştir. Aynı zamanda Haçlı seferleri dinsel amaçla yapılan seyahatleri başlatmış ve dinsel amaçlı seyahatlerin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Orta çağda bir diğer turizm alanında dikkati çeken gelişme ise kıtalararası ticarettir.

Kıtalararası ticaret İpek yolu üzerinde yapılmaktadır. Bu yüzden bu ticaretten kaynaklanan ilişkilerde turizmi etkilemiştir. Bu ticaret Batı Avrupa'yı; Orta Doğu-Türkiye-İran üzerinden geçerek Hindistan ve Çin'e bağlamıştır. Çağa damgasını vuran bir model, kapsadığı ülkelerdeki yan bağlantılarıyla toplulukları sosyo-ekonomik açıdan da etkilemiştir (Eralp, 1983).

Bu arada, ünlü gezgin Marco Polo'nun uzun yolculuğu ve yazdığı eseri de, turizm hareketlerinin artmasına neden olmuştur. Marco Polo'nun uzun yolcuğu yıllar sürmüştür ve farklı dilleri konuşan yerli toplulukları da aşmıştır. Marco Polo'nun binlerce kilometre tutan bu yolculuğu, can ve mal güvenliğinin sağlandığını kıtalararası bir düzenin, etkin biçimde varlığını sürdürdüğünü kanıtlamıştır. Turizmin gelişmesine sağlayan başlıca koşullardan bir de bu ortam olmuştur (Usta, 2009).

Turizm devrimine etki eden bir diğer önemli gelişme ise yerleşim merkezlerinin kendi çekim gücü olan somut ve soyut varlıkları oluşturacak duruma gelmeleridir. Bir yerleşim yerinin kendine özgü çekim gücünün meydana gelmesi o alan için turizmin de olumlu etkilenmesi anlamına gelmektedir. Öncelikle yerleşim merkezlerinin kendilerine özgü çekim güçleri diğer ülkelerde yaşayan insanların tarihsel geçmişlerini merak etmeleriyle ortaya çıkmıştır. Daha sonra bunu takiben ülke gençlerinin sanat, bilim ve siyaset amaçlarıyla başka ülkeleri ziyaret etmeleri turizm hareketlerini olumlu yönde etkilemiştir. Bu süreçte seyahatlere katılanlar dinsel ve ticaret amacının dışında sanat, bilim ve siyaset amacıyla seyahat hareketinde bulunmuşlardır (Eralp, 1983).

Avusturyalı ekonomist Herman Von Schullar turizmin ekonomik tanımı ilk olarak 1910 yılında yapmıştır. Bu tanıma göre:

“Başka bir ülkeden, şehir ve bölgeden, yabancıların gelmesi ve geçici süre kalmalarıyla ortaya çıkan hareketin, ekonomik yönünü ilgilendiren faaliyetlerin tümüdür.” Bu tanım çeşitli tartışmalara yol açmıştır” (Kozak & vd., 2000).

Ekonomide alanındaki değişime paralel olarak, 1990 sonrası dünya turizm trafiği de büyük bir hızla gelişmiş ve turizm harcamaları katlanarak artmıştır. Küresel ekonominin en hızlı büyüyen sektörlerinden birisi turizm endüstrisi olmuştur (Çeken, 2003).

Türkiye, 24 saatten az olmamak şartıyla, sürekli yaşanılan yere geri dönme hareketini içeren ve gelir sağlayıcı herhangi bir uğraş da bulunmamak şartı ile bireyin yolculuk ve/veya konaklamalarından doğan olay ve ilişkilerin tümü olarak BM tarafından 1963 yılında yapılan turizm tanımını benimsemektedir (Tolungüç, 1999).

İsviçreli ekonomistler Walter Hunziker ve Kurt Krapf tarafından modern anlamda turizmin ilk tanımı yapılmıştır. Buna göre:

" Turizm, insanların sürekli çalışma ve konutlarının bulunduğu yer dışında yaptıkları seyahat ve konaklamalardan ileri gelen ilişki ve olayların tümüdür" (Evliyaoğlu, 1989).

1841 yılında İngiltere’de günümüzdeki seyahat acentesi niteliklerini içeren ilk seyahat acentesi Thomas Cook kurulmuştur. Seyahate katılanlar sayısının hızla artmasıyla turizm alanında pazarlamaya yönelik hareketlerinde ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu seyahat acentesi günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Bu seyahat acentesi bir kentten diğerine toplu seyahat düzenleyerek ilk turizm pazarlama hareketini gerçekleştirmiştir. İlk önce İngiltere’deki şehirler arasındaki seyahatler için başlatılan bu hareket daha sonra Paris’i de içine alarak 1867 yılında İngiltere dışına ilk turunu yapmıştır. Bu olayı, turizm pazarlamasının uluslararası içerik kazanmasının bir başlangıcı olarak değerlendirmek mümkündür (Eralp, 1983).

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (BMDTÖ) ise, turizmi insanların belirli sebeplerden dolayı (boş zaman, iş) günlük yaşadıkları yer dışındaki yerlerde kalma ve seyahat aktiviteleri olarak tanımlamıştır (Evans & Campbell, 2003).

Türkiye turizmi açısından başlangıçta turistik ürün kültürel varlıklar olarak ortaya çıkmıştır. Fakat Türkiye turizminde oluşan talep ile buna bağlı olarak yatırımlar yeterli bir düzeye ulaşamamıştır. Türkiye turizminin durumu 1980'lerden sonra değişime uğrayarak turizm yatırımları turizm ürünlerine bağlı olarak ve özellikle coğrafi zenginliklere odaklanılarak geliştirilmiştir. Türkiye turizminin şu an ki durumu sahip olduğu değerlerle ve varlıklarla hem mevcut pazara hem de yeni pazarlara yönelmiştir. Buradan sonuçla alternatif turizm türleri tartışılan bir konu olmuştur. Alternatif turizm ürünleri turizm ürünlerinin farklılaştırılması noktasında gerekli görülmektedir. Türkiye'nin sahip olduğu kültürel miras zenginliği alternatif turizm açısından değerlendirilmektedir (Gülcan, 2010).

Turizm hareketlerinin artmasıyla turizm ürünlerinin pazarlanabilir hale gelmesinde de artış olmuştur. bu artış ile kısa sürede turist sayısında da artış olmuştur. Örneğin Londra'dan Paris'e 1867 yılında düzenlenen ilk geziye katılanlara kıyasla on yıl sonrakilerin sayısı, 25 kat daha artmıştır. Çağdaş turizme geçişi hazırlayan birçok sosyal olay/etmen meydana gelmiştir. Bunları sıralamak gerekirse: (Eralp, 1983)

1. İnsan Haklarının İçerik Kazanması (seyahat özgürlüğü, ücretli tatil, sosyal güvenlik)
2. Kentleşim
3. Sosyo-ekonomik Gelişim

Turizmin yerel toplum üzerinde birçok etkisi bulunmaktadır. Yerel toplumlar gelen turistlerle ne kadar doğrudan ilişki içerisinde olursa o kadar sosyal etkilemeleri fazla olacaktır. Turizmin gelişmesi ile yeni istihdam alanlarının ortaya çıkması, ulaştırma ve taşımacılık araçlarında yeniliklerin olması, alt yapının gelişmesi gibi turizm alanındaki olumlu gelişmeler yerel halkı da etkileyecektir. Bunun yanında turizmin gelişmesi sonucu geliri artan yerel toplum üyelerinin tüketim kalıplarında, davranışlarında değişiklikler olabilecektir (Cooper, 1994).

Turizm alanında meydana gelen ulaşım teknolojisindeki gelişmeler turizmin günümüzdeki boyutlara ve içeriğe ulaşmasına neden olmuştur. Turizm alanında ulaşım sisteminin gelişmesi turizmin olanaklarının ve sınırlılıklarının da gelişmesine neden olacaktır. Ulaşım sistemindeki taşıma kapasitesi ve hız önemli etkenlerdendir. Aynı zamanda turizm söz konusu mekânda gidebileceği sınırlılıklara bağlıdır. Bu açıdan mekânda varabildiği sınırlılıklar ne kadar gelişirse turizm olgusu da o derece gelişme gösterir (Eralp, 1983).

Turizm iyi bilinen avantajlar sunar. Ziyaretçi ücretleri, imtiyazlar ve bağışlar restorasyon ve koruma çabaları için fon sağlamaktadır. Ziyaretçiler bir sitenin arkadaşları olarak işe alınabilir ve uluslararası destek oluşturmaya yardımcı olabilir. Tur operatörleri ve otel zincirleri, finansal katkılar yaparak, izleme çabalarına yardımcı olarak veya müşterilerini sorumlu turizm konusunda bilgilendirerek bir sitenin yönetiminde rol oynayabilir. Turizm, yerel el sanatlarını destekleyerek veya alternatif ekonomik faaliyetler sunarak kültürel değerleri de artırabilir (Pedersen, 2002).

Turizm, dünyanın en büyük endüstrilerinden biridir. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC), turizmin dünya toplam GSMH'nın %12'sini oluşturduğunu tahmin etmektedir (Pedersen, 2002).

1.1.4. Kültür Turizmi

Genim turizmin ilk hareketlerinin tatil sebebiyle yapılan geziler olmadığını belirtmiştir (Genim, 2002). İlk turizm hareketlerinin bilinmeyi, görülmeyeni bilme ve görme, öğrenme amaçlı yer değiştirme hareketlerini içeren kültürel gezilerin kültürel hareketlerin olduğunu vurgulamıştır. Bahçe'nin yaptığı tanıma göre kültür turizmi belirli bir alanda mekânda yaşayan ve orada yaşayan topluma özgü soyut veya somut varlıkların, özelliklerin farklı bir bölgede yaşayan insanların kendilerine özgü ilgi ve amaçlarına göre kendisinden

farklı varlıkları ve özellikleri buldukları gerçek ortamlarında görmeleri ve deneyimlemeleri için yaptıkları seyahat şeklinde tanımlamıştır (Bahçe, 2009).

Kültür turizmi bir grubun, milletin, kurumun veya toplumun tarihi, bilimi, yaşam tarzı gibi somut veya soyut değerlerine, özelliklerine ait olduğu toplumun veya grubun dışındaki insanların seyahatleri ile ilgili bir durumdur (Silberberg, 1995).

Ryan, kültür turizmi olgusunu sahip olunan değerlere ve kültüre saygılı olarak; aynı zamanda kaliteli ve entelektüel bir etkinlik tarzı olarak ele almaktadır (Ryan, 2002).

Kültür turizmi temelinde yerel halkın dışarıdan gelen ziyaretçiler için tanıtılmasında rol oynayan önemli etkenlerdendir. Yerel halkın gelenekleri, görenekleri, yaşam tarzları gibi durumları dışarıdan gelen ziyaretçilere en iyi şekilde aktararak kültür turizminin uygulandığı alana da birçok olumlu etkisi olmaktadır (Saarinen, Moswete, & Monare, 2014).

McKercher'e göre kültür turizmi olgusunun anlaşılmasında birkaç önemli etken vardır. Kültür turizmi olgusunun temelinde kültürel varlıklar olduğundan dolayı ve bu konu hakkında henüz yeterli bilgi birikiminin ve pazarlama anlayışının oluşmamış olması bu turizm çeşidinin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır (McKercher, 2002).

Kültürel turizm, kültürel varlıklar temelinde oluşmuş bir turizm ürünüdür. Bu yüzden kapsam alanı da kültürel varlıklar temelinde çok geniş bir alana sahiptir. Bahsi geçen kültürel varlıklar, toplumların yaşam tarzlarından, yeme-içme alışkanlıklarından, kültürel miras varlıklarının özelliklerinden, geleneksel sporlara, el sanatlarına, oyunlara kadar genişletebilmek mümkündür (McGettlan & Burns, 2001).

Kültür turizmi kavramının 1980'li yılların başında yapılan çalışmalar da geçtiği belirlenmiş ve bu konudaki incelemeler halen de devam etmektedir. Kültür turizmi sözcüğünün ilk kullanıldığı çalışma olarak da Avrupa Komisyonu'nun kültürel miras ve kültürel kimlik konuları için yaptığı çalışmalar da geçtiği belirtilmektedir (Çulha, 2008).

Kültür ve turizm konularında olduğu gibi kültür turizmi konusunda da geçmişten günümüze farklı bilim insanların tarafından birçok tanım yapılmış ve her tanım diğerine göre birden fazla farklı yönleri ile birbirlerinden ayrılmaktadır. Tanımların geneline bakıldığında kültür turizmi konusunun turistik bir yer değiştirme hareketi olarak, başlangıçta gezmek ve güzel vakit geçirmek gibi belirli amaçlar doğrultusunda, turistlerin veya ziyaretçilerin gittikleri gezdikleri yerlerdeki değerleri ve kültürel varlıkları anlamalarını içinde barındıran ziyaretler olarak tanımlamak mümkündür. Dünya Turizm Örgütü ise kültür turizmini bireylerin kültürel bir motivasyon amacıyla gerçekleştirdikleri kültür turları, dini seyahatler, iş gezileri, festivaller gibi farklı amaçlar ile gerçekleşen seyahatlerinin tümünü kapsayan bir kavram olarak tanımlamıştır (Pedersen, 2002).

Kültür turizmi kavramını iki farklı bakış açısıyla tanımlamak mümkündür. Kültür turizmi dar açıdan, özel ilgi seyahatlerini içeren, yerel halkın kültürünü, yaşam tarzını görmeyi, kültürel isteklerinin tatmini amacıyla tarihi yerlere, müzelere, sanat gösterilerine yapılan ziyaretleri içine alan bir kavramdır. Kültür turizmi kavramı geniş açıdan ise, temelinde kültürel faaliyetleri bulunduran, var olanın dışında değişik ve farklı merakların karışımı olan seyahatlerin bütünüdür (Medlik, 2003).

Richards'a göre kültür, insanların yaşam tarzlarını ve fikirlerini içeren bir bölüm süreçten ve bu sürecin ürünleri olan gelenek, görenekler, binalar, sanat eserleri gibi somut veya soyut kültürel varlıklardan oluşmaktadır (Richards, 2001).

Romalıların düzenledikleri kültür turları, kültür turizminin geçmişindeki en eski seyahatlerden biridir. (Çiçek, 2013) Romalıların Nil'e gitmek için düzenledikleri bu kültür turları kültür turizmi kavramının öncü hareketlerinden biri olarak düşünülebilir.

Büyük Tur (Grand Tour) adı altında 16. yüzyılın başlarında, geçmişteki turizm hareketlerinin ve organize gezilerin aksine yeni bir kavram ortaya çıkmıştır. Büyük Tur temelinde eğitim amaçlı turizm hareketi yer almaktadır. Büyük Tur gençlerin eğitimlerini

tamamlamaları amacıyla İngiltere kraliçesi tarafından yurt dışında büyükelçi ya da konsolos düzeyinde diplomat olmak için düzenlenen bir uygulama gezisidir. Bu yurtdışı turizm hareketinin amacı, gençlerin çok sayıda değişik deneyimlerde bulunması, dünyayı gezerek keşfetmesi, zihinlerinin açılması ve bu seyahat sonucundan öğrendikleri bilgileri ve deneyimleri anavatanları ile paylaşmaktır. Grand Tour ile birlikte Avrupa'da yurtdışı gezileri de başlamıştır. 17. Yüzyılda yüksek sosyeteye katılmak, belirli çevrelerde sükse yapmak ve ayrıcalık görmek isteyen herkes kendisini yurt dışına gezi yapmış olmaya mecbur hissediyordu (Ahipaşaoğlu, 2006).

Avrupa'daki demokrasi ve özgürlük hareketleri 18. ve 19. yüzyıllarda toplumları etkisi altına almıştır. Kuşkusuz ki bu hareketler sonucunda fikirlerinin yayılmasını etkileyen en büyük nedenlerinden biri Fransız İhtilali olmuştur. Avrupa'da, ekonomik, sosyal gibi birçok alanlarda değişimler ortaya çıkmıştır. Yeni burjuva sınıfı ortaya çıkmış ve zenginlerle birlikte uzak ülkeleri gezmek, oralardaki değerleri, varlıkları görmek ve tanımak istemişler. Bu istek doğrultusunda turizm hareketleri önemli derecede etkilenmiştir (Usta, 2009).

Dünya'da turizm sektörü, son yıllarda hızlı bir gelişme ve değişim süreci göstermiştir. Aynı durum Türkiye içinde geçerli olmuştur. Turizm sektörü Türkiye'de de günden güne önemini arttıran bir konu olmuştur. Türkiye'nin sahip olduğu turizm destinasyonları bakıldığında turizm sektöründen daha fazla gelir elde etmesi beklenmektedir. Türkiye'nin turizm açısından turist çekme ve gelir elde etme potansiyeli sahip olduğu kültür turizmi varlıkları düşünüldüğünde oldukça yüksektir (Tok, 2002).

Kültür turizmi kavramını Birleşmiş Milletler (UN) ve Dünya Turizm Örgütü (WTO), bireyin iş, dinlenme, eğlence gibi farklı amaçlarla sürekli yaşadığı yeri geçici süreliğine terk ederek farklı yerlere hareket etmesi ve oralarda konaklama ihtiyacını da gidermesi olarak tanımlamaktadır (Foo & Rosetto, 1998).

Kültür turizmi kavramının temelinde kültür kavramının geçmişteki halini ve yeni oluşumlarını merak etme duygusu bulunmaktadır. Kültür turizmi alanı geçmişten günümüze gelirken birden fazla boyut kazanmıştır. Bu yüzden de kültür turizmi kavramının kapsamı oldukça geniştir. Kültür turizmi Dünya Turizm Örgütü'ne göre, ana amacında kültürel aktivite olan kültür, eğitim, sanat, hac gezileri, somut veya soyut varlıkların ve doğal güzelliklerin görülmesini amaçlayan bütün seyahatleri kapsamaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009).

Kültür turizmi kavramını diğer turizm kavramlarından farklı kılan birçok yönü vardır. Bunlar arasında en önemli farkın kültür turizminin öğrenme fonksiyonunun olmasıdır. Kültür kavramı sadece geçmişe ait kültürel varlıkları, mekanları, anıtları değil aynı zamanda belirli bir bölgedeki toplumun yaşam tarzını da kapsamaktadır. Kısaca kültür kavramı hem somut kültürel varlık olarak adlandırılan geçmişten günümüze gelen varlıkları hem de somut olmayan kültürel miras olarak adlandırılan değerler, gelenek ve görenekler, yaşam tarzı gibi öğeleri içine almaktadır. Kültür, aynı zamanda bir süreci ve bu süreç sonucunda ortaya çıkan ürünleri ortaya çıkarmaktadır. Bireylerin tavır, fikir ve değerleri doğrultusunda benimsedikleri yaşam tarzlarıyla oluşturdukları sanat eserleri veya kültürel ürünler kültür kavramının içinde yer almaktadır (Richards, 2001).

Kültür turizmi, bir yerin ayırt edici karakterini, halklarını, ürünlerini veya yapımlarını görüntülemek veya deneyimlemek amacıyla boş zaman seyahatini içeren özel ilgi turizmidir. Çok çeşitli destinasyonlar ve kültürel faaliyetler, kültürel turizm başlığı altına giriyor: UNESCO Dünya Mirası Alanları ziyaretleri (örneğin, Çin Seddi, Chichén-Itzá); tarihi şehirler, mimari yerler, katedraller ve savaş alanları turları; müzelere geziler; tipik bölgesel yiyecekleri örneklemek için geziler; etnik mahalle turları; yerel müzik festivallerine ve kültürel performanslara seyahat etmek; yerli köylere veya kendine özgü kültürel alanlara ziyaretler (örneğin, Asya pirinç tarlalarındaki tarım uygulamalarını gözlemlemek). Kültürel turistlerin motifleri çeşitlilik gösterse de, bazı ortak temalar "otantik" bir kültürel manzara

yaşama arzusu, diğer kültürlerle ilgi ve geçmişle etkileşimi teşvik eden manzaraya ilgi göstermedir (Adams, 2008).

Kültür turizmi uzun bir geçmişe sahiptir ve Grand Tour' da ki kökleri ile tartışmasız özgün bir turizm şeklidir. Örneğin, Dünya Turizm Örgütü, kültürel turizmin küresel turizmin %37'sini oluşturduğunu ve bunun yıllık %15 oranında artacağını tahmin etti. Bu tür rakamlar genellikle kültürel turizm piyasası çalışmalarında alıntı yapar (örneğin, Bywater, 1993), ancak nadiren ampirik araştırmalarla desteklenir. Kültürel turizmin, yüksek harcama yapan ziyaretçileri çeken ve çevreye ya da yerel kültüre çok az zarar veren, ekonomiye ve kültürün desteğine büyük katkı sağlayan, 'iyi' bir turizm olduğu yönünde genel bir algı var (Richards, 2003).

Teorik olarak, kültür ve turizm arasındaki bağlantı, mevcut kültürel turizm pazarının, kültür ve turizm arasındaki uzun süreli bir yakınlaşma sürecinde en son aşamayı temsil ettiğini göstermektedir. Geçmişte kültür ve turizm, belirli zamanlarda farklı sosyal gruplar tarafından üstlenilen ayrı sosyal uygulama alanları olarak görülüyordu. Bununla birlikte, John Urry' nin (1995) belirttiği gibi, kültür ve turizm arasındaki engeller iki paralel sürecin bir sonucu olarak ortadan kalkmaktadır:

1. Toplumun kültürlenmesi
2. Turistik uygulamaların kültürlenmesi

İşaret ve sembollerin üretimi ve tüketimi, turizmin kültürleşmesinin bu iki sürecinin de önemli bir bölümünü oluşturuyor. Bu nedenle, turizmin kendisinin bir kültür veya terimin en sık kullanımı için bir “yaşam biçimi” haline geldiğini iddia edilebilir (Richards, 2003).

Türkiye'deki yerli veya yabancı turistlerin var olan kültürel varlıkların zenginliğinden dolayı somut veya somut olmayan kültürel varlıklar ile yakından ilişki kurmaları mümkündür. Gülcan'ın da söz ettiği gibi, kültürel varlıkların bir açıdan diğer turizm ürünleri ile bağlantılı olması tesadüfi kültür turist sayısını arttırabilme potansiyelini ortaya çıkarırken,

bir diğerk açıdan da amaçlı kùltür turisti talebinin coğrafya üzerinde dengeli dağılmasını sağlayacak bir üstünlük kaynağı olarak düşünülmesini mümkün kılmaktadır (Gülcan, 2010).

Turizm kavramı kùltür taşıyıcısı olarak her iki durumda da bireyler ve toplumlar arasındaki kùltürel bağların güçlenmesini sağlayacaktır (Usta, 2009).

Kùltürel turizm araştırması, özellikle kùltürel tüketim, kùltürel motivasyonlar, mirasın korunması, kùltürel turizm ekonomisi, antropoloji ve yaratıcı ekonomi ile ilişki gibi alanlarda da hızla artmıştır. Başlıca araştırma eğilimleri, maddi olandan maddi olmayan mirasa geçiş, yerli ve diğerk azınlık gruplarına daha fazla dikkat çekmek ve kùltürel turizm araştırması kapsamında coğrafi bir genişlemeyi kapsamaktadır (Richards, 2018).

Kùltürel turizmin sosyal bir fenomen olarak ortaya çıkması ve akademik çalışmanın bir nesnesi olarak ortaya çıkışı, 2. Dünya Savaşı sonrası eğlence seyahatlerinde ortaya çıkan dalgalanmalara dayanmaktadır. Avrupa'da seyahat, parçalanmış ekonomileri yeniden inşa etmenin yanı sıra kùltürel anlayışın artmasına yardımcı oldu. Gelir ve tüketim 1960'larda ve 1970'lerde artmaya devam ettikçe uluslararası seyahatler ve kùltür tüketimi de arttı. 1980'lerde uluslararası turistlerin başlıca yerlere ve turistik yerlere akışı, 'kùltürel turizm' etiketinin gelişmekte olan bir niş pazara bağlanması için yeterince dikkat çekmeye başladı. Kùltürel turizmin erken dönem akademik çalışmaları da bu dönemde ortaya çıktı ve Dünya Turizm Örgütü (WTO gibi) olayın ilk tanımını yaptı (Richards, 2018).

Kùltürel turizm, ziyaretçinin temel motivasyonunun bir turizm varış yerindeki somut ve maddi olmayan kùltürel cazibe merkezlerini/ürünlerini öğrenmek, keşfetmek, deneyimlemek ve tüketmek olduğu bir turizm etkinliği türüdür. Bu cazibe merkezleri/ürünler, bir toplumun kendine özgü maddi, entelektüel, manevi ve duygusal özellikleriyle ilgilidir ve sanat ve mimarlık, tarihi ve kùltürel miras, mutfak mirası, edebiyat, müzik, yaratıcı endüstriler ve yaşam kùltürleri, yaşam tarzları, değer sistemleri, inanç ve gelenekleri ile kapsamaktadır (Richards, 2018).

Bu yeni tanım, yalnızca kültürel alanlar ve anıtlarla değil, aynı zamanda yaşam biçimleri, yaratıcılık ve “günlük kültür” ile ilgili olan çağdaş kültürel turizmin daha geniş niteliğini de doğrulamaktadır. UNWTO (2018) raporunun vurguladığı gibi, kültürel turizm alanı, klasik batı maddi mirasına yapılan önceki vurgudan, dünyanın her köşesinde çok daha geniş ve kapsayıcı bir kültürel uygulama alanına doğru ilerlemiştir. Bu anlamda yeni tanım, kültürel turizm üretimi ve tüketiminin yanı sıra kültürel turizm ile ilgili akademik araştırmaların gelişimini de yansıtmaktadır (Richards, 2018).

2. BÖLÜM

BİBLİYOMETRİK ANALİZLER VE GÖRSEL HARİTALAMA YÖNTEMİ

2.1. Bibliyometrik Analizler

Herhangi bir çalışma alanındaki literatürün miktarı karşısında, çoğu zaman araştırmacılar, mevcut bu bilgi birikiminin büyüklüğü karşısında, kendisini çaresiz veya yetersiz hissedebilmektedir. Bu sorunu çözebilecek ve çok kısa bir zaman diliminde en etkin okuma düzeyine ulaştıracak tekniklerden birisi de bibliyometrik analizdir (Kurutkan & Orhan, 2018).

Bibliyometri kavramı, bilimsel bilgi paylaşım araçlarının (yayınlanmış kitap, dergi, makale, vb.) farklı tekniklerle incelenmesi (Pritchard, 1969; Diodato, 1994; Evren ve Kozak, 2012) olarak tanımlanmaktadır. Bibliyometrik analiz ise bilimsel bilgi paylaşım araçlarının (yayınlar, belgeler, çalışmalar, vb.) yazar sayısı, yayınlandığı yıl, yayınlandığı dergi, konu, yayın bilgisi gibi farklı özelliklerinin niceliksel olarak analiz edilmesi (Al & Tonta, 2004; Yalçın, 2010; Ulu & Akdağ, 2015) şeklinde açıklanmaktadır (Yılmaz, 2017).

Bibliyometri kavramı istatistiksel ve matematiksel tekniklerin bilimsel iletişim ortamlarında uygulanmasıdır. Bibliyometri kavramı son yıllarda bilimsel çalışmalarda önemli bir yere sahiptir (Yalçın, 2010).

Bir bilim dalı ile ilgili yapılan çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesi ilgili bilim dalının performansının değerlendirilmesinde nicelik ve nitelik açısından gelişimi önemli bir rol oynamaktadır (Law & Cheung, 2008).

Bu bağlamda bibliyometri araştırmaları, bilimsel çalışmaların gerek nicelik gerekse nitelik açısından değerlendirmesine imkân sağlamaktadır (Al & Soydal, 2012).

Bibliyometrik veriler ışığında ilgili alanın diğer disiplinlerde bilimsel gelişim sürecini nasıl gerçekleştirdiğinin bilgisi elde edilebilir. Bibliyometrik veriler ise yayınların, çalışmaların ya da belgelerin konu, yazar, yayın bilgisi, atıf yapılan kaynaklar, vb. gibi belirli özelliklerinin niceliksel olarak analizi ile ortaya koyulabilmektedir (Al & Tonta, 2004).

Bilim dallarında teknolojik gelişmelerin yaşanması ile elde edilen bilgilerin uygulama içerisinde hızlı ve etkin bir şekilde geçirilmesi bilim alanında birikimli bir ilerleme meydana getirmektedir. Buradan hareketle ilgili alanda gerçekleşen yayımlanan bilimsel makaleler, yayınlar, dergiler, düzenlenen toplantılar, kitaplar önemli etkilere sahiptir. Günümüzde geçmişte yapılan çalışmaların doğrultusunda ilgili bilim alanı için yeni gelişmelerin oluşması ve hızlı bir şekilde bilgi artışının sağlanmış olması dikkat çekmektedir. Bu durumda ilgili bilimsel alanda üretilen bilgilerin uygulama alanı ile paylaşılmasını sağlayan kurumlar; çıkardıkları yayınlar, düzenledikleri ulusal ve uluslararası kapsamdaki toplantılarla kuramsal boyutta üretilen bilgilerin ilgili alana katkı sağlayacak bir şekilde aktarılmasına yardımcı olmaktadır (Taşkın & Çakmak, 2010).

Literatürün makroskopik olarak incelenmesine yarayan bibliyometrik analiz yöntemi okuyucuya adeta bir projeksiyon sunan önemli tekniklerden biridir. Bu nedenle bibliyometrik analiz yöntemi ilgili araştırma alanı içerisindeki bilimsel yayınların, belgelerin, çalışmaların gelişimini ve özelliklerini takip etmek isteyenler tarafından tercih edilmektedir (Kurutkan & Orhan, 2018). Bibliyometrik analiz yöntemi, bilimsel yayınların belirli özelliklerinin sayısal ve istatistik analizler yardımıyla incelenmesi ile gerçekleşmektedir. Bibliyometrik analiz yöntemi ile araştırmacılar bilimsel bir yayın sonrasında gelen çalışmaları ne derece etkilediğini belirterek atıf analizi için değerlendirici olabilmektedir. Aynı zamanda araştırmacılar belirlenmiş bir zaman aralığında yayımlanan çalışma sayısının belirlenmesi niteliğini de taşımaktadır (McBurney & Novak, 2002).

Atıf analizi ile bir araştırma alanındaki temel çalışmaların veya yayınların geçmişten günümüze nasıl gelişme gösterdiği veya ilerlediği konusunda araştırma alanının genel durumunu ortaya koymaktadır (Doyle & Julian, 2005).

Atıf analizi araştırmalarında birçok konu ele alınmaktadır. Yayınların kullanımı, yazar verimliliği gibi konular atıf analizinin konularındandır. Bu açıdan atıf analizi araştırmaları bir den fazla konunun ortaya çıkmasına fayda sağlamaktadır. Bunlar örneğin:

- Belli bir araştırma alanındaki en verimli araştırmacılarının belirlenmesi,
- Belli bir araştırma alanındaki en sık kullanılan kaynakları belirlenmesi,
- Araştırma alanı içerisinde kullanılan kaynakların ne kadar süreyle kullanıldığını saptanması
- Araştırma alanındaki çekirdek dergi koleksiyonunun oluşturulması gibi konuların ortaya çıkarılmasına yardımcı olmaktadır.

Atıf analizi araştırmaları sonucunda ortaya çıkan sonuçlardan hem bilimsel araştırma etkinliklerinin değerlendirilmesinde hem de kütüphane koleksiyonlarının geliştirilmesinde ve yönetiminde yararlanılmaktadır (Al & Tonta, 2004).

Bibliyometrik analizler kabaca iki amaç için yapılmaktadır: Atıf konusunu çözümlmek ve yayınların performansı konusunda genel bir kanaate varmak. Atıf konusunda bakılan temel parametreler ise en çok atıf alan çalışma, en çok atıf alan yazar, en çok atıf alan dergi, en çok çalışılan konu, en fazla iş birliği yapılan ülke, yazarların çalışmalarında beraberce yapılan atıf (bibliometric coupling), bir çalışmada birlikte atıf yapılan yazarlar ve yazarların belirli bir konuda ön plana çıkarttıkları kelime ve kavramlardır. Yayınların performansı konusunda ön plana çıkan konular ise daha çok kişilerin, kurumların ve ülkelerin durumlarının karşılaştırılmalı şekilde verilmesidir (Kurutkan & Orhan, 2018).

Bibliyometrik çalışmalar kapsamında 1927 yılında gerçekleştirilen ve Journal of the American Chemical Society Dergisi'nde yayınlanan makalelerin kaynakçalarının değerlendirildiği çalışma ilk çalışma olarak kabul edilmektedir (Polat, Sağlam, & Sarı, 2013).

Literatürde yer alan ilk bibliyometrik çalışma Cole ve Eales tarafından 1917 yılında yapılmıştır. Türkiye'de ise ilk çalışma Özinönü tarafından 1970 yılında yapılmıştır (Hotamışlı & Erem, 2014).

Berkman, "Amme İdaresi Dergisi" analizinde 1968-1977 yılları arasında Amme İdaresi Dergisi'nde yayınlanan 269 makaleyi incelemiştir. (Berkman, 1987) Bu çalışmanın yanı sıra 2010'lu yıllara kadar Çakın (1980) "Türk Kütüphaneciliği Dergisi"; Yıldırım (1993) "Amme İdaresi Dergisi"; Kozak (1994) "Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi"; Kozak ve İçöz (1999) "Turizm İşletmeciliği Dergisi"; Dumrul ve Aysu (2006) "Erciyes Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi"; Al ve Coştur (2007) "Türk Psikoloji Dergisi"; Yozgat ve Kartaltepe (2009) ulusal yönetim ve organizasyon kongre kitaplarında yer alan bildirimleri analiz etmiştir (Beşel & Yardımcıoğlu, 2017).

Türkiye'de ise 1970 yılında Ahmet Kemal Özinönü tarafından yayınlanan "Growth in Turkish Positive Basic Sciences" adlı kitabın bu alanda yapılan çalışmaların öncüsü olduğu söylenebilir (Al U. , 2008).

Turizmin bir bilim dalı olarak ortaya çıkması ve bu alanda yayın yapan akademisyen sayısının artması, bibliyometrik çalışmaların turizm alanında da tercih edilmesine neden olmaktadır (Hall, 2011). Bu bağlamda uluslararası alan yazında turizm alanında yayınlanan çok sayıda bibliyometrik çalışmanın (Jogaratnam vd. 2005; McKercher, 2007; Huang ve Hsu, 2008; Ma ve Law, 2009) olduğu dikkat çekmektedir. Söz gelimi Jogaratnam vd. (2005) tarafından yapılan çalışmada turizm alanında önde gelen 11 dergide 1992-2001 yılları arasında yayınlanan makaleler yazarların çalıştığı üniversite, katkı yapan bölgeler ve

yazarların en fazla tekrar yayın yaptıkları dergiler çerçevesinde değerlendirmektedir. Benzer bir şekilde McKercher (2007) da turizm alanında önde gelen 25 dergide 2000-2004 yılları arasında yayınlanan 3153 makaleyi yazar profili ve yayın profili olmak üzere iki açıdan incelemektedir. Huang ve Hsu (2008) ise Çin’de önde gelen turizm dergilerinde 2000-2005 yılları arasında yayınlanan 500 makaleyi araştırma konuları, araştırma yöntemleri, yazar bilgisi gibi çeşitli değişkenler açısından değerlendirmektedir. Ma ve Law (2009) da *Annals of Tourism Research* dergisinde 1973-2006 yılları arasında yayınlanan 1034 makaleyi çeşitli bibliyometrik parametreler doğrultusunda incelemektedir (Yılmaz, 2017).

Ulusal yazında turizm ile ilgili yapılan bibliyometrik çalışmaların ise 1990’lı yılların ortalarında başladığı görülmektedir. Bu bağlamda alan yazında yer alan bibliyometrik çalışmalarda araştırmacıların genellikle makaleleri (Kozak, 1994; 1995; İçöz ve Kozak, 1999; Evren ve Kozak, 2012; Özel ve Kozak, 2012; Temizkan vd., 2015), lisansüstü tezleri (Kozak, 2001; Cevizkaya vd., 2014), dergileri (Kozak, 1999; Özdemir ve Kozak, 2000) ve bildirimleri (Çakıcı vd., 2013) incelediği dikkat çekmektedir (Yılmaz, 2017).

2.2. Görsel Haritalama Yöntemi: VOSviewer

Bilimsel haritalama analizinin yapılması için çok sayıda yazılım geliştirilmiştir. Bazı genel amaçlar için geliştirilen yazılımlar da bilimsel haritalama yapmak için kullanılabilir. Pajek, Gephi, UCINET, Cytoscape, Bibexcel, CiteSpace II, CoPalRed, IN-SPIRE, VantagePoint, VOSviewer ve Science of Science Tool bu yazılımların bazılarıdır (J., López-Herrera, Herrera-Viedma, & et, 2011).

Bibliyotektik haritalama bibliyometrik veriye dayanan bilimsel literatürü sayısal yöntemler kullanarak görselleştirir. Bibliyometrik haritalar sayesinde alanların birbirleriyle olan ilişkilerini görmek mümkündür. Ayrıca farklı bir bakış açısıyla bakmaya olanak sağlar. Bibliyometrik haritalama genellikle büyük boyutta literatürle başa çıkmak için uygundur. Tek bir element yerine farklı elementlerin birbirleriyle olan ilişkilerine bakmak

için kullanılır. Bibliyometrik haritalama ile genelde dokümanlar, yazarlar, dergiler ve kelimeler/terimler incelenmektedir (Özköse, 2017).

Bibliyometrik haritalama yapabilmek için ilk olarak gerekli olan bibliyometrik veri platformuna ulaşmak gerekmektedir. Bu veri platformu yayınının başlığı, özeti, yazarı/yazarları, yılı gibi bilgileri içermektedir. Dünya çapında yayın yapan ve sırasıyla Thomson Reuter ve Elsevier tarafından desteklenen WoS veri platformundan bu bilgileri elde etmek mümkündür. Bu çalışma kapsamında, bibliyometrik haritalama işlemi için VOSviewer kullanılmıştır. Nees Jan Van ECK tarafından geliştirilmiş olan VOSviewer hem veriler arasında ilişki kurmaya hem de bu ilişkilerin gösterilmesine olanak sağlamaktadır. Nees Jan Van ECK'in "Methodological Advances in Bibliometric Mapping of Science" adlı doktora tezinde VOSviewer'ın PAJEK gibi diğer ilişki kurma ve görselleştirme programlarına göre daha iyi sonuçlar verdiğini göstermektedir. Ayrıca VOSviewer'ın diğer programların eksikliklerini giderdiği de açıkça belirtilmiştir. VOSviewer kümeleme tabanlı çalışmaktadır. Bu sayede verilerin analiz edilmesini daha kolay bir hale getirmektedir (Özköse, 2017).

VOSviewer programı temel olarak bibliyometrik ağların analizinde kullanılmaktadır. Program Java tabanlı çalışmaktadır. VOSviewer programı, haritaların şekilsel gösterimi için kullanılmaktadır. VOSviewer programının yakınlaştırma özelliği sayesinde büyük haritaların oluşturulması da mümkündür. Programda özel etiketleme algoritmaları ve metin madenciliği teknikleri kullanılmaktadır. VOSviewer programı, ortak atıf ağlarını temel olarak yayınların, yazarların ya da dergilerin haritalarını veya birlikte görünme sıklıklarını kullanarak ağlardaki sözcüklerin haritalarını meydana getirebilmektedir (VOSviewer, 2009).

Bibliyometri çalışmalarının betimleyici olmaktan çok, çıkarımsal ve yol gösterici olmasını sağlayacak şekilde ülke, kurum, alan ve atıf analizlerini sosyal ağ analizi yardımıyla haritalama tekniklerinin kullanılması giderek yaygınlaşmaktadır (Van Eck ve

Waltman, 2010; Morris ve Van Der Veer Martens, 2008). Araştırma konuları, dergiler, yazarlar, kurumlar ve ülkeler arasındaki ilişkileri Sosyal Ağ Analizi aracılığıyla haritalandırıldığı ve merkezilik değerlerine göre yayınların incelendiği çalışmaların sayısı hızla artmaktadır. Bununla birlikte, ülkemizde merkezilik değerlerine dayalı yayın performans değerlendirme çalışmalarının sayısı oldukça azdır (Demirgil, 2017).

3. BÖLÜM

KÜLTÜR TURİZMİ ALANI: BİBLİYOMETRİK ANALİZ

3.1. Yöntem

Kültür turizmi çalışmalarının bibliyometrik özelliklerinin incelenmesi için öncelikle çalışmada Web of Science veri platformunun <https://login.webofknowledge.com/> internet adresinden ulaşılan kayıtlarda 15.12.2018 / 01.01.2019 tarihleri arasında ‘Cultural Tourism’ anahtar kelime ile yapılan tarama sonucunda 8.948 çalışma analiz için esas alınmıştır. Günümüzde veri elde etmede, bibliyografik veya bibliyometrik araştırmalar yapmada kullanılabilecek çok sayıda veri platformu bulunmaktadır. WoS, Scopus, Google Scholar, PubMed, MEDLINE vb. söz konusu veri tabanlarının en önemlileridir (Chen, 2017). Bu çalışmada incelenen bibliyometrik verilerin elde edilmesi için Web of Science veri platformu kullanılmıştır. Web of Science, sosyal bilimler alanında çok sayıda dergiyi kapsamına almaktadır ve araştırmacılara analiz yapmada büyük kolaylıklar sağlaması nedeniyle bibliyometrik çalışmalarda yoğunlukla kullanılmaktadır. Buna ek olarak, etki faktörü yüksek dergilerin büyük bir kısmı Web of Science da taranmaktadır. Bahsedilen özellikler ve buna ek olarak araştırmacıya verileri elde etmede önemli ölçüde kolaylıklar sağlaması, zengin içerikler sunması araştırmada Web of Science veri platformunun seçiminde etkili olmuştur. Çalışmaların analizi için birçok parametreler belirlenmiştir. Bunlar; çalışmaların kategorileri, yayın yılları, belge türleri, finansman sağlayan kurumları, yazarları, kurumları, kaynak başlıkları, kitap serisi başlıkları, konferans başlıkları, ülkeleri/bölgeleri, editörleri, grup yazarları, dilleri, araştırma alanları şeklinde parametreler belirlenmiştir. Çalışmalar Web of Science analizinde yukarıda bahsedilen on beş parametre kapsamında incelenmiştir. Çalışmanın veri analizleri Vosviewer paket yazılımı ile yapılmış, yazılımın özelliği sayesinde veri haritalandırılması gerçekleştirilmiştir. Görsel haritalama yöntemi olarak Vosviewer programının 1.6.11 sürümü kullanılmıştır. Bu analiz sonrasında 8.948 çalışma görsel haritalama yöntemi kullanılarak beş ana başlık da incelenmiştir. Çalışmada, görsel

haritalama yönteminin maksimum düzeyde sağladığı analizler yapılmış ve haritalar oluşturulmuştur. Görsel haritalama yönteminde incelenen başlıklar ise; bibliyografik eşleştirme (bibliographic coupling); atıf (citation); ortak yazar (co-authorship); eş dizimlilik (co-occurrence); ortak atıf (co-citation) ve metin verilerine dayanarak eşdizimlilik şeklindedir. Analiz içerisinde bulunan bu altı ana başlık belirli alt başlıklar ile incelenmiştir. Bibliyografik eşleştirme (bibliographic coupling) belgelere göre (documents), ülkelere göre (countries), kurumlara göre (organizations), kaynağa göre (sources) ve yazarlara göre (authors) beş alt başlıkla birlikte; atıf (citation) belgelere göre (documents), ülkelere göre (countries), kurumlara göre (organizations), kaynağa göre (sources) ve yazarlara göre (authors) beş alt başlıkla birlikte; ortak yazarlık (co-authorship) yazara göre (authors), kuruma göre (organizations) ve ülkeye göre (countries) üç alt başlıkla birlikte; eş dizimlilik (co-occurrence) yazarların kullandıkları anahtar kelimelere göre (author-keywords); ortak atıf (co-citation) alıntılanan referanslara göre (cited references), alıntılanan kaynaklara göre (cited sources) ve alıntılanan yazarlara göre (cited authors) üç alt başlıkla birlikte incelenmiştir. Son olarak metin verilerine dayalı eşdizimlilik analizi ise 8.948 tane çalışmanın özetlerinde geçen kelimelerin analizini yapmıştır.

Bu çalışma kültür turizminin durumunu belirlemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bunun için gerekli olan verilere Web of Science veri platformundan 1979-2018 tarihleri arasında alınan bilimsel yayınlar kullanılmıştır. Alınan verilerin incelenmesi ile kültür turizmi alanının durum analizi yapılmıştır. Bu analiz için belirlenen parametreler yukarıda bahsedilen yöntemlerle ve başlıklarla incelenmiştir. Böylelikle kültür turizminin durumu farklı teknikler ve farklı başlıklar ışığında ortaya konmuştur.

3.2. Amaç

Bibliyometrik yöntemde, özellikle bilimsel bir alanda yapılmış yayınların, çalışmaların ve belgelerin belirli özellikleri analiz edilerek, bilimsel iletişime ilişkin çeşitli sonuçlar elde edilmektedir. Kültür turizmi konusu niş bir alandır aynı zamanda günümüzün

yükselen bir değeridir. Kültür turizmi bir ülkede hem ülkenin genel ekonomisine hem de turizm alanında yerel veya bölgesel ekonomilerine katkıda bulunmaktadır. Kültür turizmi aynı zamanda doğal, kültürel, mimari, tarihsel varlıkların sürdürülebilir olmasını da olumlu açıdan etkilemektedir. Kültür turizmi konusunun toplumlar arası kültürel diyaloğun gelişmesinde, doğal, kültürel, mimari, tarihsel kültürel varlıkların sürdürülebilmesini sağlayarak bu değerlerin kuşaktan kuşaa aktarılmasında, sürdürülebilir ekonominin geliştirilmesi konuları içinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Gelişen teknoloji ile seçeneklerin çoğaldığı, dijital bilginin oluğuğı, insanların gezi gibi kültürel aktivitelerinin parmak uçlarında olduğu, dünyanın da küreselleşmesi ile kültür turizmi konusu geçmişe oranla çok daha önem kazanmış durumdadır. Türkiye turizminde k rlı (profitable), sürdürülebilir (sustainable) ve sorumlu (responsible) olabilecek tek yaklaşımdır kültür turizmidir. (Pekin, 2011)

Buradan hareketle, araştırmada kültür turizmi konusunun ele alınması büyük önem arz etmektedir. Araştırmada, kültür turizmi alanında yapılan araştırmalarının geçmişten günümüze nasıl bir seyir izlediğini belirleyebilmek amaçlanmaktadır. Kısaca kültür turizmi alanının durumunu analiz etmek amaçlanmıştır. Bu alışma kültür turizmi çalışmalarının hangi konuları ele aldığını, kültür turizminin ne olarak görüldüğünü, kültür turizmi çalışmalarının hangi disiplinlerle ortak yapıldığını, hangi yıllarda hangi konuların popüler olduğu konularındaki boşluğu dolduracaktır. Bu inceleme, kültür turizmi alanında yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacaktır.

3.3. Web of Science Veri Tabanında Kültür Turizmi

Web of Science veri tabanında Ocak 2019 tarihinde ‘‘Cultural Tourism’’ anahtar kelimesi ile yapılan arama kayıtlarına göre 8.948 kayıt bulunmaktadır.

3.3.1. Kültür Turizmi alışmalarının Yayın Yıllarına Göre Analizleri

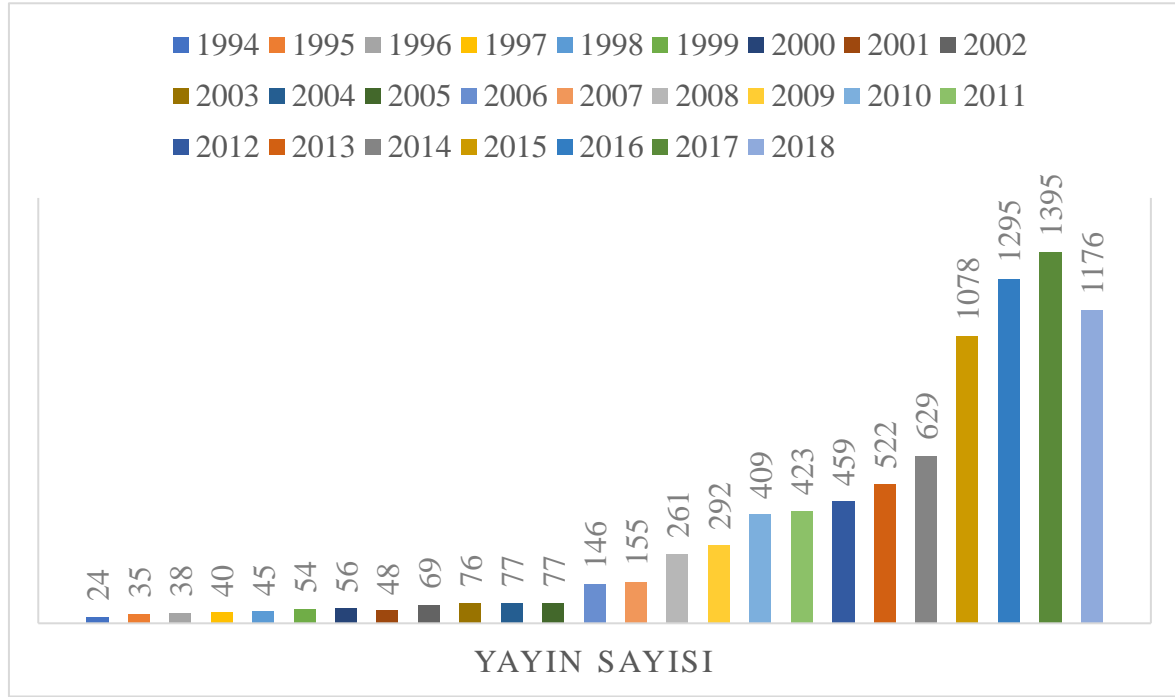
“Kültür Turizmi” konulu çalışmaların 1979 yılında yayınlanmaya başladığı ve düzenli bir artışın söz konusu olduğu özellikle 2006 ve 2018 yılları arasında yayın sayılarının ciddi bir artış gösterdiği görülmektedir. Yayın sayılarının yıllara göre dağılımı aşağıdaki izelge 3.1.’de gösterilmiştir.

Çizelge 3.1. Kültür turizmi çalışmalarının yıllara göre dağılımı (Dünya)

YAYIN YILLARI	YAYIN SAYISI	Yüzde Oranı%
1994	24	0.268
1995	35	0.391
1996	38	0.425
1997	40	0.447
1998	45	0.503
1999	54	0.603
2000	56	0.626
2001	48	0.536
2002	69	0.771
2003	76	0.849
2004	77	0.861
2005	77	0.861
2006	146	1.632
2007	155	1.732
2008	261	2.917
2009	292	3.263
2010	409	4.571
2011	423	4.727
2012	459	5.130
2013	522	5.834
2014	629	7.030
2015	1078	12.047
2016	1295	14.473
2017	1395	15.590
2018	1176	13.143 ¹

¹ izelge 3.1.’de yer alan veriler 15.12.2018/01.01.2019 tarihleri arasında alınmıştır. Bu yüzden veriler zaman içerisinde değişiklik gösterebilir.

Kültür Turizmi konusu 1979 yılında 1 yayın ile başlamış, 1992 senesine kadar yayın sayısı 10'u geçmemiştir. 1992 senesinde 17; 1993 senesinde 14; 1994 senesinde 24 yayın sayısı ile günden güne bir artış göstermiştir. Bu artışın kümelenmiş sütun grafiği aşağıdaki Şekil 3.1.'de gösterildiği şekildedir.

Şekil 3.1. Kültür turizmi çalışmalarının yıllara göre dağılımı (Dünya)

1994 senesine takiben sırayla; 1995'de 35; 1996'da 38; 1997'de 40; 1998'de 45; 1999'da 54; 2000'de 56; 2001'de 48; 2002'de 69; 2003'de 76; 2004'de 77; 2005'de 77; 2006'da 146; 2007'de 155; 2008'de 261; 2009'da 292; 2010'da 409; 2011'de 423; 2012'de 459; 2013'de 522; 2014'de 629; 2015'de 1078; 2016'da 1295; 2017'de 1395; 2018'de ise 1176 yayın yayımlanmıştır. Çizelge 3.1. ve Şekil 3.1.'e bakıldığında son dört yılın tüm yıllara göre yayın sayısı oranının yaklaşık %54 olduğunu ve kültür turizmi alanında yapılmış olan çalışmaların yarısından daha fazlasının son dört yıla ait olduğu söylenebilir. Buradan sonuçla kültür turizm alanının son dört yıl ile daha da gelişeceği söylenebilir.

Bu analiz sayesinde ana çalışmalardaki referansların hangi yıl yayınlanan çalışmalarda kullanıldığını anlamamız mümkün olacaktır.

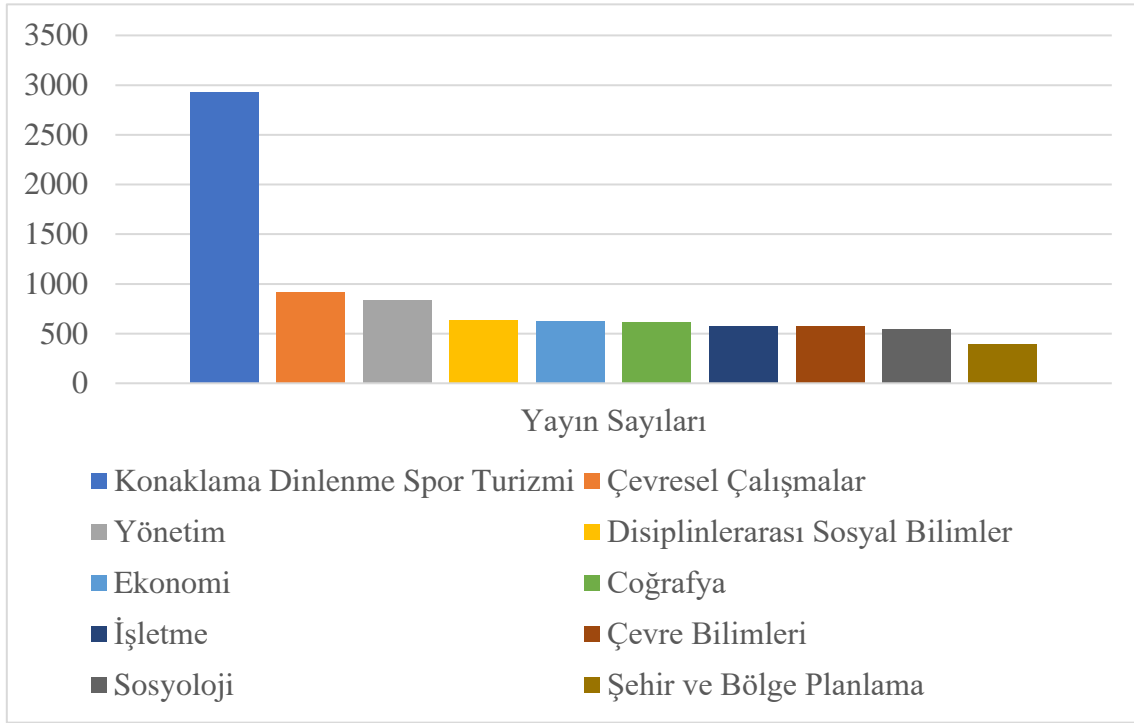
3.3.2. Kùltür Turizmi Çalışmalarının Konu Kategorilerine Göre Analizleri

Kùltür Turizmi çalışmaları, disiplinler arası bir kavramdır. Konu kategorisi çalışmaların değil dergilerinin konu kategorilerini vermektedir. Konu kategorisi Journal Citation içinde verilen konu kategorisi ile aynıdır. Kùltür turizmi çalışmalarının yayınlandığı dergilerin konularına bakılarak nasıl disiplinler arası olabileceklerini gösterir. Toplam 8.948 çalışma on ana başlık altında kategorize edilmiştir. Çalışmaların 2.929 tanesi konaklama, dinlenme ve spor turizmi ile alakalı olup en çok bu kategoride yayın yayımlanmıştır. Bunu takiben çevresel çalışmalar kategorisinde 912 yayın; yönetim kategorisinde 834 yayın; disiplinler arası sosyal bilimler kategorisinde 633 yayın; ekonomi kategorisinde 625 yayın; coğrafya kategorisinde ise 619 yayın; işletme kategorisinde 576 yayın; çevre bilimleri kategorisinde 575 yayın; sosyoloji kategorisinde 545 yayın yayımlanmıştır. Kùltür turizmi çalışmalarının ilk on konu kategorisinde en son sırayı da 390 yayın ile şehir ve bölge planlama kategorisi yer almıştır. Kùltür turizmi alanındaki çalışmaların konu kategorilerine göre dağılımı Çizelge 3.2.'de verilmiştir.

Çizelge 3.2. Kùltür turizmi çalışmalarının konu kategorisine göre dağılımı

Yayın Kategorileri	Yayın Sayıları	Yüzde Oranı %
Konaklama Dinlenme Spor Turizmi	2929	32.734
Çevresel Çalışmalar	912	10.192
Yönetim	834	9.321
Disiplinlerarası Sosyal Bilimler	633	7.074
Ekonomi	625	6.985
Coğrafya	619	6.918
İşletme	576	6.437
Çevre Bilimleri	575	6.426
Sosyoloji	545	6.091
Şehir ve Bölge Planlama	390	4.359

Kùltür Turizmi çalışmalarının kategorilere göre dağılımı aşağıdaki kümelenmiş sütun grafiği ile Şekil 3.2.'de gösterilmiştir.

Şekil 3.2. Kültür turizmi çalışmalarının konu kategorilerine göre dağılımı

Konu kategorisi Journal Citation içinde verilen konu kategorisi ile aynıdır. Konu kategorisi yayınların yayımlandığı dergilerin konularını vermektedir. Çizelge 3.2. ve Şekil 3.2. de en az 390 kayıt sayısına sahip kategoriler verilmiş ve en fazla kayıt sayısına sahip ilk on kategori belirlenmiştir. Böylelikle kültür turizmi çalışmalarının yoğun olarak hangi kategorilerde incelediği sonucu elde edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen ilk on kategori bütün kayıtların %96,537'sini oluşturmaktadır. Bu sayede analiz, kültür turizm alanının ilişkili olduğu diğer konular hakkında bilgi vermektedir.

3.3.3. Kültür Turizmi Çalışmalarının Belge Türlerine Göre Analizleri

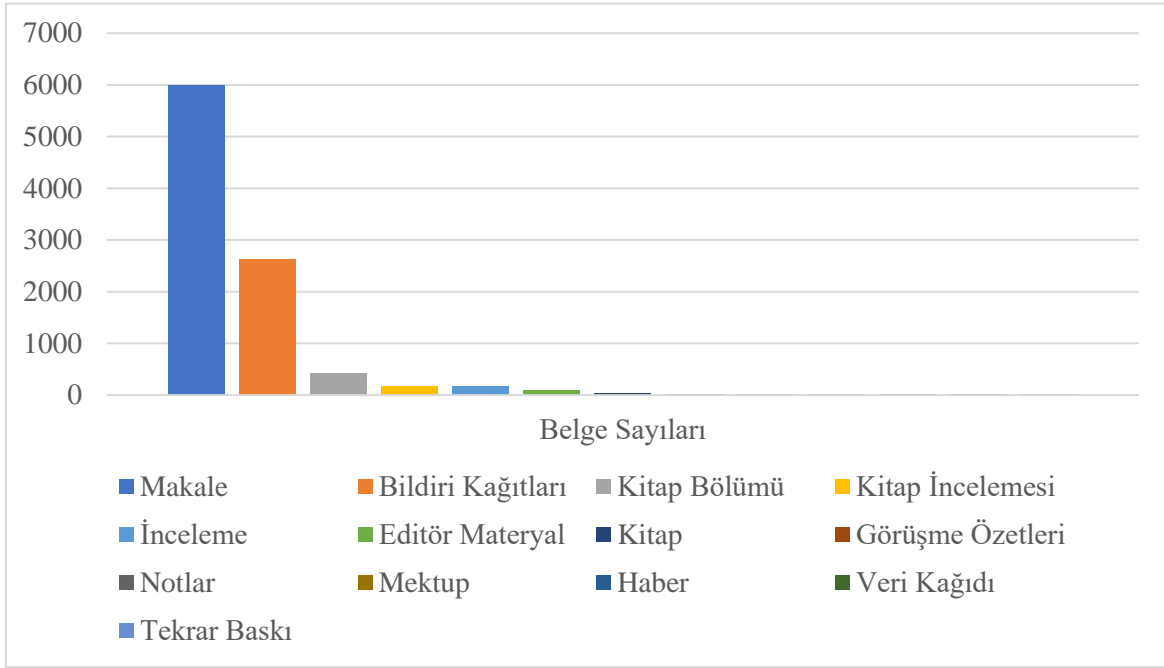
Kültür Turizmi çalışmaları, birçok şekilde yayımlanmıştır. Literatür de birden fazla şekilde kültür turizmi çalışması bulunmaktadır. Bunlar 13 başlık altında aşağıdaki Çizelge 3.3.'de görüldüğü şekilde incelenmektedir.

Çizelge 3.3. Kültür turizmi çalışmalarının belge türlerine göre dağılımı

Belge Türleri	Belge Sayıları	Yüzde Oranı%
Makale	5986	66.898
Bildiri Kağıtları	2632	29.414
Kitap Bölümü	419	4.683
Kitap İncelemesi	168	1.878
İnceleme	167	1.866
Editör Materyal	83	0.928
Kitap	27	0.302
Görüşme Özetleri	6	0.067
Notlar	6	0.067
Mektup	4	0.045
Haber	2	0.022
Veri Kâğıdı	2	0.022
Tekrar Baskı	1	0.011

Kültür turizmi çalışmaları en çok makale türünden yayımlanmıştır. 2631 tane kültür turizmi ile alakalı bildiri yapılmış ve 419 tane de kitap bölümü yazılmıştır. Bunları takiben 168 tane kitap incelemesi; 167 tane inceleme; 83 tane editör materyali; 27 tane kitap; 6 tane görüşme özeti; 6 tane not; 4 tane mektup; 2 tane haber; 2 tane veri kâğıdı; 1 tane yeni baskı bulunmaktadır. Tüm verilerin kümelenmiş sütun grafiği aşağıdaki Şekil 3.3.'de gösterilmektedir.

Şekil 3.3. Kültür turizmi çalışmalarının belge türlerine göre dağılımı

Kültür turizmi alanındaki belge türlerinin analiz edilmesi ile alandaki eksik olan materyallerin neler olduğunun tespiti yapılmıştır. Aynı zamanda ana çalışmalardaki referansların sıklıkla kullanıldığı belge türünü açıklamaktadır.

3.3.4. Kültür Turizmi Çalışmalarının Kurumlara Göre Analizleri

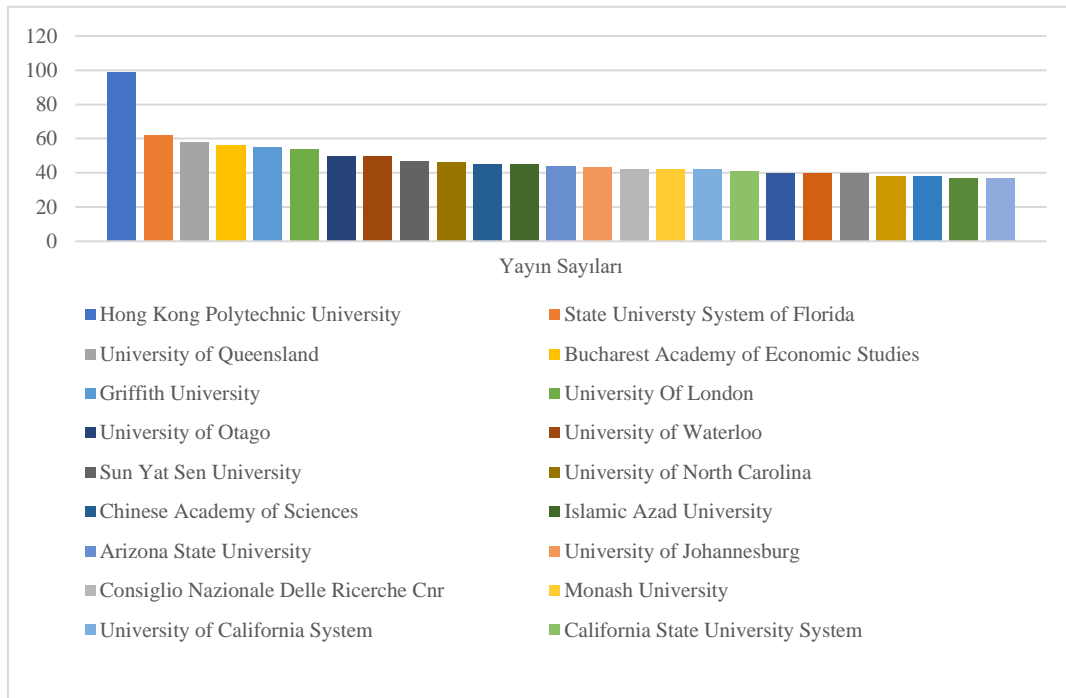
Kültür Turizmi çalışmaları hakkında en çok yayın yapan kurum Hong Kong Polytechnic University' dir. 99 yayın sayısı ile birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise, 62 yayın sayısı ile ABD'NİN Florida eyaletinde bulunan on iki üniversiteden oluşan bir sistem olan State University System of Florida yer almaktadır. İlk 25'de yer alan üniversiteler aşağıda Çizelge 3.4.'de gösterilmektedir.

Çizelge 3.4. Kültür turizmi çalışmalarının kurumlarına göre dağılımı (Dünya)

Kurum İsimleri	Yayın Sayıları	Yüzde Oranı%
Hong Kong Polytechnic University	99	1.106
State Universty System of Florida	62	0.693
University of Queensland	58	0.648
Bucharest Academy of Economic Studies	56	0.626
Griffith University	55	0.615
University Of London	54	0.603
University of Otago	50	0.559
University of Waterloo	50	0.559
Sun Yat Sen University	47	0.525
University of North Carolina	46	0.514
Chinese Academy of Sciences	45	0.503
Islamic Azad University	45	0.503
Arizona State University	44	0.492
University of Johannesburg	43	0.481
Consiglio Nazionale Delle Ricerche Cnr	42	0.469
Monash University	42	0.469
University of California System	42	0.469
California State University System	41	0.458
James Cook University	40	0.447
University of Waikato	40	0.447
Universiti teknologi Mara	40	0.447
Complutense University of Madrid	38	0.425
National University of Singapore	38	0.425
Texas A M University System	37	0.414
Centre National De La Recherche Scientifique Cnrs	37	0.414

Çizelge 3.4.'de görüldüğü üzere 3. Sırada University of Queensland 58 yayın sayısı ile yer almaktadır. Bunu takiben Bucharest Academy of Economic Studies 56 yayın; Griffith University 55 yayın; University of London 54 yayın; University of Otago ve University of Waterloo 50'şer yayın; Sun Yat Sen University 47 yayın; University of North Carolina 46 yayın; Chinese Academy of Sciences 45 yayın; Islamic Azad University 45 yayın; Arizona State University 44 yayın; University of Johannesburg 43 yayın; Consiglio Nazionale Delle Ricerche Cnr 42 ve Monash University ve University of California System 42'şer yayın;

California State University System 41 yayın; James Cook University ve University of Waikato ve Universiti Teknologi Mara 402şar yayın; Complutense University Of Madrid ve National University of Singapore 38’şer yayın; Texas A M University System ve Centre National De La Recherche Scientifique Cnrs 37’şer yayın ile kültür turizmi alanındaki çalışmalarda ilk 25 kurum oluşmuştur. Kültür Turizmi çalışmalarda ilk 25 de yer alan kurumların kümelenmiş sütun grafiği Şekil 3.4.’de verilmiştir.

Şekil 3.4. Kültür turizmi çalışmalarının kurumlarına göre dağılımı (Dünya)

Çizelge 3.4. ve Şekil 3.4. kayıt sayısı açısından en fazla kayıt sayısına sahip ilk 25 kurum verilmiştir. İlk 25 kurumun sıralanması en az 37 kayıt sayısına sahip olan kurumlar içerisinde incelenmiştir. En az 37 kayıt sayısına sahip kurumlardan sonra yüzde oranları %0.398’e düşmektedir. Bu yüzden çizelge ve şekillerde artış ve azalış miktarlarının daha belirgin olması açısından ilk 25 kurumun verileri çizelge ve şekillerde kullanılmıştır. Ana çalışmalardaki referansların hangi diğer kurumlarca kullanıldığını, bu sayede hangi kurumların kültür turizmi alanında aktif veya pasif çalıştığının belirlenmesi bu analiz ile mümkün olacaktır.

3.3.5. Kültür Turizmi Çalışmalarının Finansman Sağlayan Kurumlara Göre Analizleri

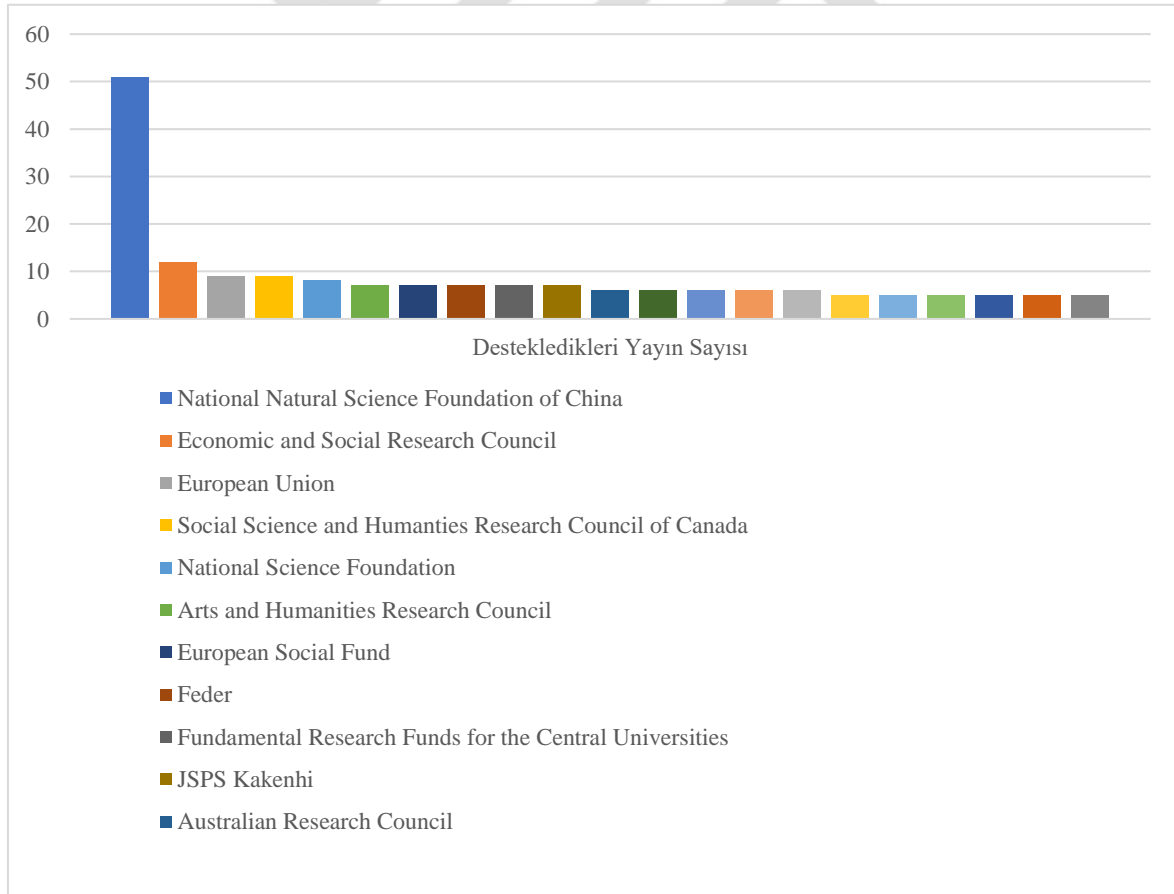
Kültür Turizmi çalışmalarına finansman sağlayan kurumların en başında National Natural Science Foundation of China yer almaktadır. Kurum kültür turizmi çalışmalarından 51 tane yayını destekleyerek ilk sırada gösterilmektedir. Finansman sağlayan kurumlar destekledikleri yayın sayıları ve yüzde oranları ile Çizelge 3.5.'de verilmiştir.

Çizelge 3.5. Kültür turizmi çalışmalarının finansman sağlayan kurumlarına göre dağılımı (Dünya)

Finansman Sağlayan Kuruluşlar	Destekledikleri Yayın Sayısı	Yüzde Oranı%
National Natural Science Foundation of China	51	0.570
Economic and Social Research Council	12	0.134
European Union	9	0.101
Social Science and Humanities Research Council of Canada	9	0.101
National Science Foundation	8	0.089
Arts and Humanities Research Council	7	0.078
European Social Fund	7	0.078
Feder	7	0.078
Fundamental Research Funds for the Central Universities	7	0.078
JSPS Kakenhi	7	0.078
Australian Research Council	6	0.067
Engineering and Physical Sciences Research Council	6	0.067
Hong Kong Polytechnic University	6	0.067
Natural Environment Research Council	6	0.067
Spanish Ministry of Economy and Competitiveness	6	0.067
British Academy	5	0.056
Chinese Academy of Sciences	5	0.056
Flux Corrected Transport FCT	5	0.056
Fundacao Para A Ciencia E Tecnologia	5	0.056
Ministry of Economy and Competitiveness of Spain	5	0.056
Ministry of Education Science and Technological Development of the Republic of Serbia	5	0.056

Kültür Turizmi çalışmalarına finansman sağlayan ikinci kurum Economic and Social Research Council olmuştur. Economic and Social Research Council 12 tane yayın desteklemiştir. Tablo 5'de de görüldüğü üzere 3.sırada European Union ve Social Science and Humanities Research Council of Canada 9 yayın ile yer almıştır. Sırasıyla National Science Foundation 8 yayın; Arts and Humanities Research Council, European Social Fund,

Feder, Fundamental Research Funds for the Central Universities, JSPS Kakenhi 7'şer yayın; Australian Research Council, Engineering and Physical Sciences Research Council, Hong Kong Polytechnic University, Natural Environment Research Council, Spanish Ministry of Economy and Competitiveness 6'şar yayın; British Academy, Chinese Academy of Sciences, Flux Corrected Transport FCT, Fundacao Para A Ciencia E Tecnologia, Ministry of Economy and Competitiveness of Spain, Ministry of Education Science and Technological Development of the Republic of Serbia 5'er yayın ile ilk 21 kurum oluşmuştur. Bu verileri takiben 4'er yayın sayısına sahip 12 kurum; 3'er yayın sayısına sahip 25 kurum; 2'şer yayın sayısına sahip 106 kurum ve son olarak 1'er yayın sayılarına sahip kurumlarda bulunmaktadır. Tüm verilerin kümelenmiş sütun grafiği aşağıda Şekil 3.5.'de gösterilmektedir.

Şekil 3.5. Kültür turizmi çalışmalarının finansman sağlayan kurumlarına göre dağılımı (Dünya)

Şekil 3.5.'e bakıldığında kültür turizmi çalışmalarına sponsor olan ilk iki kurum National Natural Science Foundation of China ve Economic and Social Research Council 63 yayın sayısı ile tüm kurumlara göre önemli yer kaplamaktadırlar. Kültür turizmi alanına finansman sağlayan kurum ve kuruluşların analizi ile kültür turizmi alanı için hangi kurum ve kuruluşların sponsor olduğunu ve bağış miktarlarını öğrenilmesini mümkün kılmaktadır.

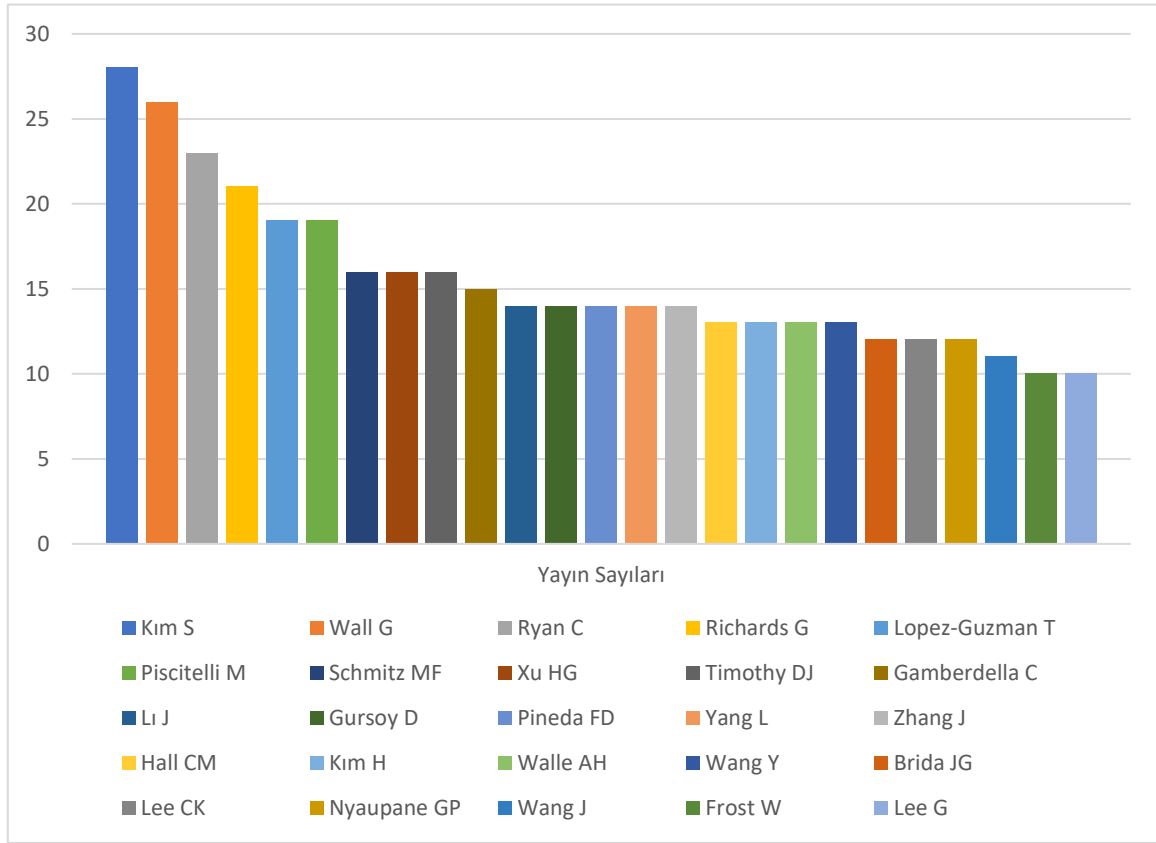
3.3.6. Kültür Turizmi Çalışmalarının Yazarlarına Göre Analizleri

Kültür Turizmi çalışmalarında en çok yayını olan yazar Sangkyun Kim'dir. Sangkyun Kim kültür turizmi hakkında 28 tane yayına sahiptir. Onu 26 yayın sayısı ile Geoffrey Wall takip etmektedir. 3.sırada ise Chris Ryan 23; ve onu takiben sırasıyla Greg Richards 23; Tomas Lopez-Guzman 19; Manuela Piscitelli 19; M.F. Schmitz, Honggang Xu, Dallen J. Timothy 16'şar; Claudio Gambardella 15; Justin Li, Doğan Gürsoy, F.D. Pineda, Lun Yang, Jing Zhang 14'şer; Hyounggon Kim, Yao Wang, C. Michael Hall, Alf H. Walle 13'er; Choong-Ki Lee, Juan Gabriel Brida, Gyan P. Nyaupane 12'şer; Jian Wang 11; Warwick Frost, Gyumin Lee 10'ar yayın ile kültür turizmi alanında öncü olan ilk 25 yazarı oluşturmuşlardır. Çizelge ve şekillerde minimum 10 yayın sayısına sahip yazarlar verilmiştir. Geriye kalan yazarların yüzdesi maksimum %0.100 olduğundan verilerin daha anlaşılabilir olabilmesi için çizelge ve şekillerde minimum 10 yayın sayısına sahip olmayan yazarlara yer verilmemiştir. Aşağıda Çizelge 3.6.'da Kültür turizmi üzerine en çok yayın veren ilk 25 yazar gösterilmektedir.

Çizelge 3.6. Kültür turizmi çalışmalarının yazarlarına göre dağılımı (Dünya)

Yazarlar	Yayın Sayıları	Yüzde Oranı%
Kım S	28	0.313
Wall G	26	0.291
Ryan C	23	0.257
Richards G	21	0.235
Lopez-Guzman T	19	0.212
Piscitelli M	19	0.212
Schmitz MF	16	0.179
Xu HG	16	0.179
Timothy DJ	16	0.179
Gamberdella C	15	0.168
Lı J	14	0.156
Gursoy D	14	0.156
Pineda FD	14	0.156
Yang L	14	0.156
Zhang J	14	0.156
Hall CM	13	0.145
Kım H	13	0.145
Walle AH	13	0.145
Wang Y	13	0.145
Brida JG	12	0.134
Lee CK	12	0.134
Nyaupane GP	12	0.134
Wang J	11	0.123
Frost W	10	0.112
Lee G	10	0.112

Çizelge 3.6.'da görüldüğü üzere yazarların yayın sayıları arasında ciddi bir fark görülmemektedir. Bu açıdan kültür turizmi alanının zamanla gelişmeye başladığı ve alanın son yıllarda bilimsel anlamda gelişme gösterdiğini söylemek yanlış olmaz. Kültür turizmi çalışmalarında öncü olan ilk 25 yazarın kümelenmiş sütun grafiği aşağıda Şekil 3.6.'da gösterilmektedir.

Şekil 3.6. Kültür turizmi çalışmalarının yazarlarına göre dağılımı (Dünya)

Kültür turizmi alanının yazarlara göre analizinin yapılması temel çalışmalardaki referansları kullanan diğer yazarları belirlemeye ve kültür turizmi alanında kimlerin çalıştığını daha yakından görmemizi sağlamaktadır.

3.3.7. Kültür Turizmi Çalışmalarının Kaynak Başlıklarına Göre Analizi

Çizelge 3.7.'de kültür turizmi çalışmalarının kaynak başlığı olarak geçtiği dergiler yayın sayısına göre sıralanmıştır. Tourism Management dergisi birinci sırada yer almış ve dergi kültür turizmi çalışmaları kaynak başlığı olarak 263 yayın içerisinde yer almaktadır. İkinci olarak 257 yayın ile Annals of Tourism Research dergisi yer almaktadır. Sırasıyla Journal of Sustainable Tourism 136; Procedia Social and Behavioral Sciences 130; Advances in Social Science Education and Humanities Research 121; Journal of Tourism and Cultural Change 107; Current Issues in Tourism 101; Sustainability 95; Pasos Revista De Turismo Y Patrimonio Cultural 74; Wit Transactions on Ecology and the Environment 73;; Tourism

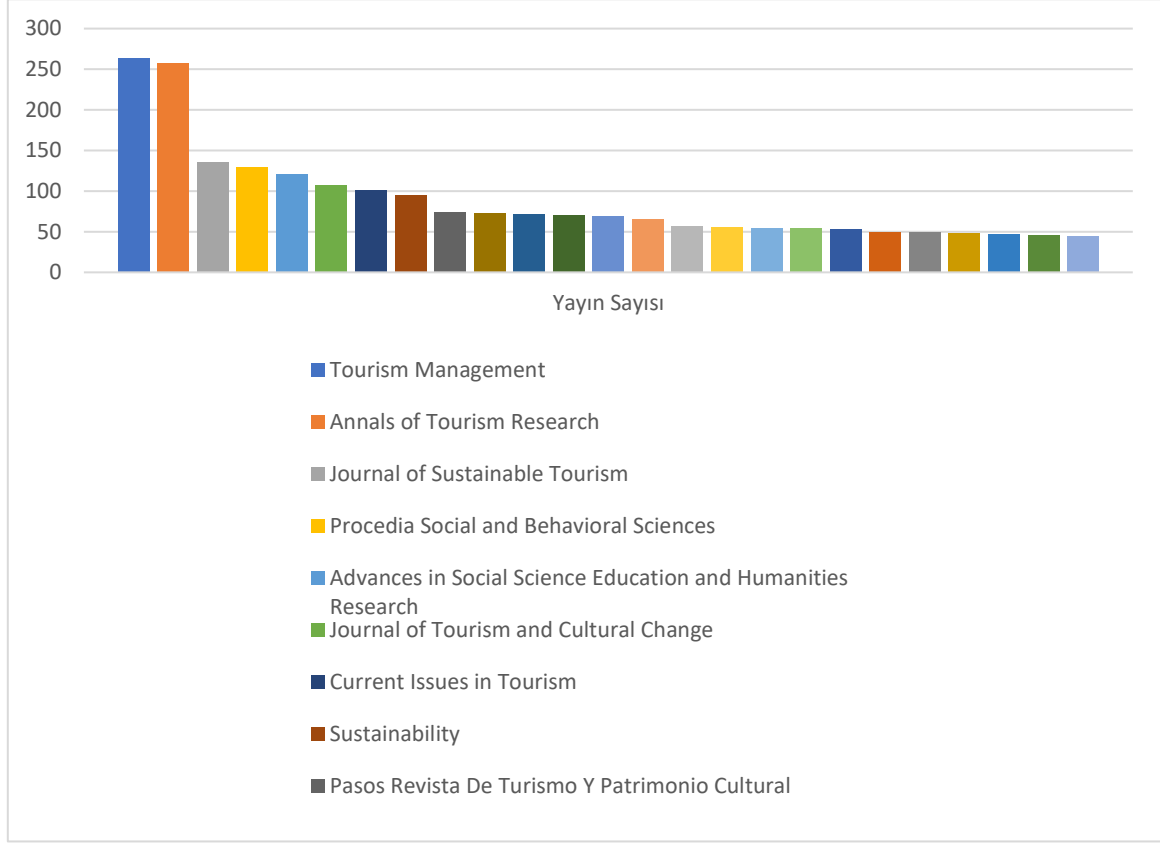

Geographies 71;;AEBMR Advances in Economics Business and Management Research 70;Asia Pacific Journal of Tourism Research 69;International Journal of Tourism Research 66;Lecture Notes in Management Science 57;;Fabrica Della Conoscenza 56; Tourism Economics 54;Journal of Heritage Tourism 54; Advances in Education Research 53;Springer Proceedings in Business and Economics 50;International Multidisciplinary Scientific Geoconference SGEM 49;Journal of Travel Research 48;Journal of Travel Tourism Marketing 47;Almatourism Journal of Tourism Culture and Territorial Development 45;Tourist Studies 44 yayın ile sıralamayı oluşturmuştur. Yayın sayısı açısından en fazla yayına sahip ilk 25 kaynak başlığı bütün verilerin %24.474'ünü oluşturmaktadır. Oranın ilk çeyreği karşılamasından dolayı ve aynı zamanda artış ve azalışın daha iyi görülebilmesi için diğer kaynak başlıkları çizelge ve şekillerde kullanılmamıştır.

Çizelge 3.7. Kültür turizmi çalışmalarının kaynak başlıklarına göre dağılımı (Dünya)

Kaynak Başlıkları	Yayın Sayısı	Yüzdeler %
Tourism Management	263	2.939
Annals of Tourism Research	257	2.872
Journal of Sustainable Tourism	136	1.520
Procedia Social and Behavioral Sciences	130	1.453
Advances in Social Science Education and Humanities Research	121	1.352
Journal of Tourism and Cultural Change	107	1.196
Current Issues in Tourism	101	1.129
Sustainability	95	1.062
Pazos Revista De Turismo Y Patrimonio Cultural	74	0.827
Wit Transactions on Ecology and the Environment	73	0.816
Tourism Geographies	71	0.793
AEBMR Advances in Economics Business and Management Research	70	0.782
Asia Pacific Journal of Tourism Research	69	0.771
International Journal of Tourism Research	66	0.738
Lecture Notes in Management Science	57	0.637
Fabrica Della Conoscenza	56	0.626
Tourism Economics	54	0.603
Journal of Heritage Tourism	54	0.603
Advances in Education Research	53	0.592
Springer Proceedings in Business and Economics	50	0.559
International Multidisciplinary Scientific Geoconference SGEM	49	0.548
Journal of Travel Research	48	0.536
Journal of Travel Tourism Marketing	47	0.525
Almatourism Journal of Tourism Culture and Territorial Development	45	0.503
Tourist Studies	44	0.492

Kültür turizmi çalışmaları kaynak başlığı olarak en az Tourist Studies dergisi yer almaktadır. Bütün dergilerin yer aldığı kümelenmiş sütun grafiği aşağıda Şekil 3.7.'de verilmiştir.

Şekil 3.7. Kültür turizmi çalışmalarının kaynak başlıklarına göre dağılımı (Dünya)

Kültür turizmi alanının kaynak başlıklarına göre analizi ile ilişkili kayıtların nerelerde yayınlandığının belirlenmesi mümkün olacaktır. Aynı zamanda çalışma yapacak olan araştırmacılar için ileride nerede yayın yapılabileceği ortaya konulmuştur.

3.3.8. Kültür Turizmi Çalışmalarının Kitap Serisi Başlıklarına Göre Analizi

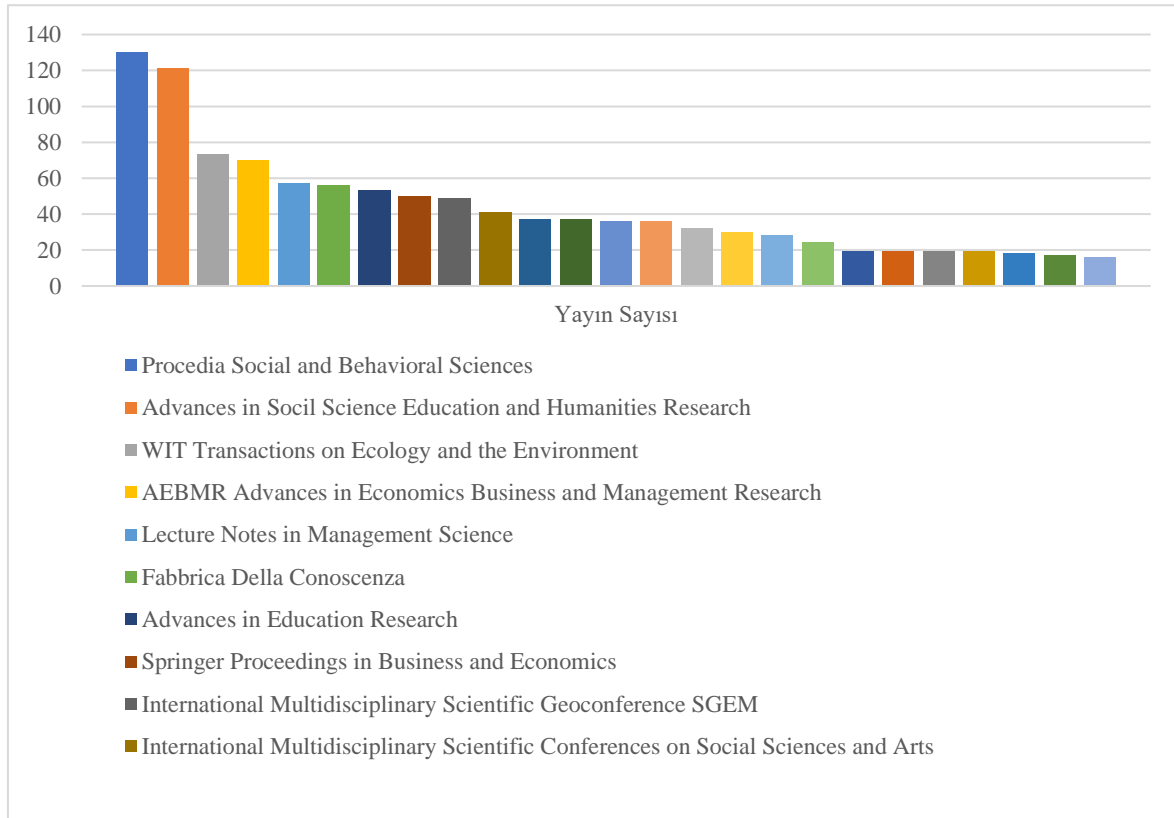
Kültür turizmi çalışmaları kitap serisi başlıklarındaki yayın sayısına göre sıralaması aşağıdaki Çizelge 3.8.'de gösterilmiştir. İlk sırada 130 yayın sayısı ile Procedia Social and Behavioral Sciences yer almaktadır. Bunu takiben sırasıyla Advances in Social Science Education and Humanities Research 121;WIT Transactions on Ecology and the

Environment 73;AEBMR Advances in Economics Business and Management Research 70;Lecture Notes in Management Science 57;Fabbrica Della Conoscenza 56;Advances in Education Research 53;Springer Proceedings in Business and Economics 50;International Multidisciplinary Scientific Geoconference SGEM 49;International Multidisciplinary Scientific Conferences on Social Sciences and Arts 41;Medunarodni Znanstveni Simpozij Gospodarstvo Istocne Hrvatske Jucer Danas Sutra, Lecture Notes in Computer Science 37'şer; Applied Mechanics and Materials ,IOP Conference Series Earth and Environmental Science 36'şar;Tourism and Cultural Change 32;Advanced Materials Research 30;International Archives of the Photogrammetry Remote Sensing and Spatial Information Sciences 28;Tourism in South East Europe 24;Inted Proceedings, Procedia Economics and Finance, SHS Web of Conference, Tourism Today 19'ar;Public Recreation and Landscape Protection 18;Perpectives On Asian Tourism 17 ve son olarak Advances In Intelligent System Research 16 yayın sayısı ile sıralamayı oluşturmuştur.

Çizelge 3.8. Kültür turizmi çalışmalarının kitap serisi başlıklarına göre dağılımı (Dünya)

Kitap Serisi Başlıkları	Yayın Sayısı	Yüzde Oranı%
Procedia Social and Behavioral Sciences	130	1.453
Advances in Social Science Education and Humanities Research	121	1.352
WIT Transactions on Ecology and the Environment	73	0.816
AEBMR Advances in Economics Business and Management Research	70	0.782
Lecture Notes in Management Science	57	0.637
Fabbrica Della Conoscenza	56	0.626
Advances in Education Research	53	0.592
Springer Proceedings in Business and Economics	50	0.559
International Multidisciplinary Scientific Geoconference SGEM	49	0.548
International Multidisciplinary Scientific Conferences on Social Sciences and Arts	41	0.458
Medunarodni Znanstveni Simpozij Gospodarstvo Istocne Hrvatske Jucer Danas Sutra	37	0.414
Lecture Notes in Computer Science	37	0.414
Applied Mechanics and Materials	36	0.402
IOP Conference Series Earth and Environmental Science	36	0.402
Tourism and Cultural Change	32	0.358
Advanced Materials Research	30	0.335
International Archives of the Photogrammetry Remote Sensing and Spatial Information Sciences	28	0.313
Tourism in South East Europe	24	0.268
Inted Proceedings	19	0.212
Procedia Economics and Finance	19	0.212
SHS Web of Conference	19	0.212
Tourism Today	19	0.212
Public Recreation and Landscape Protection	18	0.201
Perpectives On Asian Tourism	17	0.190
Advances In Intelligent System Research	16	0.179

Çizelge 3.9. da yer alan verilerde minimum 16 kayıt sayısına sahip kitap serisi başlıkları verilmiştir. Minimum 16 yayın sayısına sahip kitap serisi başlıklarından sonraki verilerde azalışın keskin olmamasından ve verilerin daha iyi anlaşılabilmesi için çizelge ve şekillerde minimum 16 yayın sayısına sahip olmayan kitap serisi başlıkları gösterilmemiştir. Kültür turizmi çalışmalarının kitap serisi başlıklarındaki yayın sayısına göre sıralamasının kümelenmiş sütun grafiği aşağıda Şekil 3.8.'de verilmiştir.

Şekil 3.8. Kültür turizmi çalışmalarının kitap serisi başlıklarına göre dağılımı (Dünya)

Kültür turizmi alanındaki seminer, kongre gibi bilimsel toplantılarda sunulan çalışmaların yer aldığı kitap serilerinin başlıklarının belirlenmesi kültür turizmi alanında çalışacak araştırmacılar için hangi bilimsel toplantının bu alan içerisinde en çok veya en az yayın verdiğine bakarak araştırmacının çalışması için önemli bilimsel yayınlara daha kolay ulaşmasını sağlayacaktır.

3.3.9. Kültür Turizmi Çalışmalarının Konferans Başlıklarına Göre Analizi

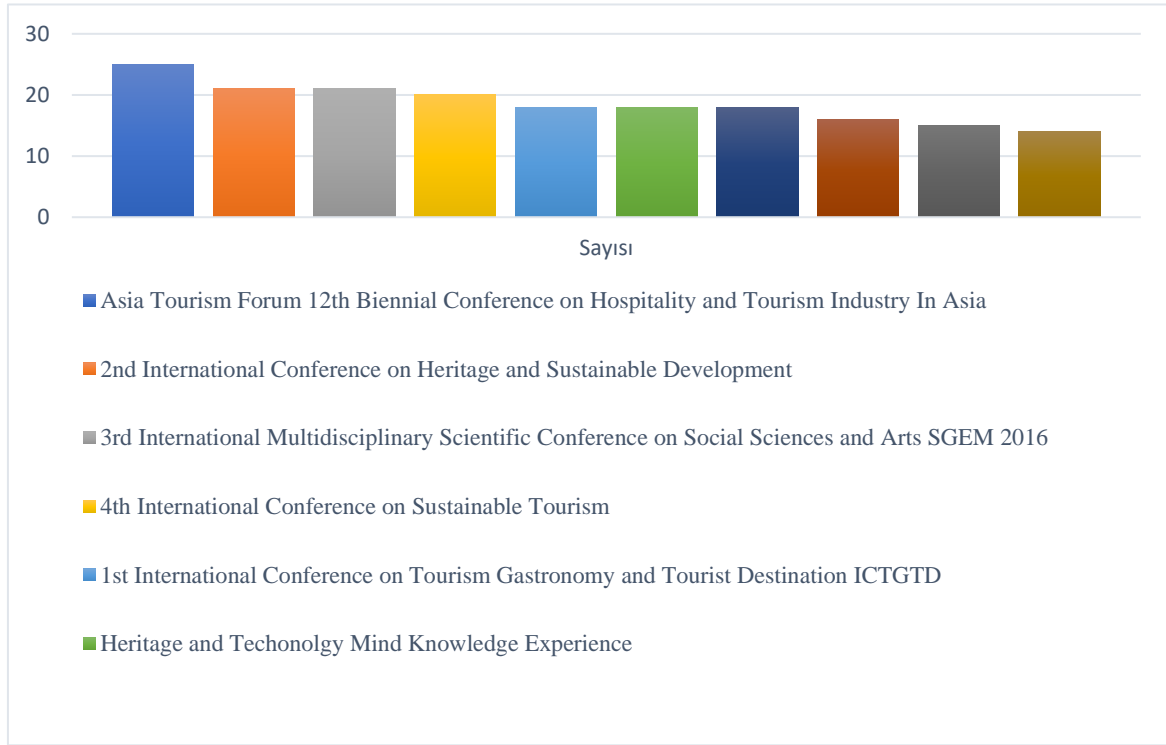
Konferans başlıklarında kültür turizm çalışmaları ile ilgili yayın sayılarının sıralaması ve konferansların isimleri aşağıdaki Çizelge 3.9.'da verilmiştir.

Çizelge 3.9. Kültür turizmi çalışmalarının konferans başlıklarına göre dağılımı (Dünya)

Konferans İsimleri	Sayısı	Yüzde Oran%
Asia Tourism Forum 12th Biennial Conference on Hospitality and Tourism Industry In Asia	25	0.279
2nd International Conference on Heritage and Sustainable Development	21	0.235
3rd International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM 2016	21	0.235
4th International Conference on Sustainable Tourism	20	0.224
1st International Conference on Tourism Gastronomy and Tourist Destination ICTGTD	18	0.201
Heritage and Techonolgy Mind Knowledge Experience	18	0.201
Heritage As an Alternative Driver for Sustainable Development and Economic Recovery in South East Europe	18	0.201
4th International Conference on Tourism Research ICTR	16	0.179
11th International Conference on Topial Issues of Tourism	15	0.168
4th International Conference of the International Association of Cultural and Digital Tourism Iacudit on Innovative Aproaches To Tourism and Leisure Culture Places and Narratives in a Sustainability Context	14	0.156

Kültür turizmi çalışmalarının konferans başlıklarındaki 25 yayın sayısı ile Asia Tourism Forum 12th Biennial Conference on Hospitality and Tourism Industry in Asia yer almaktadır. Bunu takiben sırasıyla 2nd International Conference on Heritage and Sustainable Development 21;3rd International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM 2016 21;4th International Conference on Sustainable Tourism 20;1st International Conference on Tourism Gastronomy and Tourist Destination ICTGTD 18;Heritage and Techonolgy Mind Knowledge Experience 18;Heritage As an Alternative Driver for Sustainable Development and Economic Recovery in South East Europe 18;4th International Conference on Tourism Research ICTR 16;11th International Conference on Topial Issues of Tourism 15;4th International Conference of the International Association of Cultural and Digital Tourism Iacudit on Innovative Aproaches To Tourism and Leisure Culture Places and Narratives in a Sustainability Context 14 ile sıralama oluşmuştur. Bunu

takiben 12'şer kayıt sayısına sahip 5 konferans; 11 kayıt sayısına sahip 7 konferans; 10 kayıt sayısına sahip 3 konferans bulunmaktadır. Bunları yüzde oranı sırasıyla minimum %0.100 oranına sahip konferanslar sıralamada yer almıştır. Fakat çizelge ve şekillerde verilerin durumlarının daha iyi anlaşılabilmesi için minimum yüzde oranı %0.156 olan konferanslar çizelge ve şekillerde gösterilmiştir. Konferans başlığı sıralamasına göre ilk 10 konferansın kümelenmiş sütun grafiği aşağıda Şekil 3.9.'da gösterilmektedir.

Şekil 3.9. Kültür turizmi çalışmalarının konferans başlıklarına göre dağılımı (Dünya)

Kültür turizmi alanındaki çalışmalarının konferans başlıklarına göre analizi okuyuculara veya kültür turizmi alanında çalışacak araştırmacılara kültür turizmi ile ilişkili konferansların hangileri olduğunu ve kültür turizmi alanında ne kadar yayın yaptıklarının tespitini sağlamaktadır. Kültür turizmi alanındaki konferansların belirlenmesi diğer araştırmacıların ileride hangi konferansların kültür turizmi ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

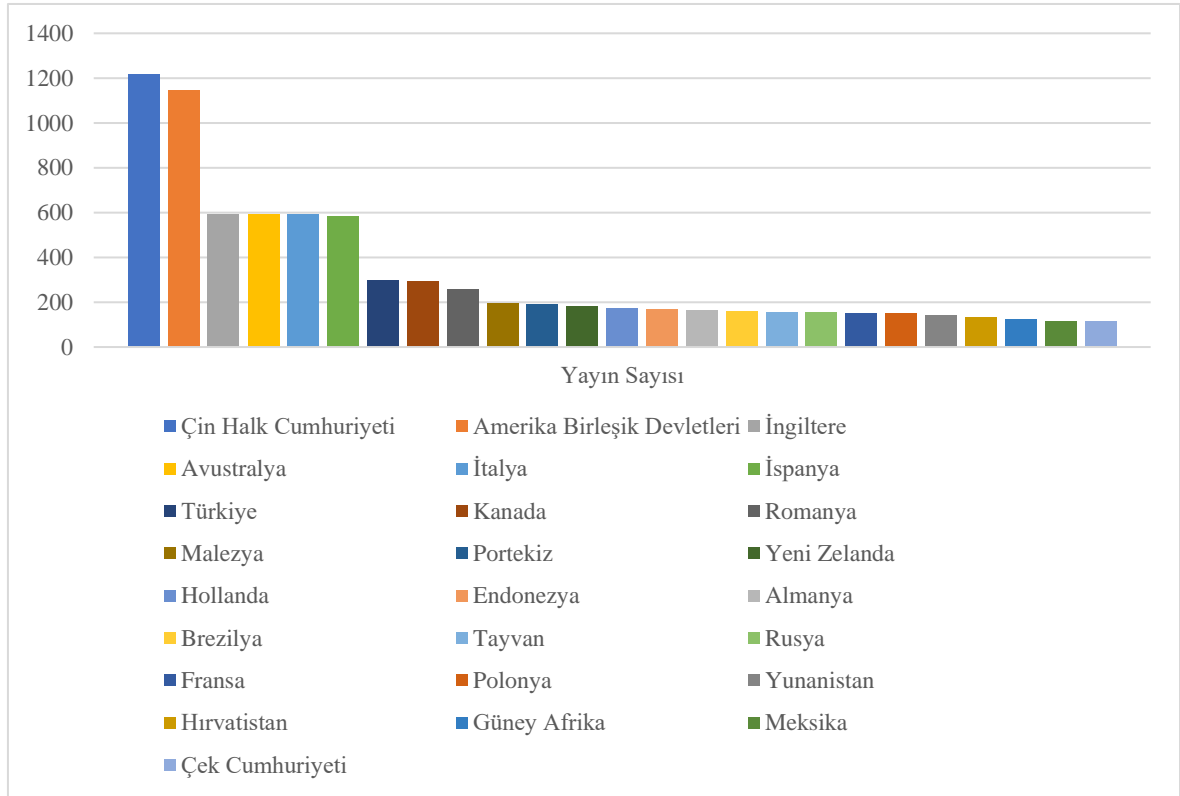
3.3.10. Kültür Turizmi Çalışmalarının Yapıldığı Ülkelere/Bölgeler Göre Analizi

Web of Science veri tabanında “Kültür Turizmi” konulu yayın sayısına en çok katkıda bulunan ilk beş ülke Çin Halk Cumhuriyeti (1217), ABD (1145), İngiltere (591), Avustralya (591), İtalya (590)’dır. Kültür turizmi ile yakından çalışan ilk yirmi beş ülke Çizelge 3.10.’da verilmiştir. Çizelge 3.10.’da da görüldüğü üzere 6. Sırada İspanya 583; bunu takiben sırasıyla Türkiye 297; Kanada 294; Romanya 259; Malezya 194; Portekiz 190; Yeni Zelanda 181; Hollanda 171; Endonezya 170; Almanya 162; Brezilya 158; Tayvan 156; Rusya 156; Fransa 151; Polonya 150; Yunanistan 141; Hırvatistan 133; Güney Afrika 123; Meksika ve Çek Cumhuriyeti 114 yayın sayısı ile kültür turizmi alanında çalışma yapan ilk yirmi beş ülkenin içerisinde yer almıştır. Yüzde oranlarına bakıldığında yayın sayısı açısından değerlendirilen ilk 25 ülkenin yüzdesi toplam yüzdenin %89,752’sini oluşturmaktadır. Toplam yüzdenin yaklaşık %90’nını oluşturan ilk yirmi beş ülke çizelge ve şekillerde verilerek yayın sayılarının ülkelere göre nasıl şekillendiğinin anlaşılması daha açıklayıcı olacağından yaklaşık %10’luk kısım çizelge ve şekillerde gösterilmemiştir.

Çizelge 3.10. Kültür turizmi çalışmalarının ülkelere göre dağılımı (Dünya)

Ülkeler	Yayın Sayısı	Yüzdeler%
Çin Halk Cumhuriyeti	1217	13.601
Amerika Birleşik Devletleri	1145	12.796
İngiltere	591	6.605
Avustralya	591	6.605
İtalya	590	6.594
İspanya	583	6.515
Türkiye	297	3.319
Kanada	294	3.286
Romanya	259	2.895
Malezya	194	2.168
Portekiz	190	2.123
Yeni Zelanda	181	2.023
Hollanda	171	1.911
Endonezya	170	1.900
Almanya	162	1.810
Brezilya	158	1.766
Tayvan	156	1.743
Rusya	156	1.743
Fransa	151	1.688
Polonya	150	1.676
Yunanistan	141	1.576
Hırvatistan	133	1.486
Güney Afrika	123	1.375
Meksika	114	1.274
Çek Cumhuriyeti	114	1.274

Çizelge 3.10.'da da görüldüğü üzere Çin Halk Cumhuriyeti ve ABD'nin yayın sayısı kültür turizmi alanında yapılmış tüm çalışmaların yaklaşık %25'ini kapsamaktadır. Kültür turizmi konulu en çok yayın yapan ilk yirmi beş ülkenin kümelenmiş sütun grafiği aşağıda Şekil 3.10.'da gösterilmektedir. Şekil 3.10.'da kültür turizmi alanında çalışma yapan ülkeler arasındaki ilişkiler ve eğilimler görülmektedir.

Şekil 3.10. Kültür turizmi çalışmalarının ülkelere göre dağılımı (Dünya)

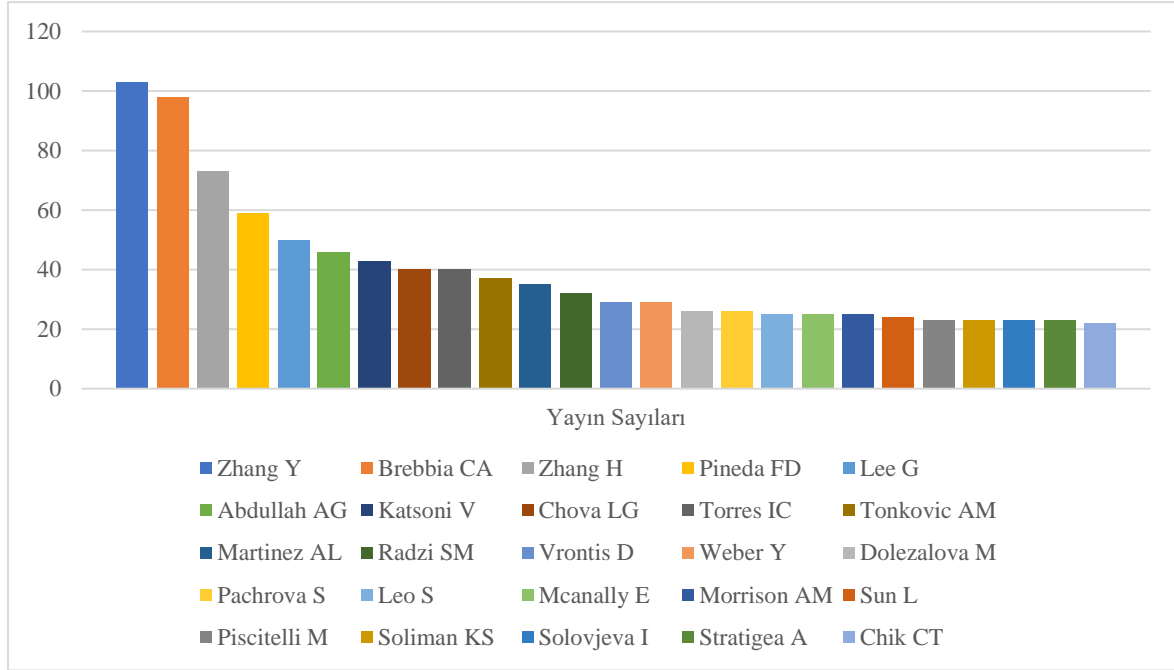
3.3.11. Kültür Turizmi Çalışmalarının Editörlerine Göre Analizi

Kültür turizmi konulu bilimsel toplantılarda sunulan çalışmaların yer aldığı kitap serilerinde editörlük yapan en çok yazar ve yayın sayısı aşağıdaki Çizelge 3.11.'de ve kümelenmiş sütun grafiğinde gösterilmektedir.

Çizelge 3.11. Kültür turizmi çalışmalarının editörlerine göre dağılımı (Dünya)

Editör İsimleri	Yayın Sayıları	Yüzde Oranı%
Zhang Y	103	1.151
Brebbia CA	98	1.095
Zhang H	73	0.816
Pineda FD	59	0.659
Lee G	50	0.559
Abdullah AG	46	0.514
Katsoni V	43	0.481
Chova LG	40	0.447
Torres IC	40	0.447
Tonkovic AM	37	0.414
Martinez AL	35	0.391
Radzi SM	32	0.358
Vrontis D	29	0.324
Weber Y	29	0.324
Dolezalova M	26	0.291
Pachrova S	26	0.291
Leo S	25	0.279
Mcanally E	25	0.279
Morrison AM	25	0.279
Sun L	24	0.268
Piscitelli M	23	0.257
Soliman KS	23	0.257
Solovjeva I	23	0.257
Stratigea A	23	0.257
Chik CT	22	0.246

Şekil 3.11. Kültür turizmi çalışmalarının editörlerine göre dağılımı (Dünya)

Kültür turizmi alanında bilimsel toplantılarda sunulan çalışmaların oluşturduğu kitap serilerinin editörlüğünü yapan yazarlar ve yayın sayıları sırasıyla; Yufeng Zhang 103; Carlos A. Brebbia 98; Hongyu Zhang 73; F.D. Pineda 59; G. Lee 50; A.G. Abdullah 46; Vicky Katsoni 43; L.G. Chova 40; I.C. Torres 40; A.M. Tonkovic 37; A.L. Martinez 35; S.M. Radzi 32; Demetris Vrontis 29; Yaakov Weber 29; M Dolezalova 26; S. Pachrova 26; S. Leo 25; E. Mcanally 25; A.M. Morrison 25; L. Sun 24; M.Piscitelli, K.S. Soliman, I. Solovjeva, A. Strategia 23'şer son olarak C.T. Chick 22 yayın sayısı ile sıralama oluşmuştur. Çizelge ve şekildeki verilere bakıldığında minimum 22 kayıt sayısı olan editörler belirtilmiştir. Editörlerin yayın sayısı açısından değerlendirildiği analizde verilerin durumunun daha iyi şekilde anlaşılabilmesi için editör sıralaması ilk 25 yazar olarak sınırlandırılmıştır.

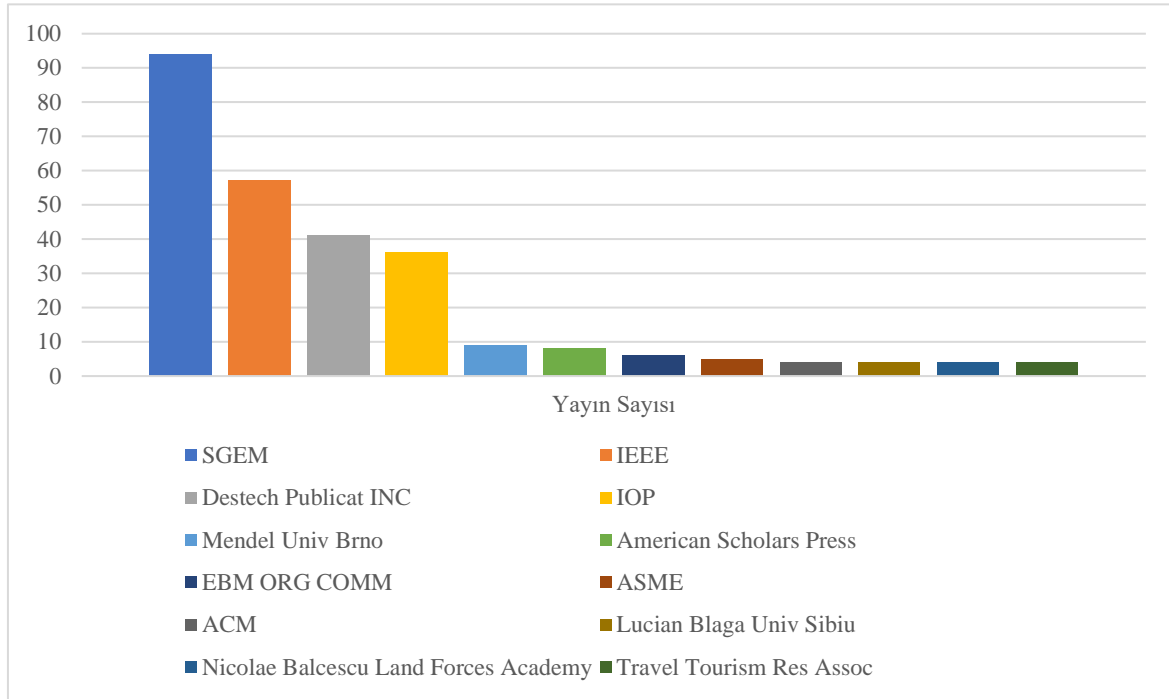
3.3.12. Kültür Turizmi Çalışmalarındaki Grup Yazarların Analizleri

Web of Science veri tabanında kültür turizmi konulu çalışmalarda grup yazar alanındaki kurumlar arasında en çok katkıda SGEM (SGEM Conference on Social Sciences and Arts) ilk sırada yer almaktadır.

Çizelge 3.12. Kültür turizmi çalışmalarının grup yazarlarına göre dağılımı (Dünya)

Grup Yazarlar	Yayın Sayısı	Yüzde Oranı%
SGEM	94	1.051
IEEE	57	0.637
Destech Publicat INC	41	0.458
IOP	36	0.402
Mendel Univ Brno	9	0.101
American Scholars Press	8	0.089
EBM ORG COMM	6	0.067
ASME	5	0.056
ACM	4	0.045
Lucian Blaga Univ Sibiu	4	0.045
Nicolae Balcescu Land Forces Academy	4	0.045
Travel Tourism Res Assoc	4	0.045

SGEM'i sırasıyla; IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) 57; Destech Publicat INC 41; IOP (Institute of Physics) 36; Mendel University in Brno 9; American Scholars Press 8; EBM ORG COMM 6; ASME (The American Society of Mechanical Engineers) 5; ACM 4; Lucian Blaga University of Sibiu 4; Nicolae Balcescu Land Forces Academy 4; Travel and Tourism Research Association 4 yayın sayısı ile sıralama oluşmuştur. Bunları takiben 3'er yayın sayısına sahip 6 ortak yazar; 2'şer yayın sayısına sahip 9 yazar ve son olarak da 1'er yayın sayısına sahip ortak yazarlar belirlenmiştir. Verilerin çokluğu nedeniyle durumun daha iyi anlaşılabilir olması açısından grup yazar analizindeki çizelge ve şekilde minimum 4 yayın sayısına sahip ilk on iki grup yazar gösterilmiştir. Kültür turizmi çalışmalarına katkıda bulunan ilk on iki kurum ve yayın sayıları aşağıdaki Şekil 3.12.'de verilmiştir.

Şekil 3.12. Kültür turizmi çalışmalarının grup yazarlarına göre dağılımı (Dünya)

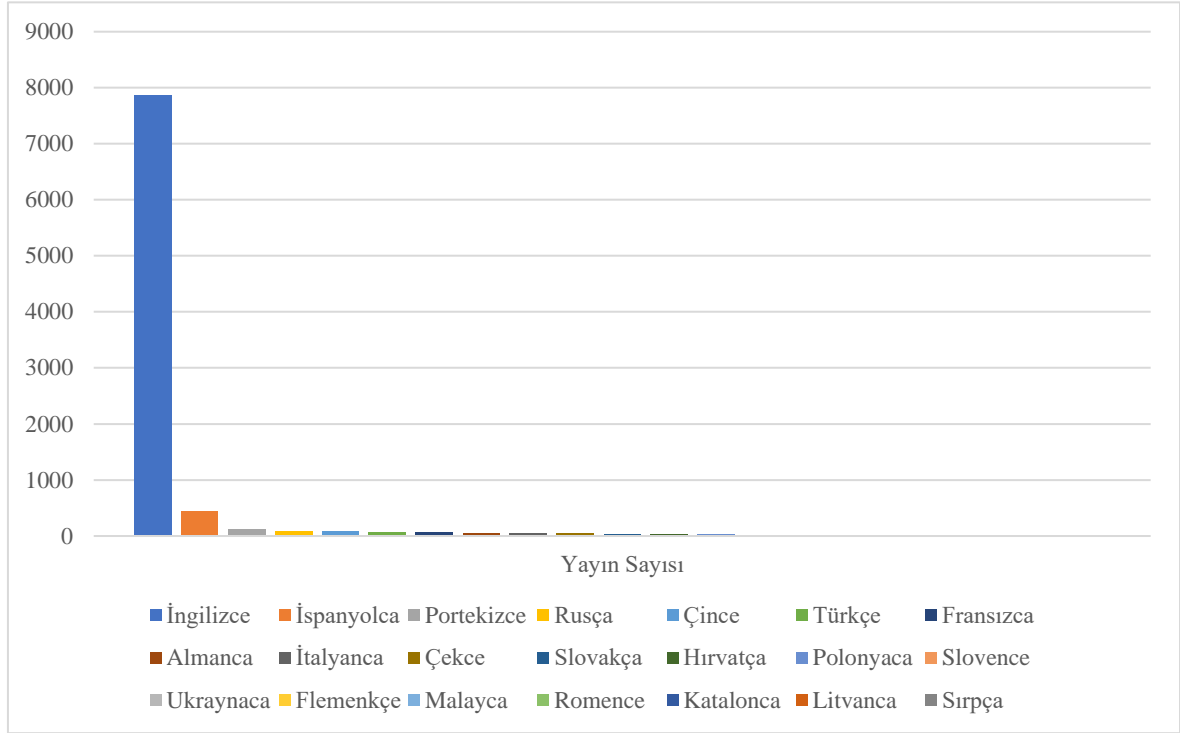
3.3.13. Kültür Turizmi Çalışmalarının Yazıldığı Dillere Göre Analizleri

Web of Science veri tabanında “Kültür Turizmi” konulu yayınlar en çok İngilizce (7855) dilinde yazılmıştır. Bunu takiben sırasıyla İspanyolca dilinden 445; Portekizce dilinden 120; Rusça dilinden 87; Çince dilinden 75; Türkçe dilinden 62; Fransızca dilinden 52; Almanca dilinden 45; İtalyanca dilinden 45; Çekçe dilinden 40; Slovakça dilinden 30; Hırvatça dilinden 25; Polonyaca dilinden 22 yayın sayısı ile sıralama oluşmuştur. Kültür turizmi çalışmalarının yazıldığı ilk yirmi bir dil aşağıdaki Çizelge 3.13.’de verilmiştir.

Çizelge 3.13. Kültür turizmi çalışmalarının dillerine göre dağılımı (Dünya)

Yayın Dili	Yayın Sayısı	Yüzde Oranı%
İngilizce	7855	87.785
İspanyolca	445	4.973
Portekizce	120	1.341
Rusça	87	0.972
Çince	75	0.838
Türkçe	62	0.693
Fransızca	52	0.581
Almanca	45	0.503
İtalyanca	45	0.503
Çekce	40	0.447
Slovakça	30	0.335
Hırvatça	25	0.279
Polonyaca	22	0.246
Slovençe	10	0.112
Ukraynaca	10	0.112
Flemenkçe	5	0.056
Malayca	5	0.056
Romence	5	0.056
Katalonca	3	0.034
Litvanca	2	0.022
Sırpça	2	0.022

Kültür turizmi çalışmalarında en az yayın yapılan diller Litvanca (2) ve Sırpça (2) olarak belirlenmiştir. Bunları takiben 1 yayın sayılarıyla Estonca; Yunanca ve Macarca yer almaktadır. En çok kullanılan yirmi bir dilin kümelenmiş sütun grafiği aşağıdaki Şekil 3.13.'de gösterilmektedir.

Şekil 3.13. Kültür turizmi çalışmalarının dillerine göre dağılımı (Dünya)

Kültür turizmi alanındaki çalışmaların dillere göre analiziyle kültür turizmi alanında yapılan çalışmaların en sıklıkla kullanılan dilin hangisi olduğunun anlaşılmasını mümkün kılmaktadır.

3.3.14. Kültür Turizmi Çalışmalarının Araştırma Alanlarına Göre Analizleri

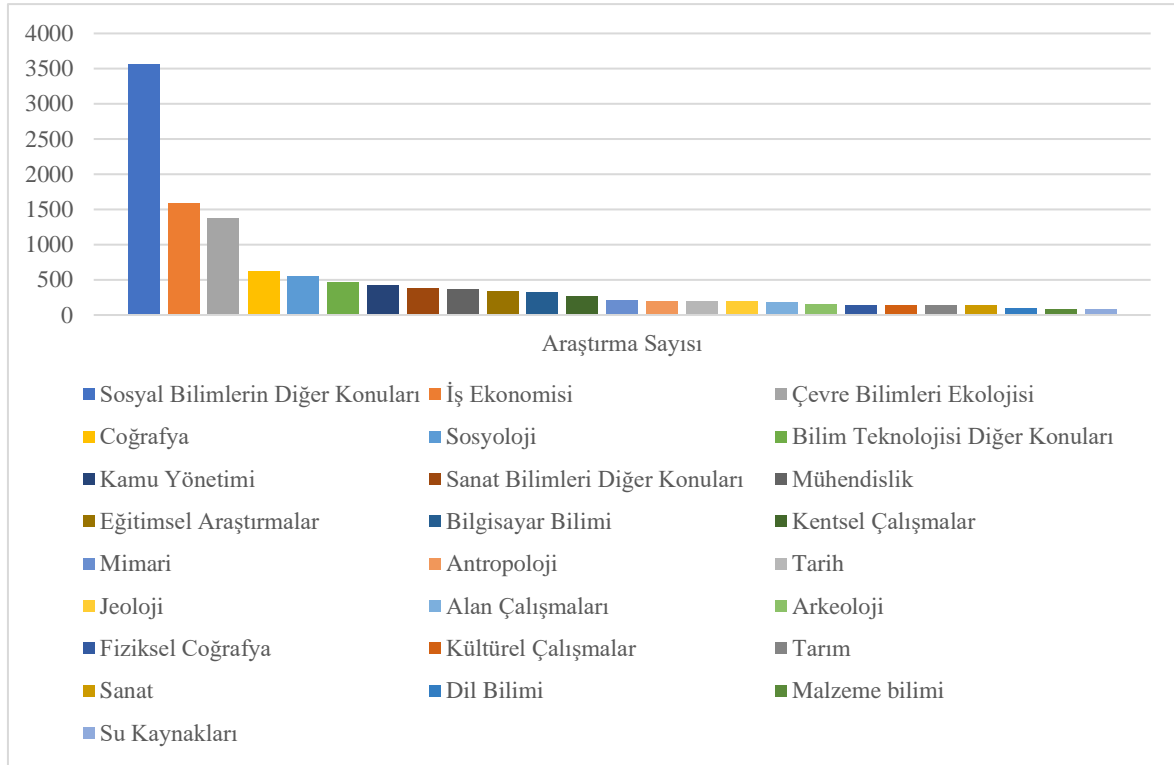
Kültür turizmi kavramı sosyal bilimlerin pek çok araştırma alanında çalışılan bir kavramdır. Web of Science veri tabanında “Cultural Tourism” (kültür turizmi) konusuna araştırma alanı açısından bakıldığında en çok sosyal bilimler alanında kullanılmıştır. Kültür turizmi kavramının en çok çalışıldığı yirmi beş araştırma alanı sırasıyla Sosyal Bilimlerin Diğer Konuları 3559; İş Ekonomisi 1585; Çevre Bilimleri Ekolojisi 1374; Coğrafya 619; Sosyoloji 545; Bilim Teknolojisi Diğer Konuları 459; Kamu Yönetimi 418; Sanat Bilimleri Diğer Konuları 375; Mühendislik 365; Eğitimsel Araştırmalar 341; Bilgisayar Bilimi 319; Kentsel Çalışmalar 265; Mimari 213; Antropoloji 198; Jeoloji 191; Tarih 191; Alan Çalışmaları 181; Arkeoloji 145; Fiziksel Coğrafya 134; Kültürel Çalışmalar 132; Tarım 132; Sanat 132; Dil Bilimi 93; Malzeme bilimi 86; Su Kaynakları 83 yayın sayısı ile ele

alındığında aşağıdaki Çizelge 3.14. elde edilmiştir. Minimum 83 kayıt sayısına sahip olan araştırma alanları çizelge ve şekilde verilerek durumun daha iyi anlaşılması açısından diğer araştırma alanları çizelge ve şekil de verilmemiştir.

Çizelge 3.14. Kültür turizmi çalışmalarının araştırma alanlarına göre dağılımı (Dünya)

Araştırma Alanı	Araştırma Sayısı	Yüzde Oranı%
Sosyal Bilimlerin Diğer Konuları	3559	39.774
İş Ekonomisi	1585	17.713
Çevre Bilimleri Ekolojisi	1374	15.400
Coğrafya	619	6.918
Sosyoloji	545	6.091
Bilim Teknolojisi Diğer Konuları	459	5.130
Kamu Yönetimi	418	4.671
Sanat Bilimleri Diğer Konuları	375	4.191
Mühendislik	365	4.079
Eğitimsel Araştırmalar	341	3.811
Bilgisayar Bilimi	319	3.565
Kentsel Çalışmalar	265	2.962
Mimari	213	2.380
Antropoloji	198	2.213
Tarih	191	2.135
Jeoloji	191	2.135
Alan Çalışmaları	181	2.023
Arkeoloji	145	1.620
Fiziksel Coğrafya	134	1.498
Kültürel Çalışmalar	132	1.475
Tarım	132	1.475
Sanat	132	1.475
Dil Bilimi	93	1.039
Malzeme bilimi	86	0.961
Su Kaynakları	83	0.928

Tabloda yer alan disiplinlerin başında Sosyal Bilimlerin Diğer Konuları, İş Ekonomisi ve Çevre Bilimleri Ekolojisi yer almaktadır. Su Kaynakları alanı 83 kayıt ile 25. Sırada yer almaktadır. Kültür turizmi çalışmalarının araştırma aşağıdaki Şekil 3.14.'de gösterilmektedir.

Şekil 3.14. Kültür turizmi çalışmalarının araştırma alanlarına göre dağılımı (Dünya)

Kültür turizmi alanındaki çalışmaların araştırma alanlarına göre analiz edilmesi birçok konuda önemli bilgiler vermektedir. Araştırma alanlarındaki yayın sayılarına bakıldığında en çok araştırma yapılan alanın kültür turizmi alanı ile yakından ilişkili olduğunu, kültür turizmi çalışmalarının kapsadığı alanı en geniş alandan en dar alana kadar ortaya koymaktadır. Araştırma alanlarının birbirleriyle yakın ilişkide olması her bir araştırma alanının gelişmesi için önemli bir husustur. Bu yüzden kültür turizmi alanının kapsamının belirlenmesi ve ona göre yeni çalışmaların yapılması alanın gelişmesine sebep olacaktır.

3.4. Görsel Haritalama Yöntemiyle Analizler

Bu kısımda bir atıf analiz tekniği olan Bibliyometrik Verilere Dayalı Haritalama Yöntemi ile Bibliographic Coupling (Bibliyografik Eşleştirme), Citation (atıf), Co-Authorship (Ortak Yazar), Co-Occurrence (Eşdizimlik), Co-Citation (Ortak Atıf) teknikleri kullanılarak “Kültür Turizmi” konusunda etkisi olan ülkelerin, kurumların, belgelerin,

kaynakların ve yazarların ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda Metin Verisine Dayalı Haritalama Yöntemiyle kültür turizmi yayınlarının özetlerinde geçen terimlerin en sık kullanılanları da ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

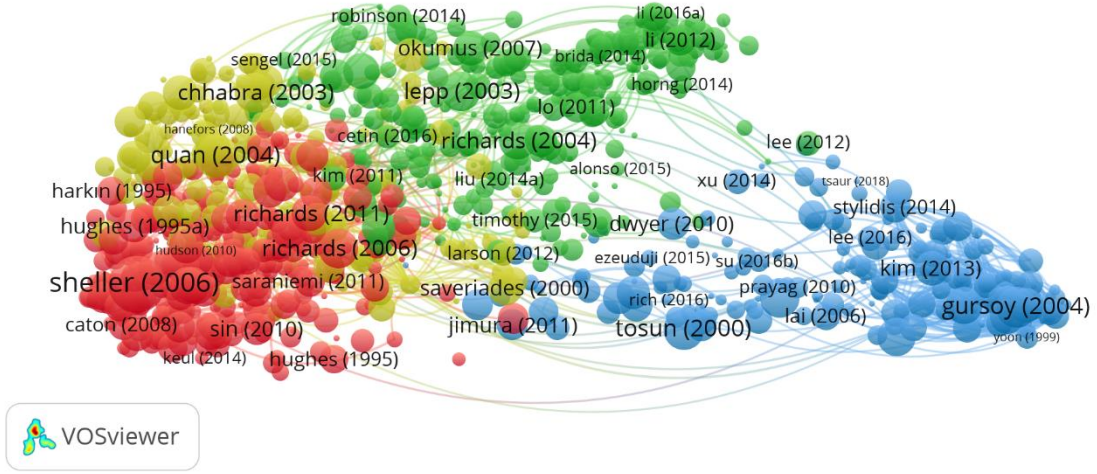
“Cultural Tourism” (kültür turizmi) yayınlarının VOSviewer programı ile bibliyometrik analizi yapılmaktadır. Bu analizde yukarıda da bahsedildiği üzere beş ana başlık altında analiz gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular “Cultural Tourism” (kültür turizmi) konusunda yapılacak olan çalışmalara öncü olabileceği düşünülmektedir.

3.4.1. Bibliyografik Eşleştirmeye Dayalı Harita Analizi

Bu analiz seçeneğinde haritalama yapılırken “bibliyografik eşleştirme” (bibliographic coupling) analizi kullanılmıştır. Bibliyografik eşleştirme, farklı iki kaynaktan aynı yayına atıf yapılmasını ifade etmektedir (Al & Tonta, 2004). Bibliyografik eşleştirme, konu ya da diğer bazı özellikler açısından yayınların birbirlerine benzerliği hakkında bir fikir vermektedir (Hacettepe, 2019). Bu analiz beş alt başlık ile incelenmiştir.

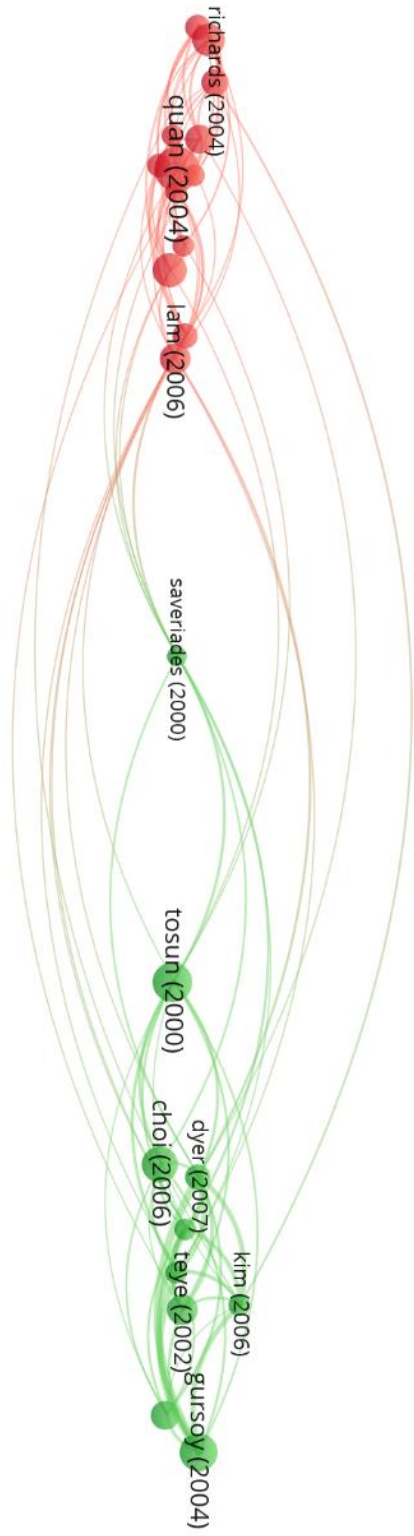
3.4.1.1. Belgelere Göre Analiz (Documents)

Bibliyografik eşleştirme ile toplamda 8948 tane belge belirlenmiştir. İlk haritada 8948 belgenin minimum alıntı sayısı 0 tutulmuş ve bunun sonucunda 8948 belgenin her birinin bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan belgeler seçilmiştir. Seçilecek belge sayısı ise 1000 ile sınırlandırılmış ve ilk görsel harita oluşturulmuştur. Bu belgelerin VOSviewer programında yapılan analizine göre bibliyografik eşleştirme bağlantılarının görseli Harita 3.1.’de gösterildiği gibidir.

Harita 3.1. Kültür turizmi ile ilgili belgelerin bibliyografik eşleştirme ağ haritası

Haritanın çok yoğun olmasından dolayı ikinci harita da 8948 belgede bir belgenin minimum alıntı sayısı 150 olarak seçilmiş bunun sonucunda 47 tane belge eşik değeri karşılamaktadır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 23 belge seçilmiştir. Bu sonuçlarla Harita 3.2. oluşturulmuştur.

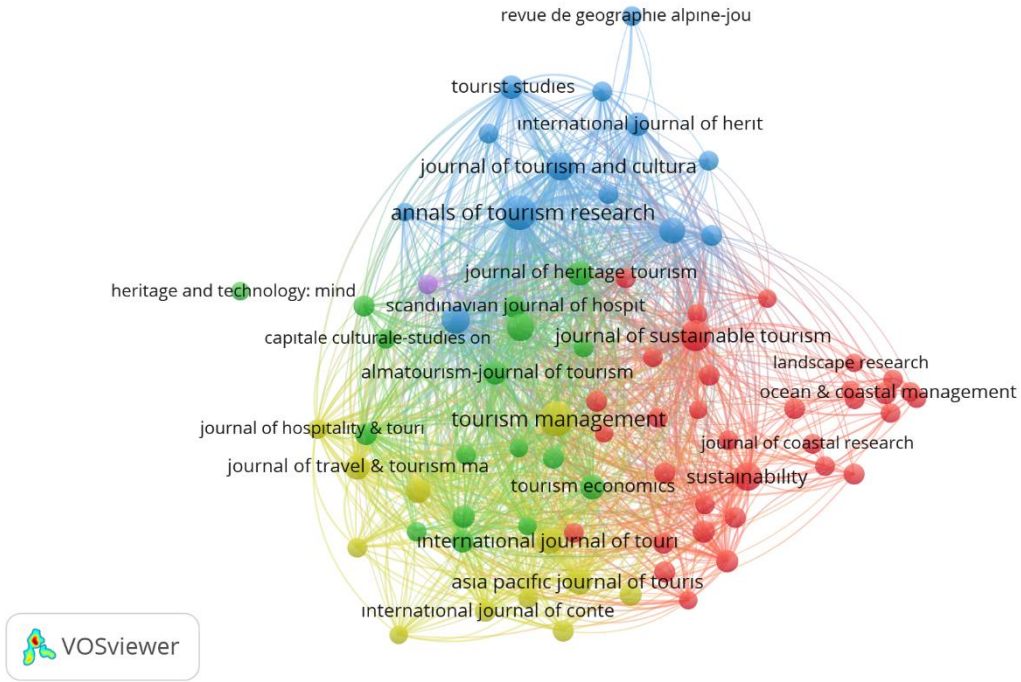

Harita 3.2. Kültür turizmi ile ilgili belgelerin bibliyografik eşleştirme ağ haritası

Haritaya baktığımızda, kültür turizmi alanına etki eden temel araştırmalar yani birlikte en sık atıf yapılan kaynaklar ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçta kültür turizmi alanındaki araştırmalar için temel ve gerekli olan çalışmaları listelemektedir. Bu ağ haritasında en az yüz elli yayında atıf yapılan belgelerin bağlantıları gösterilmektedir. Dünya’da kültür turizmi alanına yön veren çalışmaların iki farklı grupta kümelendiği görülmektedir. Bu bağlantı gruplarının Quan (2004) ve Tosun (2000) olduğu görülmektedir. Ağ haritasına bakıldığında en çok atıf yapılan yayınlar ve atıf sayıları sırasıyla Quan (2004) 439; Tosun (2000) 360; Gürsoy (2004) 356; Choi (2006) 316 ; Lepp (2003) 302; Richards (2006) 282; Iam (2006) 267; Teye (2002) 255; Thompson (1999) 238; Besculides (2002) 236; Richards (2004) 219; Dyer (2007) 214; Nuryanti (1996) 197; Richards (2011) 196; McIntosh (1999) 181; Prentice (2003) 176; Beverland (2010) 175; Kim (2006) 170; Yoon (2001) 167; Kim (2013) 165; Herbert (2001) 161; O'reilly (2006) 160; Saveriades (2000) 152 olduğu görülmektedir. En kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının ise Gürsoy 2004 (94) ile kurulduğu söylenebilmektedir. İki farklı kümeyi oluşturan çalışmalar; S.Quan ve N.Wang yazarlarının 2004 senesinde Tourism Management dergisi 25. Sayısında 297-305 sayfa aralığında yayımlanan yayını ve Cevat Tosun adlı yazarın 2000 senesinde Tourism Management dergisi 21. Sayısında 613-633 sayfa aralığında yayımlanan yayını yer almaktadır.

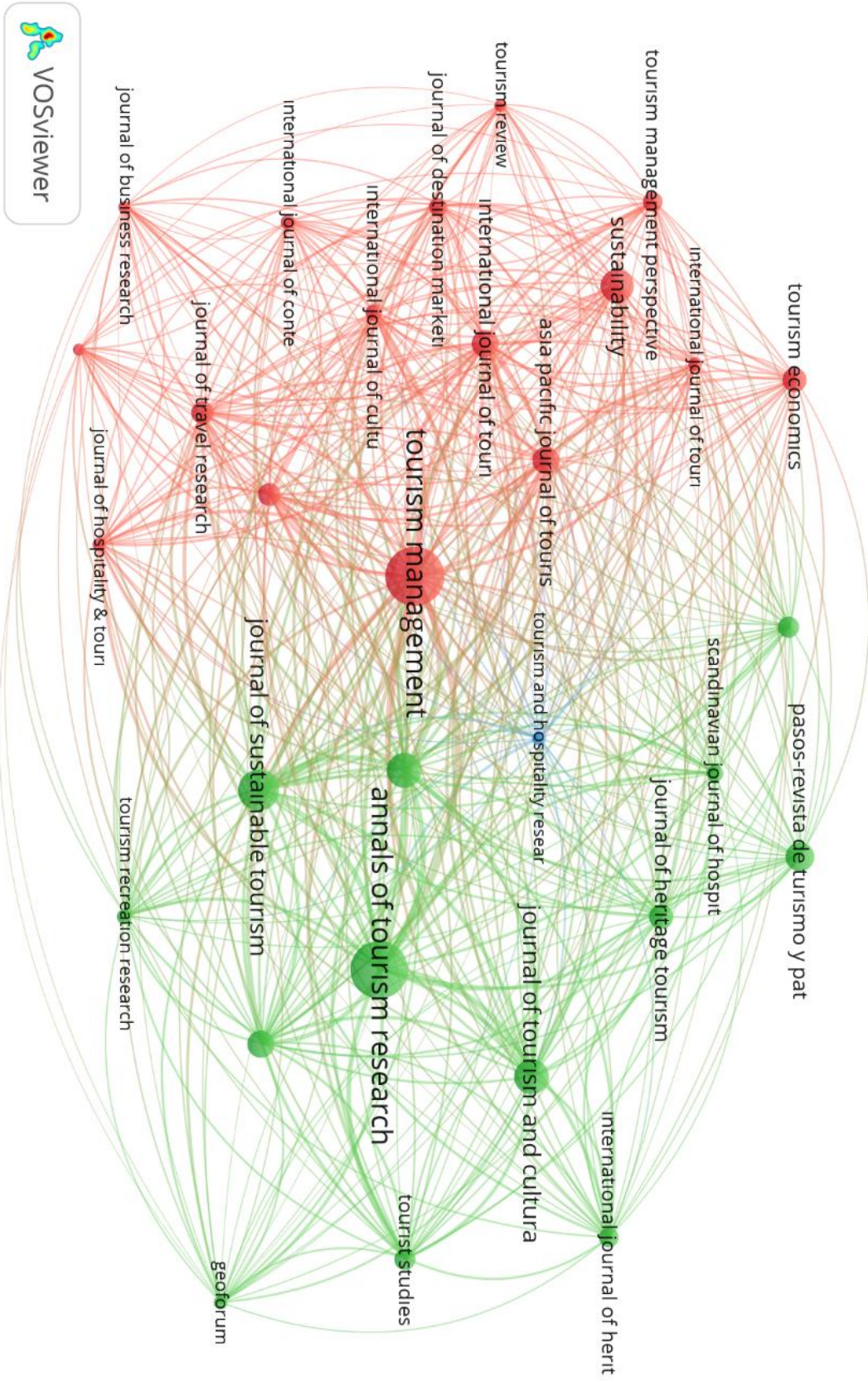
3.4.1.2. Kaynaklara Göre Analiz (Sources)

Bibliyografik eşleştirme ile toplamda 3263 kaynak belirlenmiştir. İlk haritada 3263 kaynağın minimum belge sayısı 15; minimum alıntı sayısı 0 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 3263 kaynağın 76 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 76 tane kaynağın her biri için, diğer kaynaklarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 76 kaynak seçilmiş ve Harita 3.3. oluşturulmuştur.

Harita 3.3. Kültür turizmi ile ilgili kaynakların bibliyografik eşleştirme ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 3263 kaynağın minimum belge sayısı 15; minimum alıntı sayısı 5 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 3263 kaynağın 67 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 67 tane kaynağın her biri için, diğer kaynaklarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 30 kaynak seçilmiş ve Harita 3.4. oluşturulmuştur.

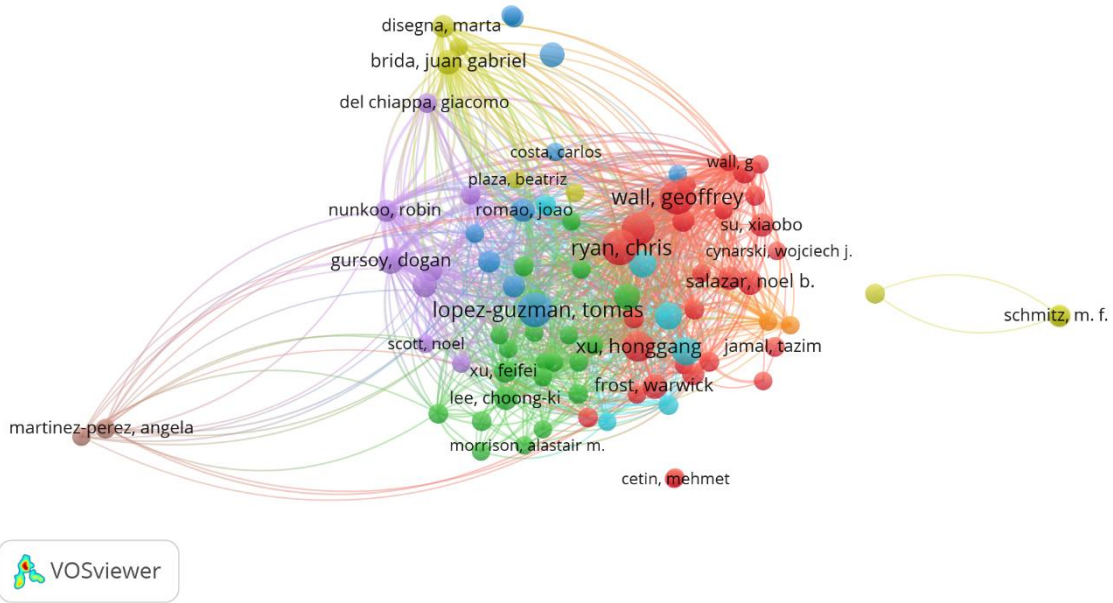

Harita 3.4. Kültür turizmi ile ilgili kaynakların bibliyografik eletirme ağ haritası

Harita 3.4.'de kültür turizmi kavramıyla ilgili kaynaklar arasındaki bibliyografik eşleştirme ağ haritası verilmiştir. Bu ağ haritasında en az on beş yayında en az beş atıf yapılan kaynakların bağlantıları gösterilmektedir. Şekildeki ağ haritasında üç farklı ana bağlantı grubu Tourism Management, Annals of Tourism Research ve Tourism and Hospitality Research olduğu ve bunların birbirleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkide olduğu görülmektedir. En çok atıf yapılan kaynakların atıf sayıları ile sıralaması; Annals of Tourism Research 257 belgede 11.929; Tourism Management 263 belgede 11.822; Journal of Sustainable Tourism 136 belgede 2.243; Current Issues in Tourism 101 belgede 1.262; International Journal of Tourism Research 66 belgede 1.091; Journal of Travel Research 48 belgede 1.015; Tourism Geographies 70 belgede 865; Journal of Travel & Tourism Marketing 47 belgede 528; Journal of Tourism and Cultural Change 107 belgede 442; Geoforum 21 belgede 429; Asia Pacific Journal of Tourism Research 69 belgede 423; International Journal of Hospitality Management 17 belgede 379; Tourism Economics 54 belgede 339; Journal of Business Research 16 belgede 332; Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism 30 belgede 313; International Journal of Heritage Studies 39 belgede 303; International Journal of Contemporary Hospitality Management 25 belgede 290; Sustainability 94 belgede 270; Journal of Destination Marketing & Management 35 belgede 233; Journal of Hospitality & Tourism Research 19 belgede 192; Tourist Studies 44 belgede 187; Tourism Management Perspectives 36 belgede 178; Journal of Heritage Tourism 54 belgede 112; Tourism Recreation Research 25 belgede 58; International Journal of Culture Tourism and Hospitality Research 30 belgede 40; Pasos-Revista de Turismo Y Patrimonio Cultural 74 belgede 33; International Journal of Tourism Cities 19 belgede 28; Tourism and Hospitality Research 21 belgede 28; Tourism Review 15 belgede 23; Almatourism-Journal of Tourism Culture and Territorial Development 45 belgede 15 atıf ile şekil oluşmuştur. En kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının ise Tourism Management (53.766) olduğu görülmektedir. Ağ haritasına bakarak Tourism Management ve Annals of Tourism Research arasındaki iş birliği ağının kuvvetli olduğu söylemek mümkündür.

3.4.1.3. Yazarlara Göre Analiz (Authors)

Bibliyografik eşleştirme ile toplamda 16448 yazar belirlenmiştir. İlk haritada 16448 yazarın minimum belge sayısı 6; minimum alıntı sayısı 1 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 16448 yazarın 86 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 86 tane yazarın her biri için, diğer yazarlarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 86 yazar seçilmiş ve Harita 3.5. oluşturulmuştur.

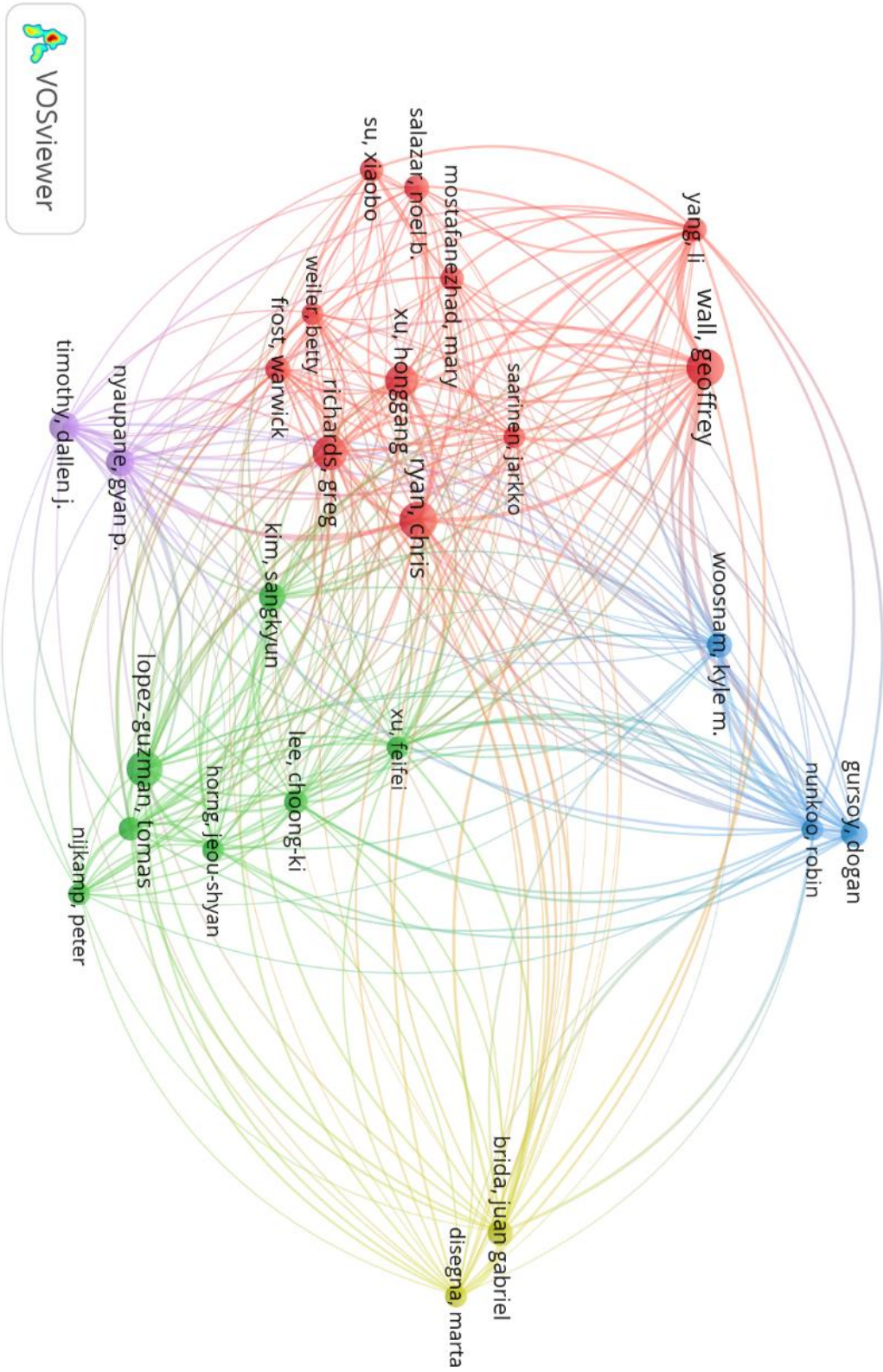
Harita 3.5. Kültür turizmi ile ilgili yazarların bibliyografik eşleştirme ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 16448 yazarın minimum belge sayısı 8; minimum alıntı sayısı 2 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 16448 yazarın 27 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 27 tane yazarın her biri için, diğer yazarlarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 yazar seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 yazarın belge sayısı ve atıf sayıları sırasıyla; Greg Richards 17 belgede 658; Doğan Gürsoy 11 belgede 428; Chris Ryan 20 belgede 324; Robin Nunkoo 8 belgede 315;

Geoffrey Wall 19 belgede 278; Gyan P. Nyaupane 12 belgede 266; Li Yang 9 belgede 264; Noel B. Salazar 10 belgede 187; Honggang Xu 15 belgede 162; Jeou-shyan Horng 8 belgede 149; Mary Mostafanezhad 9 belgede 148; Dallen J. Timothy 13 belgede 132; Choong-ki Lee 9 belgede 127; Feifei Xu 8 belgede 120; Juan Gabriel Brida 10 belgede 117; Sangkyun Kim 11 belgede 113; Marta Disegna 8 belgede 103; Warwick Frost 10 belgede 97; Xiaobo Su 9 belgede 70; Peter Nijkamp 8 belgede 69; Betty Weiler 8 belgede 63; Tomas Lopez-Guzman 18 belgede 51; Kyle M. Woosnam 10 belgede 48; Joao Romao 9 belgede 28; Jarkko Saarinen 8 belgede 6 alıntı sayısı ile Harita 3.6. oluşmuştur.

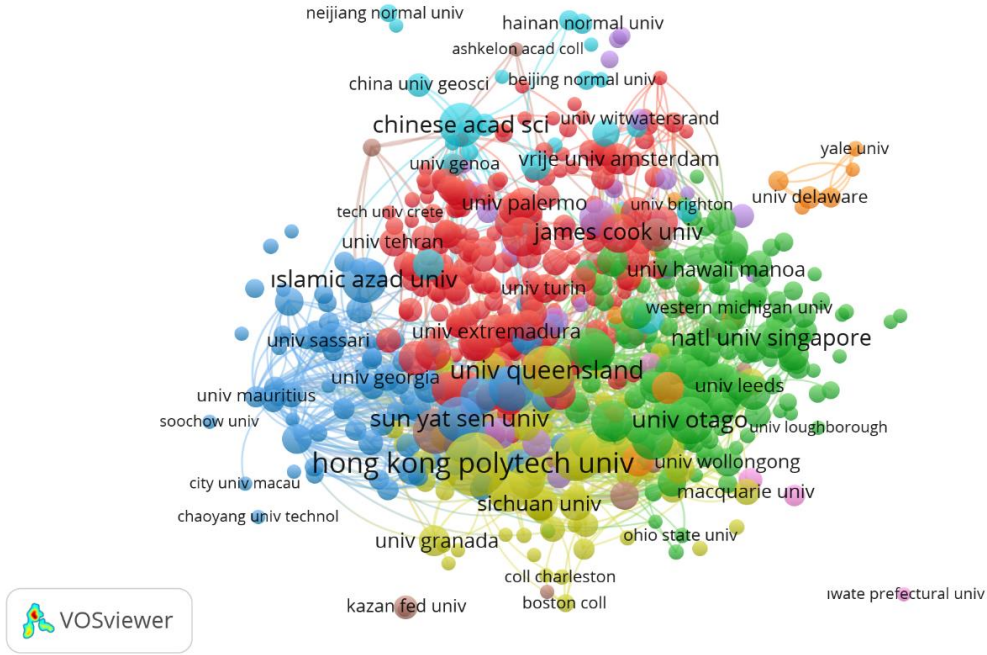

Harita 3.6. Kültür turizmi ile ilgili yazarların bibliyografik eşleştirme ağ haritası

Kültür turizmi kavramıyla ilgili yazarların bibliyografik eşleştirme ağ haritası şekilde verilmiştir. Bu ağ haritasında en az sekiz yayında en az iki atıf yapılan yazarların bağlantıları gösterilmektedir. Şekildeki ağ haritası kültür turizmi konulu araştırmalarda öncü olan ilk yirmi beş yazar arasındaki ağı göstermektedir. Ağ haritasında beş farklı ana bağlantı grubunun Chris Ryan; Juan Gabriel Brida; Doğan Gürsoy; Dallen J. Timothy ve Tomas Lopez-Guzman olduğu görülmektedir. Bunların birbirleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu görülmektedir. En çok atıf yapılan yazarların Chris Ryan (20), Geoffrey Wall (19), Tomas Lopez-Guzman (18) olduğu görülmektedir. En kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının Geoffrey Wall (2292) olduğunu söylemek mümkündür.

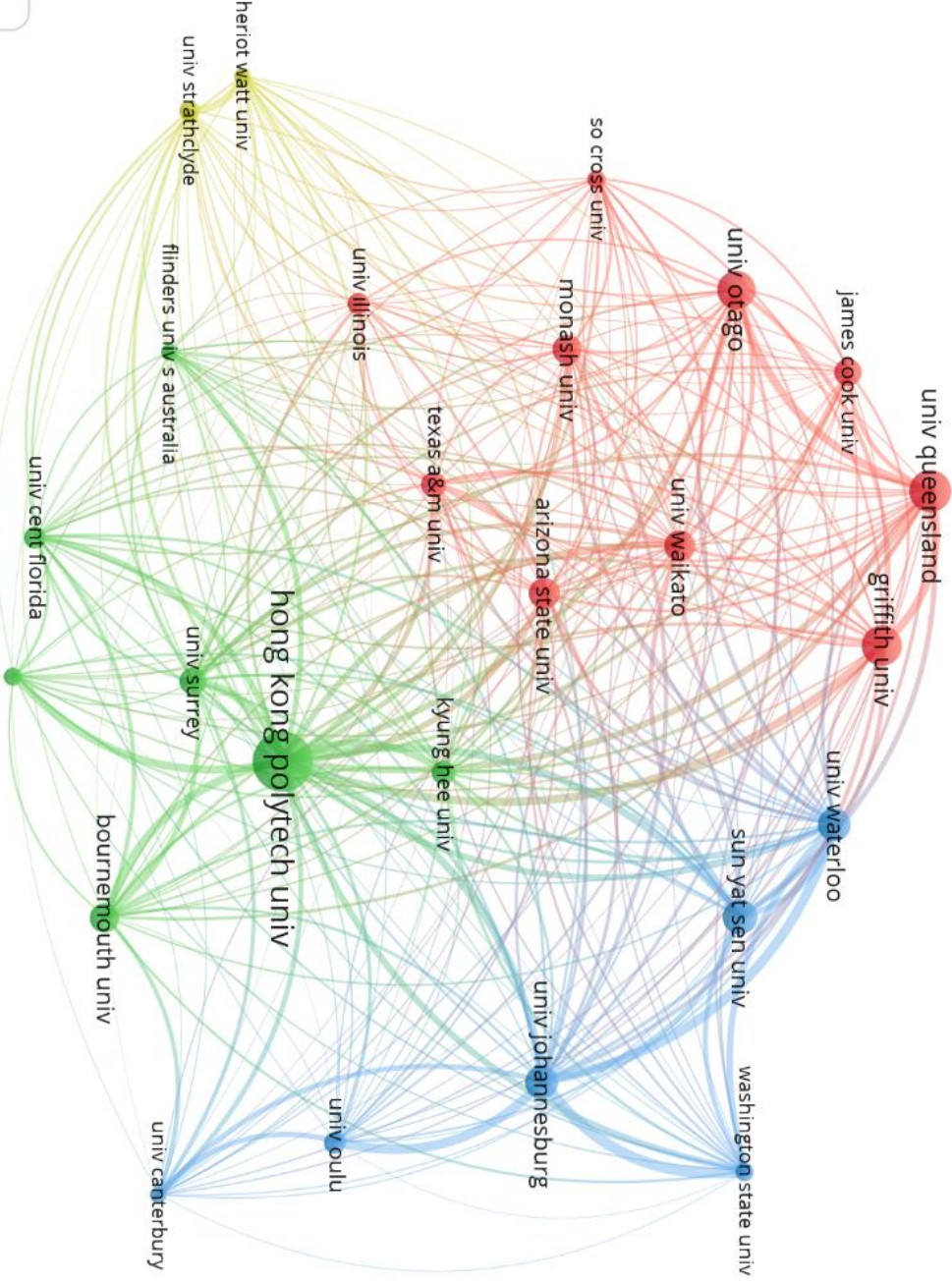
3.4.1.4. Kurumlara Göre Analiz (Organizations)

Bibliyografik eşleştirme ile toplamda 4967 kurum belirlenmiştir. İlk haritada 4967 kurumun minimum belge sayısı 4; minimum alıntı sayısı 2 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 4967 kurumun 637 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 637 tane kurumun her biri için, diğer kurumlarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 637 kurum seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.7. Kültür turizmi ile ilgili kurumların bibliyografik eşleştirme ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 4967 kurumun minimum belge sayısı 15; minimum alıntı sayısı 20 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 4967 kurumun 100 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 100 tane kurumun her biri için, diğer kurumlarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 kurum seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü yüksek olan ilk 25 kurum belge ve atıf sayıları ile sırasıyla; Hong Kong Polytech Univ 91 belgede 1583; Texas A & M Univ 30 belgede 1390; Univ Illinois 25 belgede 1317; Univ Waterloo 42 belgede 1031; Arizona State Univ 38 belgede 865; Univ Otago 49 belgede 695; Univ Queensland 55 belgede 680; Washington State Univ 18 belgede 676; Univ Waikato 37 belgede 637; Univ Surrey 31 belgede 611; Monash Univ 36 belgede 587; Bournemouth Univ 34 belgede 570; Griffith Univ 53 belgede 527; Sun Yat Sen Univ 44 belgede 469; Kyung Hee Univ 26 belgede 469; Univ Cent Florida 25 belgede 448; Purdue Univ 20 belgede 447; Univ Johannesburg 42 belgede 423; James Cook Univ 32 belgede 376; Univ Canterbury 17 belgede 349; So Cross Univ 18 belgede 305; Univ Oulu 23 belgede 186; Heriot Watt Univ 16 belgede 168; Univ Strathclyde 21 belgede 161; Flinders Univ S Australia 17 belgede 137 atıf sayısı ile Harita 3.8. oluşmuştur.

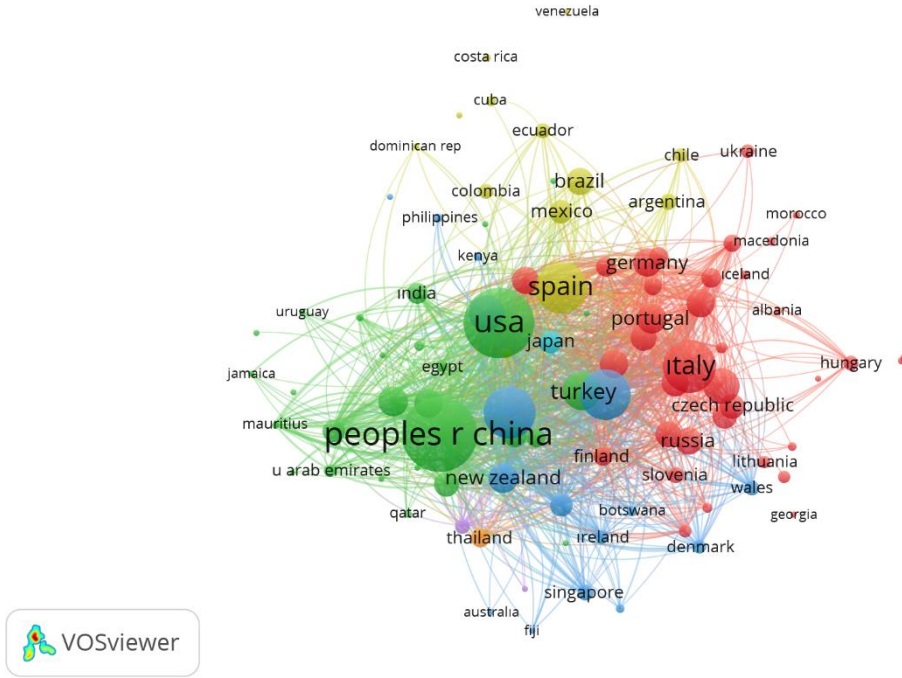

Harita 3.8. Kültür turizmi ile ilgili kurumların bibliyografik eşleştirme ağ haritası

Kültür turizmi alanına kuramsal bağlamda en çok katkı sağlayan kurumlar şekilde gösterilmiştir. Bu ağ haritası kurumlar arasındaki en az on beş belgede en az yirmi alıntılanma ağını ele almaktadır. Ağ haritasında kültür turizmi alanına katkı sağlayan kurumların dört farklı kümede Hong Kong Polytech University, Texas A&M University, University Waterloo ve Heriot Watt University şeklinde gruplandığı görülmekte ve bunların birbirleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu görülmektedir. Yayın sayısı bakımından kültür turizmi alanına en çok katkı sağlayan kurumun Hong Kong Polytech University (91) olduğu görülmektedir. Hong Kong Polytech University kurumunun bibliyografik eşleşme ağının kuvvetli olduğunu söylemek mümkündür.

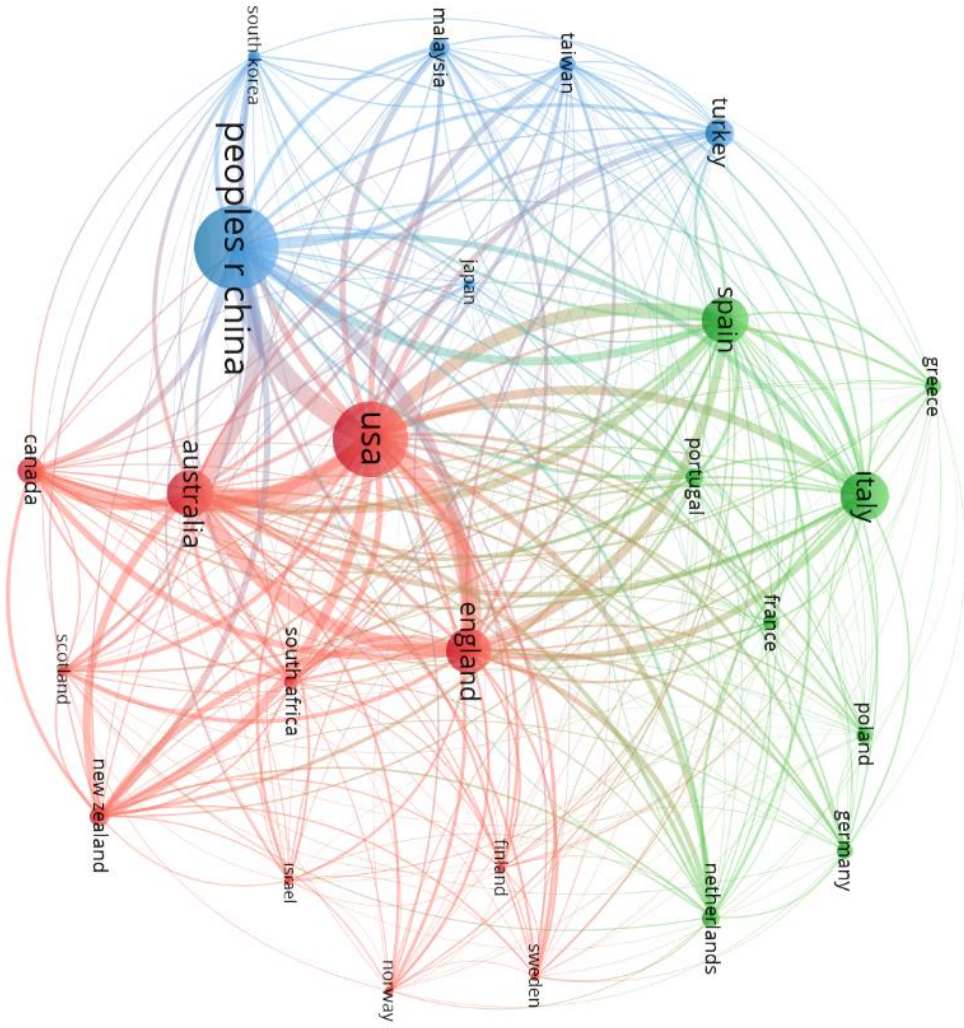
3.4.1.5. Ükelere Göre Analiz (Countries)

Bibliyografik eşleştirme ile toplamda 155 ülke belirlenmiştir. İlk haritada 155 ülkenin minimum belge sayısı 4; minimum alıntı sayısı 2 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 155 ülkenin 97 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 97 tane ülkenin her biri için, diğer ülkelerle bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 97 ülke seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.9. Kültür turizmi ile ilgili ülkelerin bibliyografik eşleştirme ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 155 ülkenin minimum belge sayısı 4; minimum alıntı sayısı 4 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 155 ülkenin 96 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 96 tane ülkenin her biri için, diğer ülkelerle bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 ülke seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk 25 ülkenin belge ve atıf sayıları sırasıyla; USA 1012 belgede 16042; England 519 belgede 10230; Australia 542 belgede 7008; Canada 256 belgede 5389; Peoples r China 1179 belgede 4417; Spain 526 belgede 4268; New Zealand 173 belgede 3045; Italy 557 belgede 2924; Netherlands 159 belgede 2810; Sweden 69 belgede 1873; Taiwan 146 belgede 1417; South Korea 95 belgede 1388; Scotland 91 belgede 1270; Turkey 280 belgede 1163; France 141 belgede 1092; Germany 147 belgede 963; South Africa 112 belgede 902; Norway 70 belgede 843; Israel 42 belgede 815; Greece 128 belgede 699; Finland 67 belgede 668; Portugal 165 belgede 624; Malaysia 172 belgede 548; Poland 143 belgede 396; Japan 89 belgede 300 atıf sayısı ile Harita 3.10. oluşmuştur.

Harita 3.10. Kültür turizmi ile ilgili ülkelerin bibliyografik eşleştirme ağ haritası

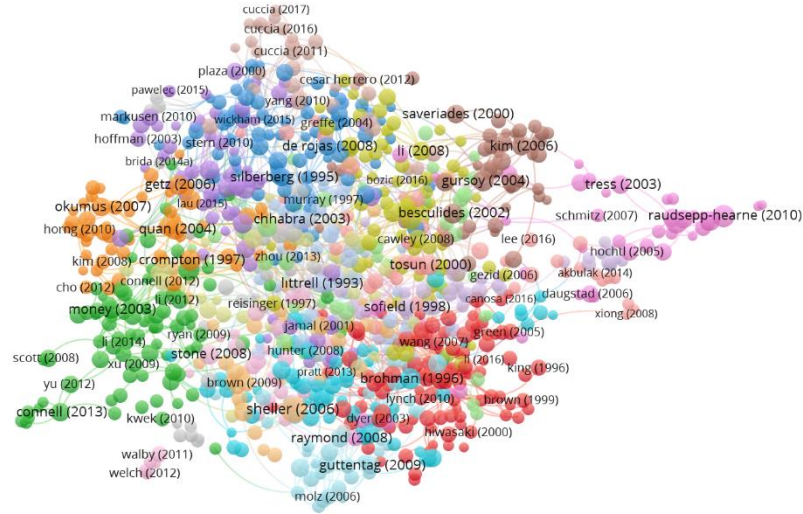
Kültür turizmi alanında yayın yapan kurumların adres bilgileri kullanılarak oluşturulan haritada kültür turizmi alanında öncü kurumlar ülke temelinde incelenmiştir. Bu ağ haritası en az dört belgede en az dört ülke arasındaki alıntılanma ağını incelemektedir. Ağ haritasına bakıldığında kültür turizmi alanında yayın veren ülkelerin üç farklı küme olarak Peoples R China, USA ve Italy olarak gruplandırıldığı ve bunların doğrudan veya dolaylı olarak birbirleriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Bu ağ haritasında kültür turizm alanında en öncü üç ülke Peoples R China (1179), USA (1012) ve Italy (557) olduğu söylenebilir. Ağ haritasına bakıldığında en çok iş birliği kurulan ülkelerin sırasıyla USA, Australia ve England olduğunu söylemek mümkündür. Türkiye'nin Çin Halk Cumhuriyeti, ABD ve İngiltere ile kurduğu bibliyografik eşleştirme ağının kuvvetli olduğu söylenebilir.

3.4.2. Atıf Analizine Dayalı Harita Analizi

Bu analiz seçeneğinde kültür turizmi alanı ile ilgili yayınlarda yapılan alıntılanmaların ağ haritalarından elde edilen sonuçlar beş alt başlık altında incelenmektedir.

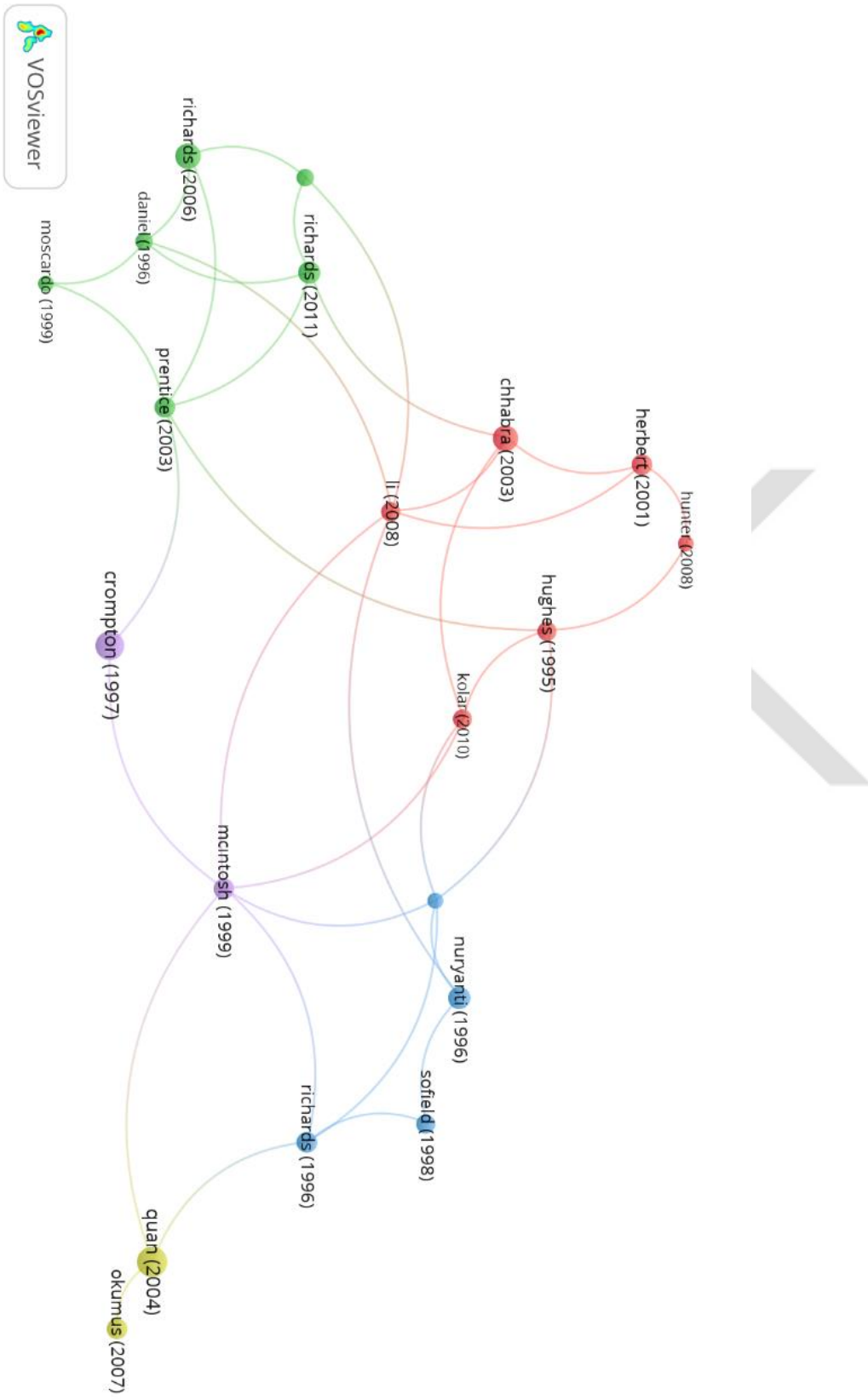
3.4.2.1. Belgelere Göre Analiz (Documents)

Alıntı analizi ile toplamda 8948 tane belge belirlenmiştir. İlk haritada 8948 belgenin minimum alıntı sayısı 2 tutulmuş ve bunun sonucunda 8948 belgenin 3399 tanesi eşik değeri karşılamaktadır ve her birinin bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan belgeler seçilmiştir. Seçilecek belge sayısı ise 1000 ile sınırlandırılmış ve ilk harita oluşturulmuştur.

Harita 3.11. Kültür turizmi ile ilgili belgelerin alıntı ağ haritası

İlk haritanın çok yoğun olmasından dolayı ikinci harita da 8948 belgede bir belgenin minimum alıntı sayısı 80 olarak seçilmiş bunun sonucunda 150 tane belge eşik değeri karşılamaktadır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 35 belge seçilmiştir. Bu sonuçlarla ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk 35 belgenin atıf sayısı sırasıyla; Quan (2004) 439; Crompton (1997) 395; Tosun (2000) 360; Gürsoy (2004) 356; Brohman (1996) 304; Chhabra (2003) 282; Richards (2006) 282; Teye (2002) 255; Besculides (2002) 236; Dyer (2007) 214; Nuryanti (1996) 197; Richards (2011) 196; Mcintosh (1999) 181; Prentice (2003) 176; Yoon (2001) 167; Okumus (2007) 164; Hernandez-Morcillo (2013) 163; Herbert (2001) 161; O'reilly (2006) 160; Richards (1996) 148; Hughes (1995) 145; Sofield (1998) 143; Li (2008) 139; Macdonald (2003) 133; Van Berkel (2014) 131; Kolar (2010) 128; Russo (2002) 108; Daniel (1996) 102; Ying (2007) 93; Apostolakis (2003) 91; Moscardo (1999) 91; Stylidis (2014) 88; Prayag (2013) 84; Hunter (2008) 82; Cohen (2014) 82 atıf sayısı ile Harita 3.12. oluşmuştur.

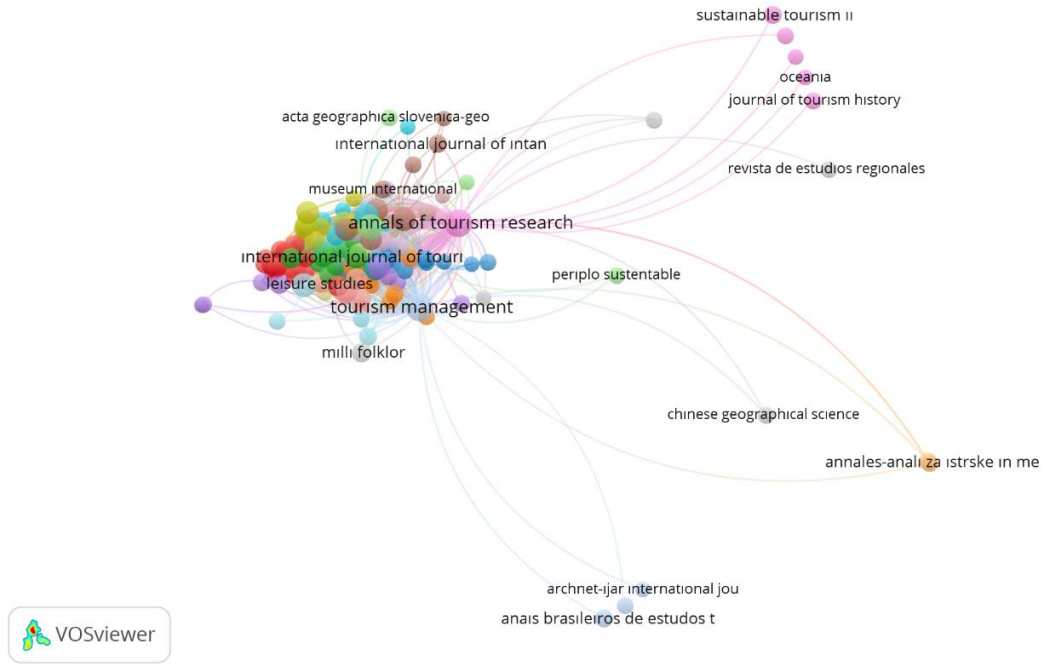

Harita 3.12. Kültür turizmi ile ilgili belgelerin alıntı ağ haritası

Haritaya baktığımızda, kültür turizmi alanına etki eden temel araştırmalar yani birlikte en sık atıf yapılan kaynaklar ortaya çıkmaktadır. Bu da kültür turizmi alanındaki araştırmalar için temel ve gerekli olan çalışmaları listelemektedir. Bu ağ haritasında en az yüz elli yayında atıf yapılan belgelerin bağlantıları gösterilmektedir. Dünya’da kültür turizmi alanına yön veren çalışmaların beş farklı grupta kümelendiği görülmektedir. Bu bağlantı gruplarının Quan (2004) *Tourism Mnaagement*, 25, 297-305, Crompton (1997) *Annals of Tourism Research*, 24, 425-439, Nuryanti (1996) *Annals of Tourism Research*, 23, 249-260, Chhabra (2003) *Annals of Tourism Research*, 30, 702-719 ve Richards (2006) *Tourism Management*, 27, 1209-1223 sayfalarındaki yayınların olduğu söylenebilmektedir. Ağ haritasına bakıldığında en çok atıf yapılan yayınların Quan 2004 (439); Crompton 1997 (395); Tosun 2000 (360) olduğu görülmektedir. En kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının ise Li (2008), Mcintosh (1999) ile kurulduğu söylenebilmektedir.

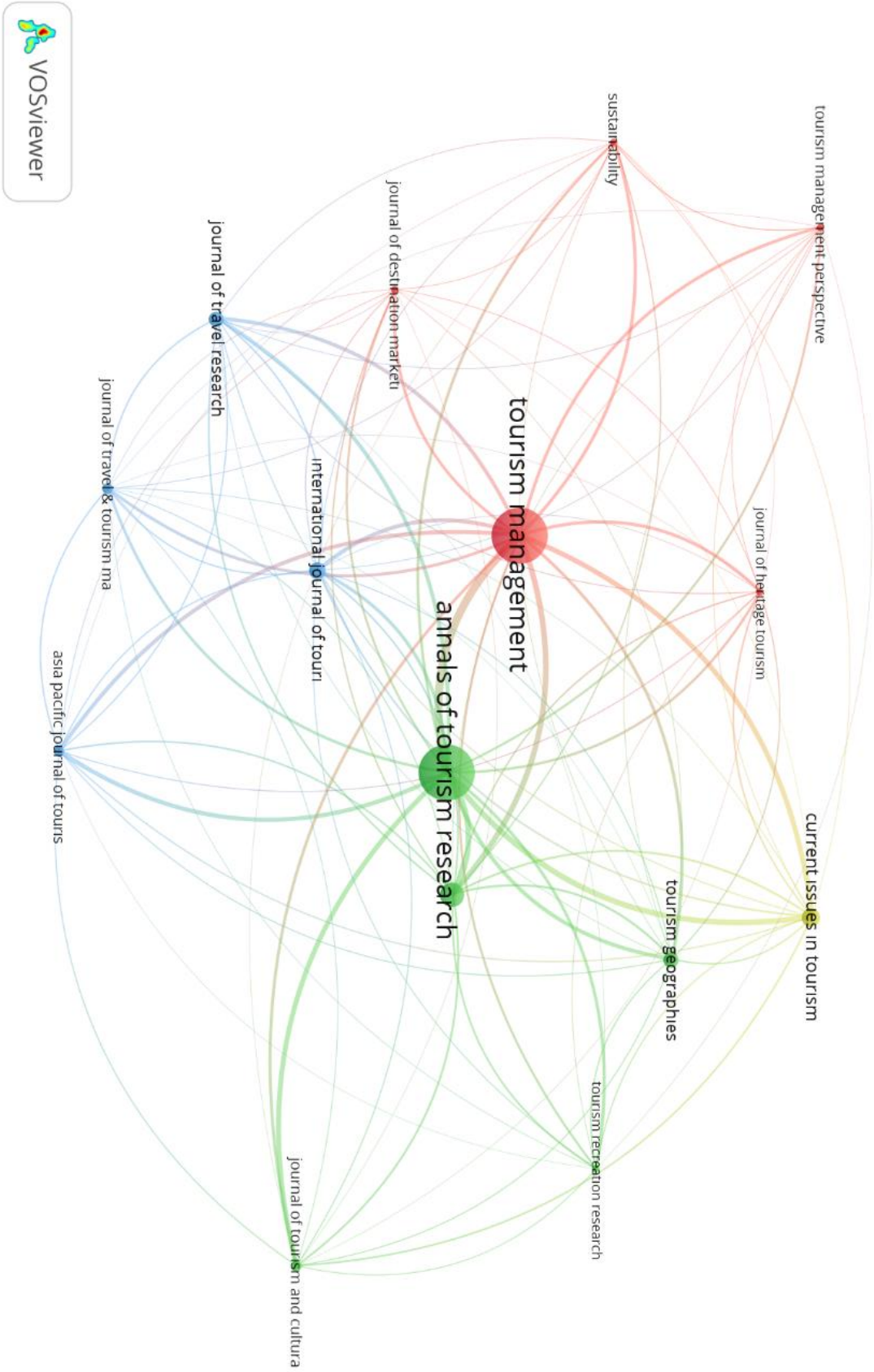
3.4.2.2. Kaynaklara Göre Analiz (Sources)

Alıntı analizi ile toplamda 3263 kaynak belirlenmiştir. İlk haritada 3263 kaynağın minimum belge sayısı 7; minimum alıntı sayısı 3 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 3263 kaynağın 158 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 158 tane kaynağın her biri için, diğer kaynaklarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 158 kaynak seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.13. Kültür turizmi ile ilgili kaynakların alıntı ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 3263 kaynağın minimum belge sayısı 20; minimum alıntı sayısı 5 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 3263 kaynağın 40 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 40 tane kaynağın her biri için, diğer kaynaklarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 15 kaynak seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk yirmi beş kaynak belge ve atıf sayıları ile sırasıyla; Annals of Tourism Research 257 belgede 11929; Tourism Management 263 belgede 11822; Journal of Sustainable Tourism 136 belgede 2243; Current Issues in Tourism 101 belgede 1262; International Journal of Tourism Research 66 belgede 1091; Journal of Travel Research 48 belgede 1015; Tourism Geographies 70 belgede 865; Journal of Travel & Tourism Marketing 47 belgede 528; Journal of Tourism and Cultural Change 107 belgede 442; Asia Pacific Journal of Tourism Research 69 belgede 423; Sustainability 94 belgede 270; Journal of Destination Marketing & Management 35 belgede 233; Tourism Management Perspectives 36 belgede 178; Journal of Heritage Tourism 54 belgede 112; Tourism Recreation Research 25 belgede 58 atıf sayısı ile Harita 3.14. oluşmuştur.

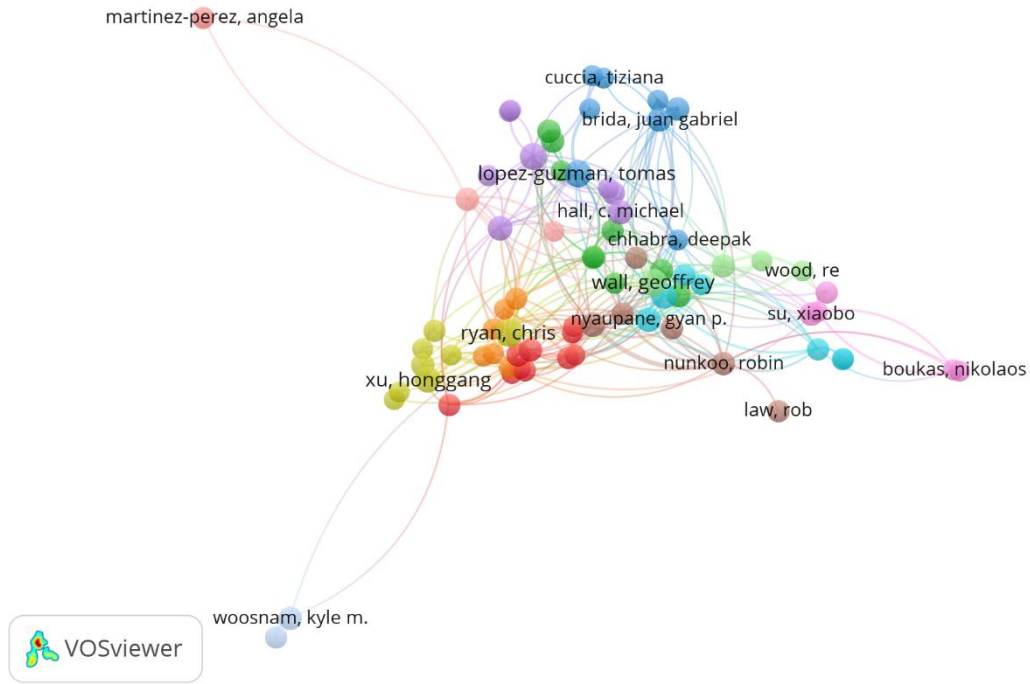

Harita 3.14. Kùltür turizmi ile ilgili kaynakların alıntı ağ haritası

Kültür turizmi ile ilgili yayınlarda kullanılan kaynakların alıntılanma ağ haritası şekilde gösterilmektedir. Bu ağ haritası kaynaklar arasındaki en az yirmi belgede en az beş kaynağın alıntılanma ağ haritası oluşturulmuştur. Ağ haritasına bakıldığında kültür turizmi alanındaki yayınlarda kullanılan kaynaklar dört farklı küme olarak Tourism Management, Annals of Tourism Research, Asia Pacific Journal of Tourism Research, Current Issues in Tourism olarak gruplanmış ve birbirleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili oldukları görülmektedir. En çok alıntı yapılan kaynağın Annals of Tourism Research olduğu ağ haritasında görülmektedir. Bu yayınların aralarındaki alıntı bağlantılarının yüksek olduğu ağ haritasından anlaşılmaktadır.

3.4.2.3. Yazarlara Göre Analiz (Authors)

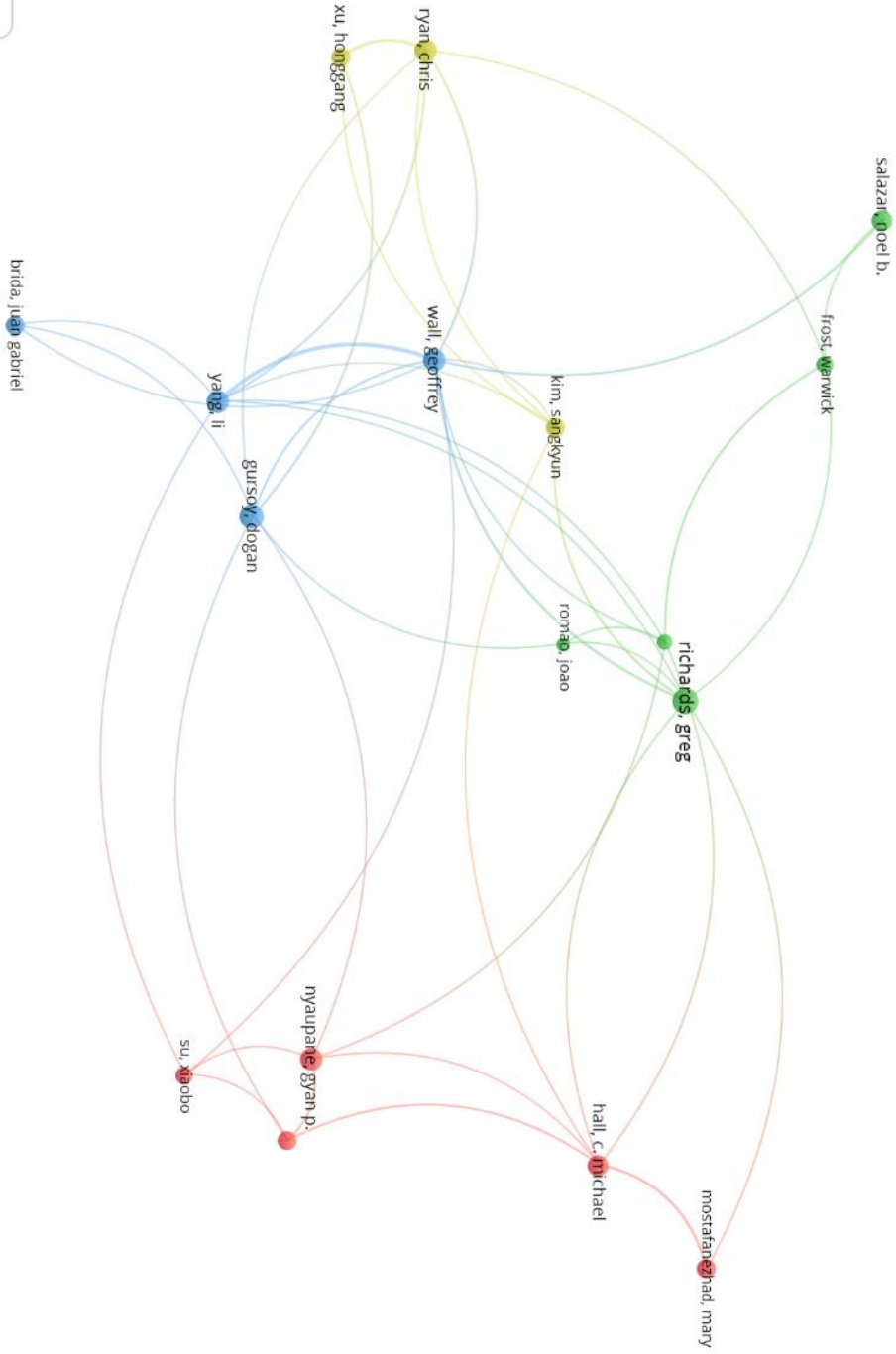
Alıntı analizi ile toplamda 16448 yazar belirlenmiştir. İlk haritada 16448 yazarın minimum belge sayısı 6; minimum alıntı sayısı 2 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 16448 yazarın 84 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 84 tane yazarın her biri için, diğer yazarlarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 84 yazar seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.15. Kültür turizmi ile ilgili yazarların alıntı ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 16448 yazarın minimum belge sayısı 9; minimum alıntı sayısı 0 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 16448 yazarın 20 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 20 tane yazarın her biri için, diğer yazarlarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 17 yazar seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk 17 yazar belge ve atıf sayıları ile sırasıyla; Greg Richards 17 belgede 658; Doğan Gürsoy 11 belgede 428; Chris Ryan 20 belgede 324; Geoffrey Wall 19 belgede 278; Gyan P. Nyaupane 12 belgede 266; Li Yang 9 belgede 264; C. Michael Hall 12 belgede 234; Noel B. Salazar 10 belgede 187; Honggang Xu 15 belgede 162; Mary Mostafanezhad 9 belgede 148; Dallen J. Timothy 13 belgede 132; Juan Gabriel Brida 10 belgede 117; Sangkyun Kim 11 belgede 113; Warwick Frost 10 belgede 97; Xiaobo Su 9 belgede 70; Tomas Lopez-Guzman 18 belgede 51; Joao Romao 9 belgede 28 atıf sayısı ile Harita 3.16. oluşmuştur.

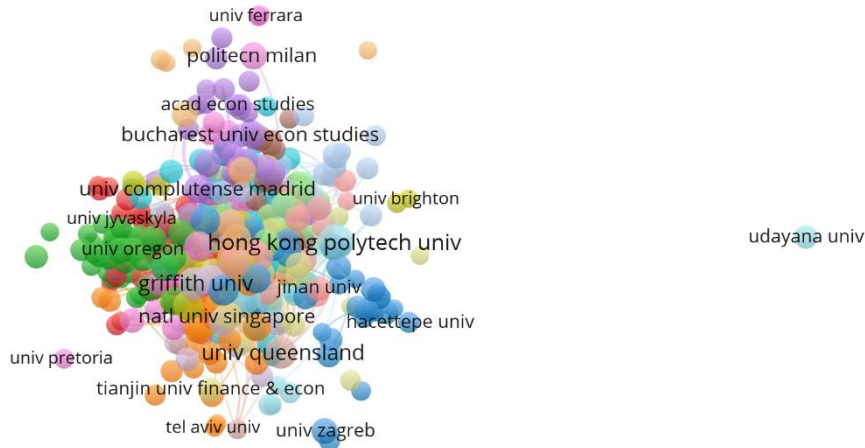

Harita 3.16. Kùltür turizmi ile ilgili yazarların alıntı ağ haritası

Kültür turizmi alanıyla ilgili yazar alıntılanma ağ haritası şekilde gösterilmektedir. Bu ağ haritası yazarlar arasındaki en az dokuz belge için alıntılanma ağını göstermektedir. Ağ haritasında dört farklı küme gruplarının Geoffrey Wall, Tomas Lopez-Guzman, Chris Ryan, Dallen J. Timothy şeklinde olduğu ve yazarların alıntılanma ağlarının birbiriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu görülmektedir. En çok alıntı yapılan yazarın Greg Richards olduğu görülmektedir. Ağ haritasındaki çizgilerin kalınlığının bakarak Geoffrey Wall ile Li Yang arasındaki bağlantının kuvvetli olduğunu söylemek mümkündür.

3.4.2.4. Kurumlara Göre Analiz (Organizations)

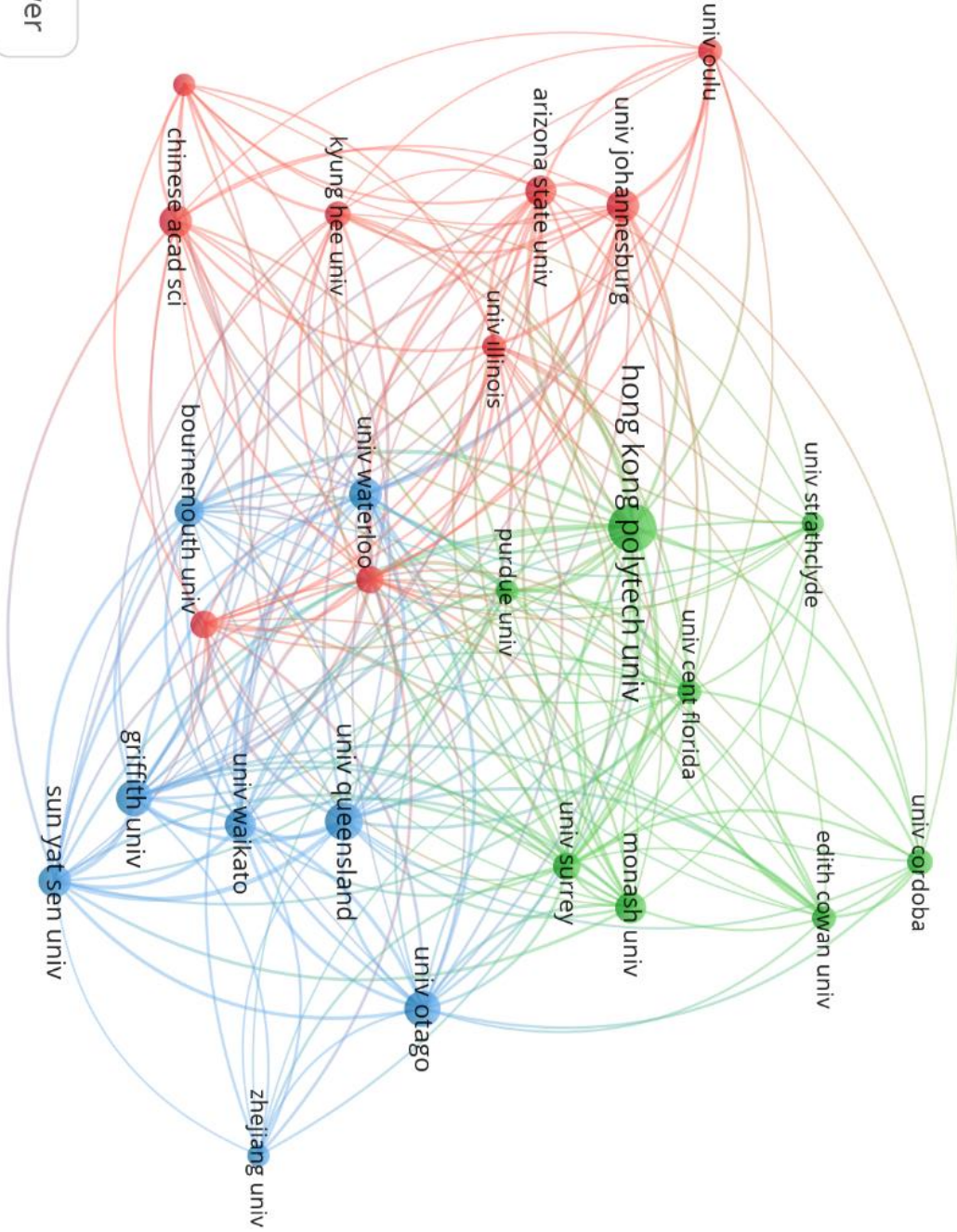
Alıntı analizi ile toplamda 4967 kurum belirlenmiştir. İlk haritada 4967 kurumun minimum belge sayısı 5; minimum alıntı sayısı 5 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 4967 kurumun 468 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 468 tane kurumun her biri için, diğer kurumlarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 468 kurum seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

carleton univ

Harita 3.17. Kültür turizmi ile ilgili kurumların alıntı ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 4967 kurumun minimum belge sayısı 20; minimum alıntı sayısı 5 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 4967 kurumun 46 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 46 tane kurumun her biri için, diğer kurumlarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 kurum seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk 25 kurum belge ve atıf sayısı ile sırasıyla; Hong Kong Polytech Univ 91 belgede 1583; Texas A & M Univ 30 belgede 1390; Univ Illinois 25 belgede 1317; Univ Waterloo 42 belgede 1031; Arizona State Univ 38 belgede 865; Univ Otago 49 belgede 695; Univ Queensland 55 belgede 680; Univ Waikato 37 belgede 637; Univ Surrey 31 belgede 611; Monash Univ 36 belgede 587; Bournemouth Univ 34 belgede 570; Griffith Univ 53 belgede 527; Michigan State Univ 20 belgede 472; Sun Yat Sen Univ 44 belgede 469; Kyung Hee Univ 26 belgede 469; Univ Cent Florida 25 belgede 448; Purdue Univ 20 belgede 447; Univ Johannesburg 42 belgede 423; Chinese Acad Sci 40 belgede 403; James Cook Univ 32 belgede 376; Edith Cowan Univ 22 belgede 299; Zhejiang Univ 21 belgede 216; Univ Oulu 23 belgede 186; Univ Strathclyde 21 belgede 161; Univ Cordoba 26 belgede 58 atıf sayısı ile Harita 3.18. oluşmuştur.

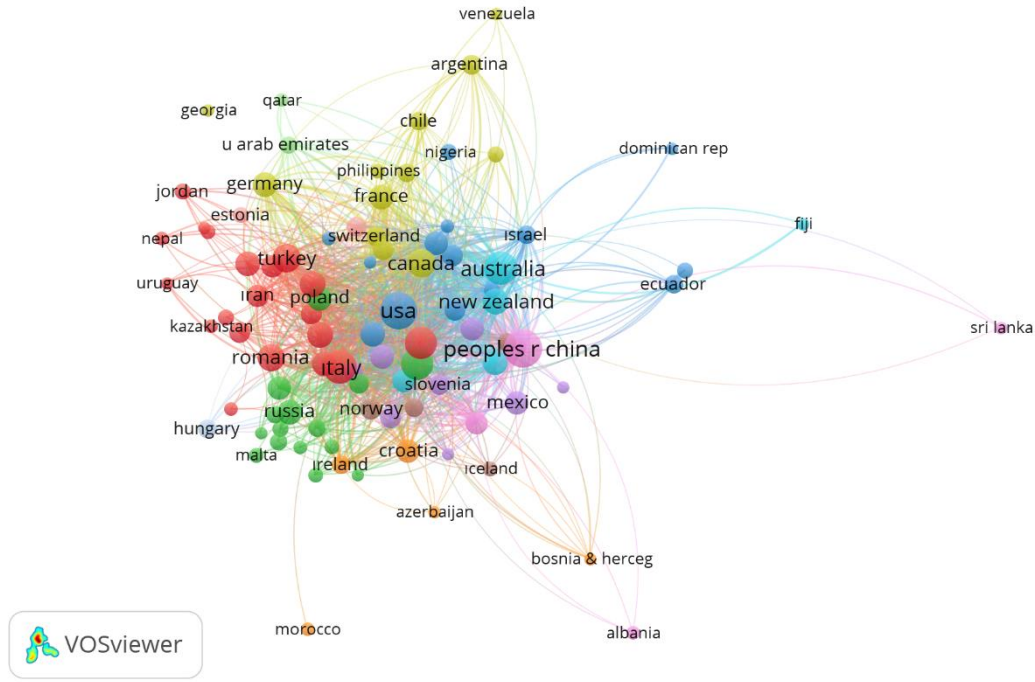

Harita 3.18. Kültür turizmi ile ilgili kurumların alıntı ağ haritası

Kültür turizmi alanına kuramsal anlamda en çok katkı sağlayan kurumların alıntılanma ağ haritası şekilde gösterilmektedir. Bu ağ haritası kurumlar arasındaki en az yirmi belgede en az beş alıntılanma ağını ele almaktadır. Ağ haritasında kültür turizmi alanına katkı sağlayan kurumların üç farklı kümede University Queensland, Hong Kong Polytech University, University Johannesburg olarak gruplandığı görülmektedir. Alıntı bağlantıları bakımından Hong Kong Polytech University (140), University Queensland (116) ve Sun Yat Sen University (107) ilk üç sırada yer almaktadır. Şekildeki kurumların birbirleriyle bağlantılarının kuvvetli olduğu ağ haritasından anlaşılmaktadır.

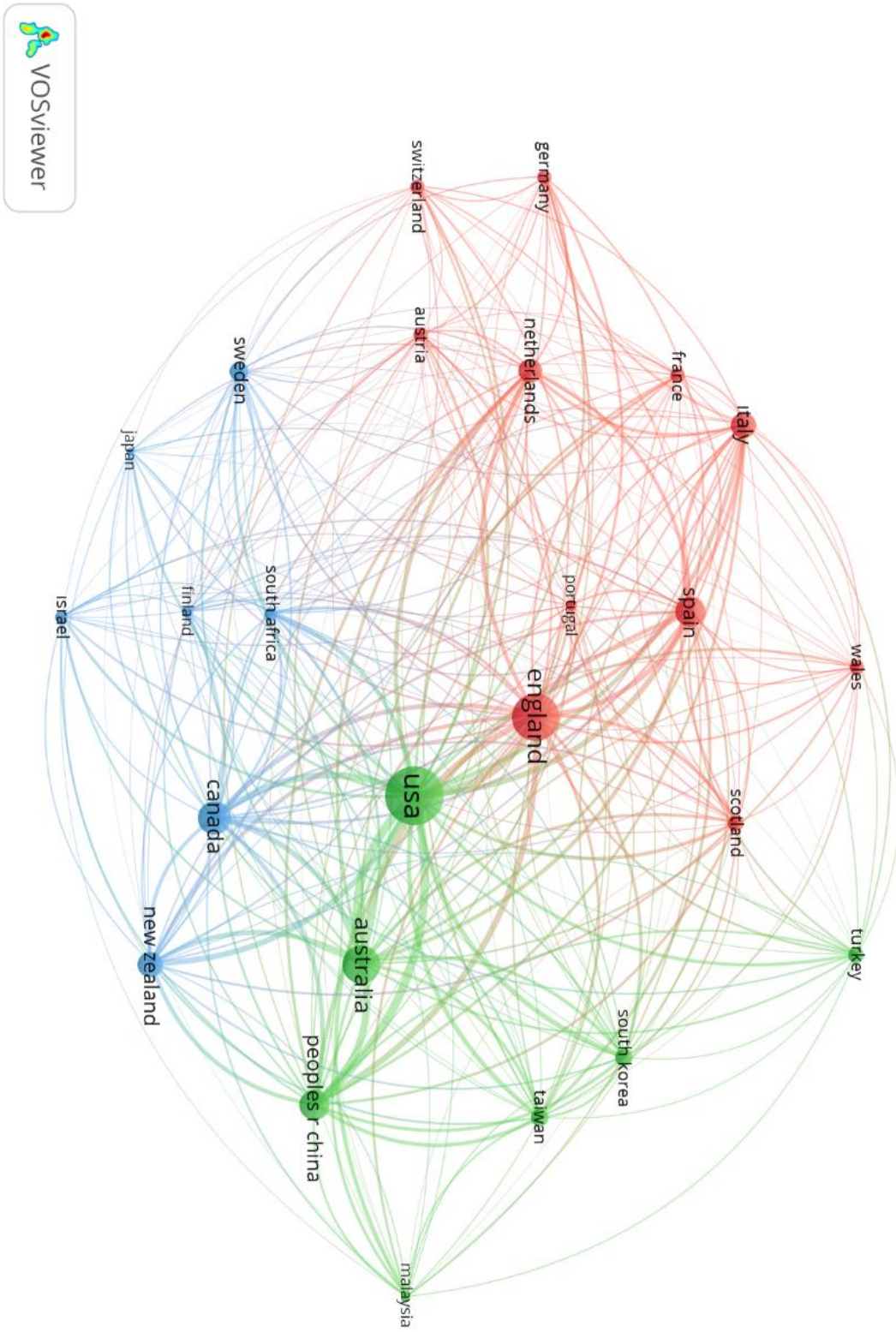
3.4.2.5. Ükelere Göre Analiz (Countries)

Alıntı analizi ile toplamda 155 ülke belirlenmiştir. İlk haritada 155 ülkenin minimum belge sayısı 5; minimum alıntı sayısı 0 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 155 ülkenin 93 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 93 tane ülkenin her biri için, diğer ülkelerle alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 93 ülke seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.19. Kültür turizmi ile ilgili ülkelerin alıntı ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 155 ülkenin minimum belge sayısı 10; minimum alıntı sayısı 2 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 155 ülkenin 75 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 75 tane ülkenin her biri için, diğer ülkelerle alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 ülke seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk 25 ülkenin belge ve atıf sayısı ile sırasıyla; USA 1012 belgede 16042; England 519 belgede 10230; Australia 542 belgede 7008; Canada 256 belgede 5389; Peoples r China 1179 belgede 4417; Spain 526 belgede 4268; New Zealand 173 belgede 3045; Italy 557 belgede 2924; Netherlands 159 belgede 2810; Sweden 69 belgede 1873; Taiwan 146 belgede 1417; South Korea 95 belgede 1388; Scotland 91 belgede 1270; Turkey 280 belgede 1163; France 141 belgede 1092; Switzerland 56 belgede 967; Germany 147 belgede 963; Wales 40 belgede 962; Austria 66 belgede 949; South Africa 112 belgede 902; Israel 42 belgede 815; Finland 67 belgede 668; Portugal 165 belgede 624; Malaysia 172 belgede 548; Japan 89 belgede 300 atıf sayısı ile Harita 3.20. oluşmuştur.

Harita 3.20. Kùltür turizmi ile ilgili ùlkelerin alıntı ağ haritası

Kültür turizmi alanına kuramsal anlamda en fazla katkıyı sağlayan kurumların adres bilgileri kullanılarak oluşturulmuş olan haritada kültür turizmi alanında öncü kurumlar ülkeler temelinde incelenmiştir. Bu ağ haritası her bir ülke için en az on belge ve en az iki ülke arasındaki alıntılanma ağını göstermektedir. Ağ haritasına bakıldığında kültür turizmi alanında yayın yapan ülkelerin üç farklı küme olarak Peoples r China, Italy, Canada olarak gruplandırıldığı ve bu grupların birbirleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu söylenebilmektedir. Bu haritada Çin Halk Cumhuriyeti adresli kurumların alana en çok katkıda bulunan kurumlar olduğu görülmektedir. Türkiye'deki kurumlar Çin Halk Cumhuriyeti adresli kurumlarla aynı kümede yer almaktadır. En çok bağlantı kurulan ülkelerin ABD (2704), İngiltere (1704), Avustralya (1688) olduğu görülmektedir.

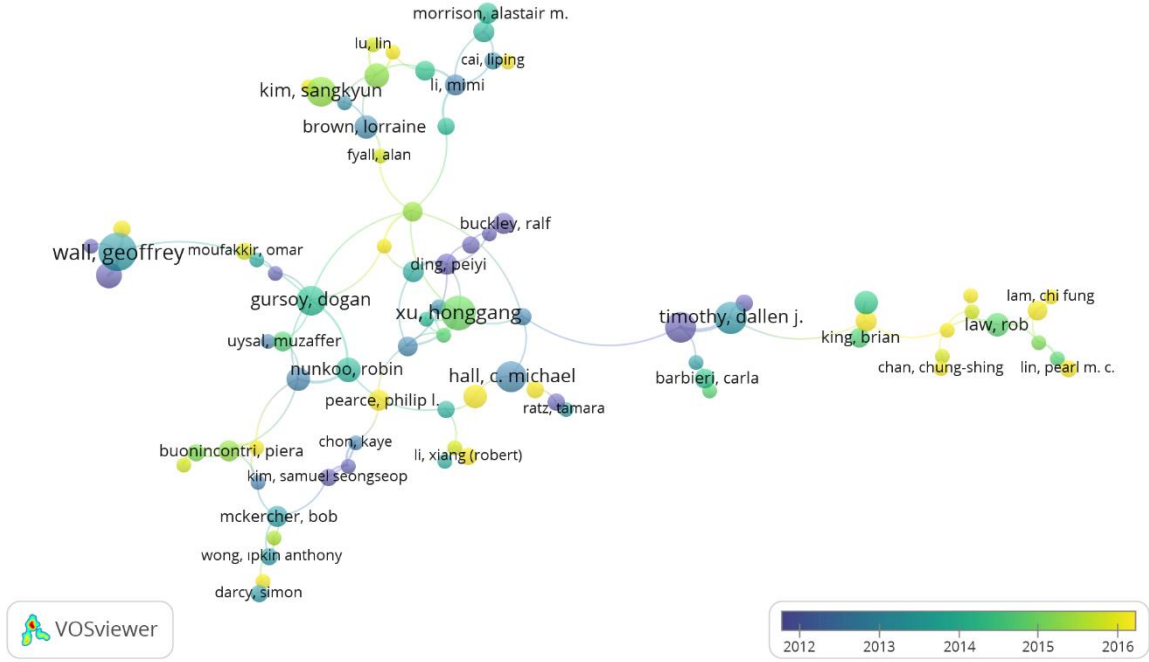
3.4.3. Ortak Yazarlık Analizine Dayalı Haritalama Analizi

Bu analiz seçeneğinde kültür turizmi alanı ile ilgili ortak yazar analizleri incelenmiştir. Ortak yazar analizi üç alt başlık ile incelenmiştir. Bunlar en çok iş birliği kurulan yazar, kurum ve ülkeler arasındaki ağ haritası şekliyle birlikte incelenmektedir.

3.4.3.1. Yazarlara Göre Analiz (Authors)

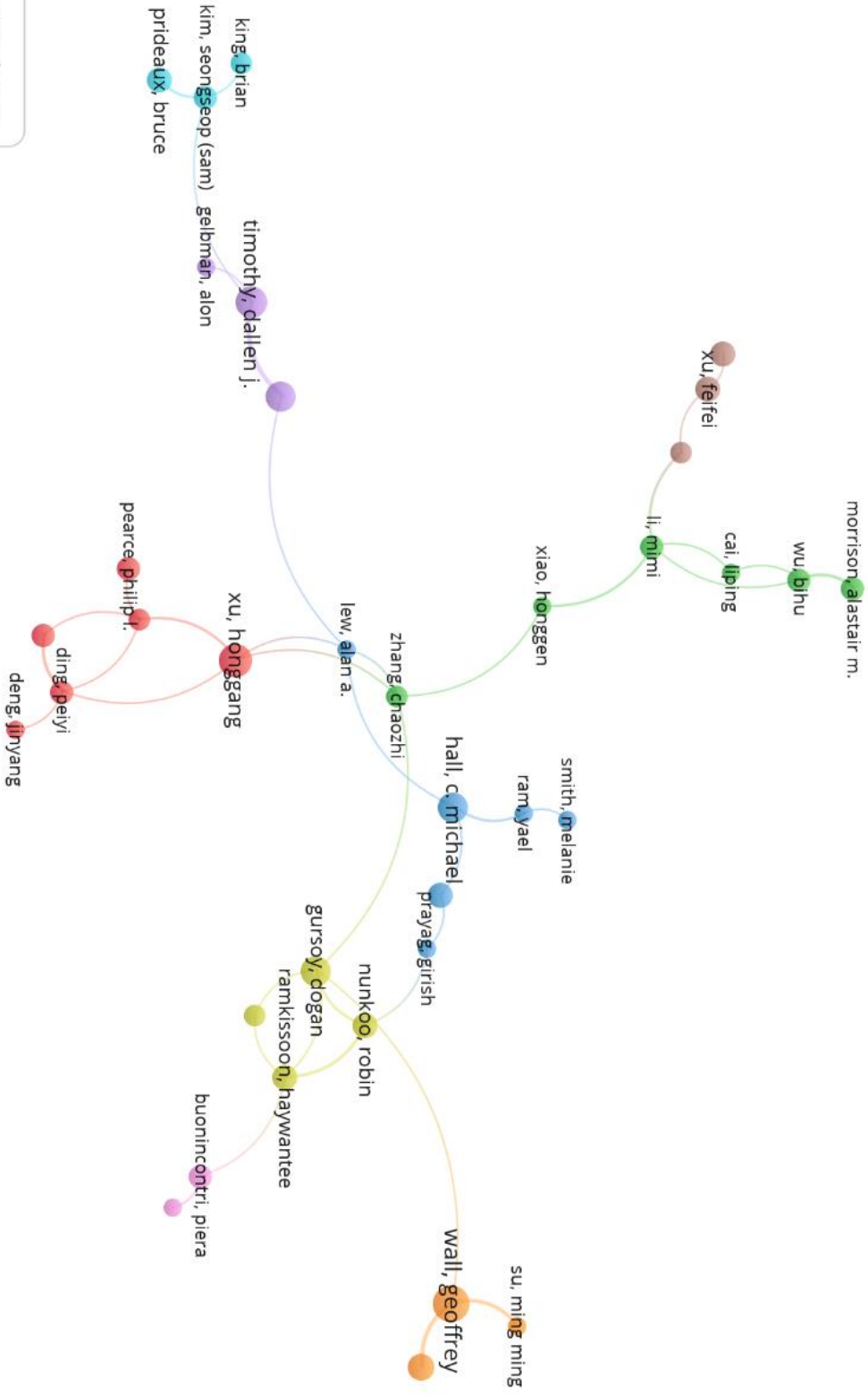
Ortak yazarlık analizi ile toplamda 16448 yazar belirlenmiştir. İlk haritada 16448 yazarın minimum belge sayısı 3; minimum alıntı sayısı 3 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 16448 yazarın 480 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 480 tane yazarın her biri için, diğer yazarlarla ortak yazarlık bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 480 yazar seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.21. Kültür turizmi ile ilgili ortak yazar ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 16448 yazarın minimum belge sayısı 4; minimum alıntı sayısı 2 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 16448 yazarın 245 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 245 tane yazarın her biri için, diğer yazarlarla ortak yazarlık bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 200 yazar seçilmiş ve bunlardan en güçlü bağlantıya sahip 36 ortak yazar ile Harita 3.22. oluşturulmuştur.

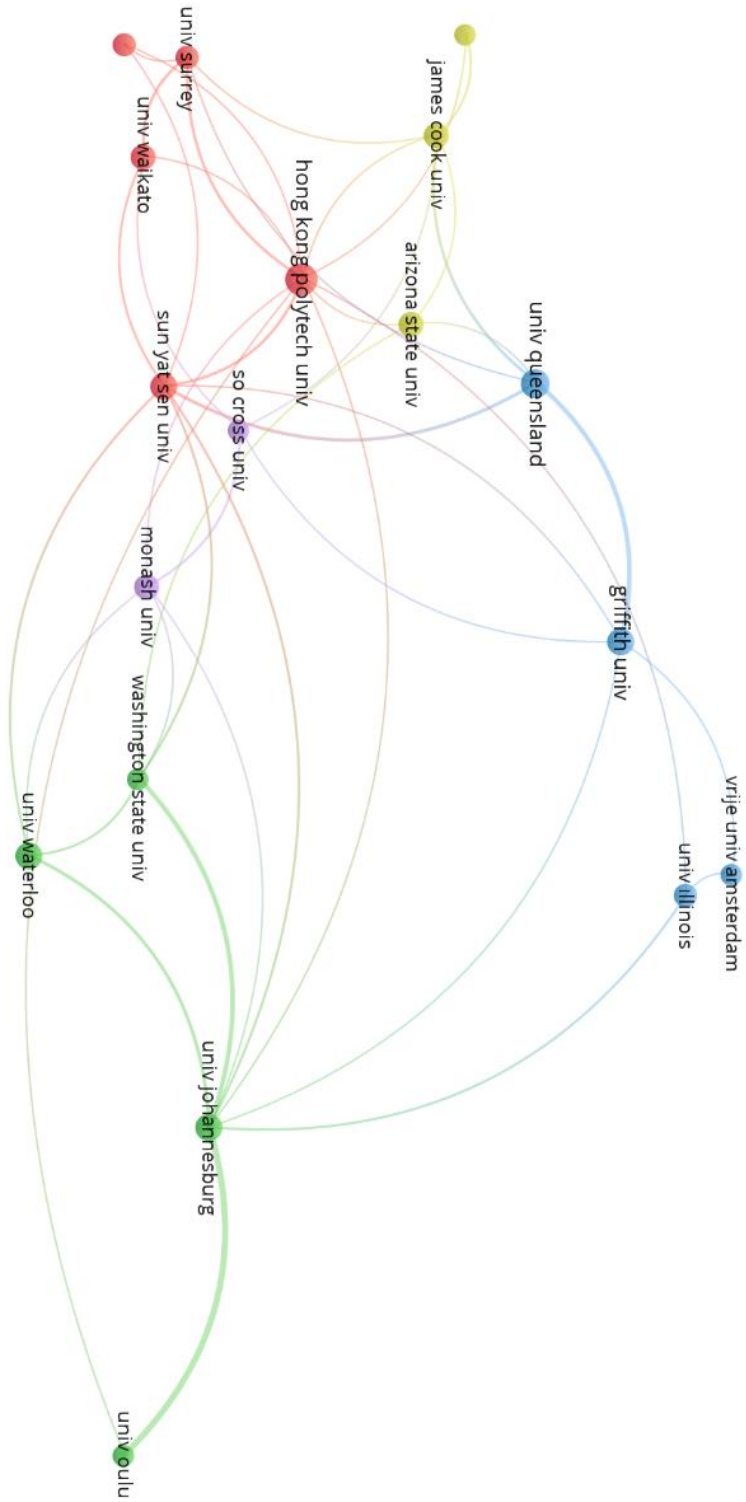
Harita 3.22. Kültür turizmi ile ilgili ortak yazar ağ haritası

Kültür turizmi alanını ele alan yazarların ortak yazar analizinin ağ haritası en az dört belge için en az iki alıntısı bulunan yazarların ağ haritası şekilde gösterilmektedir. Bu ağ haritasında Chris Ryan (20), Geoffrey Wall (19), Tomas Lopez-Guzman (18) en fazla yayına sahip olan yazarlardır. Ağ haritasına bakıldığında kültür turizmi alanında yapılan yayınlardaki ortak yazarlık için dokuz farklı küme Geoffrey Wall, Doğan Gürsoy, Piera Buonincontri, C. Michael Hall, Feifei Xu, Dallen J. Timothy, Bruce Prideaux, Honggang Xu, Bihu Wu olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Yazarlar şekil üzerinde birbirine yakın konumlanmadığından dolayı kültür turizminin çalışılacağı konunun da geniş olacağı sonucuna varılmaktadır.

3.4.3.2. Kurumlara Göre Analiz (Organizations)

Ortak yazarlık analizi ile toplamda 4967 kurum belirlenmiştir. İlk haritada 4967 kurumun minimum belge sayısı 5; minimum alıntı sayısı 0 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 4967 kurumun 539 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 468 tane kurumun her biri için, diğer kurumlarla ortak yazarlık bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 539 kurum seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

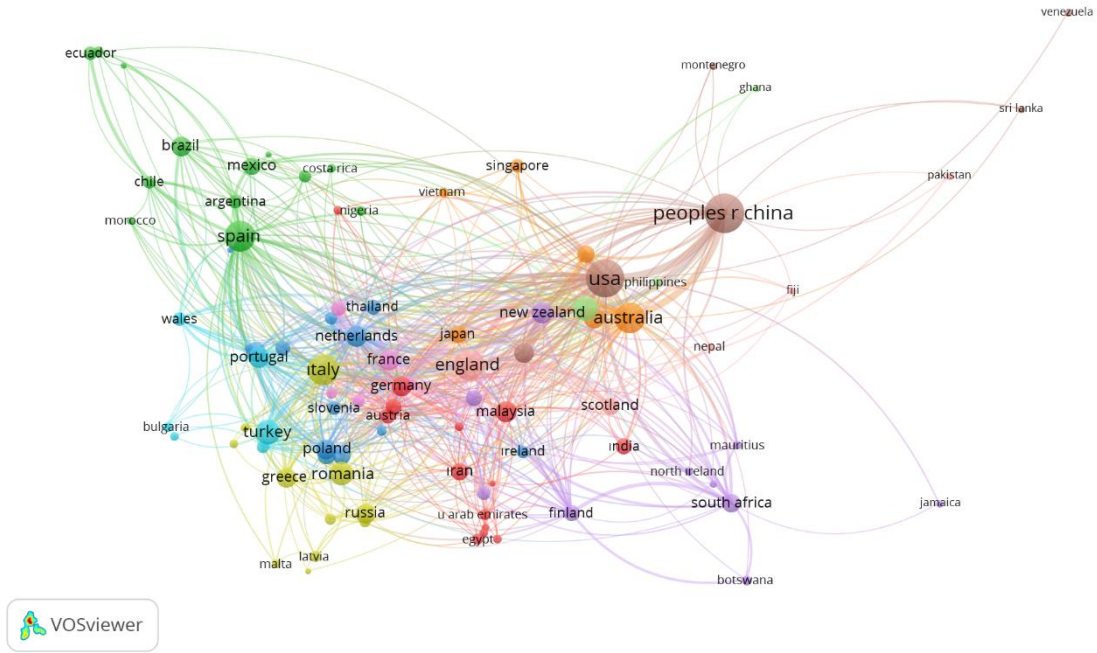

Harita 3.24. Kültür turizmi ile ilgili kurumlar arası ağ haritası

Kültür turizmi alanına kuramsal bağlamda en fazla katkı sağlayan kurumların ağ haritası şekilde görülmektedir. Bu ağ haritası en az on sekiz kurum arasındaki iş birliğini ağını incelemektedir. Ağ haritasında kültür turizmi alanına katkı sağlayan kurumların beş farklı küme Hong Kong Polytech University, Arizona State University, University Queensland, University Johannesburg, Monash University olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Yayın sayısı bakımından Hong Kong Polytech University (91), University Queensland (55), Griffith University (53)'nin ilk üç sırada yer aldığı görülmektedir. En çok bağlantı kurulan kurumlar ise University Johannesburg (31), Sun Yat Sen University (17), University Queensland (16) olduğu görülmektedir.

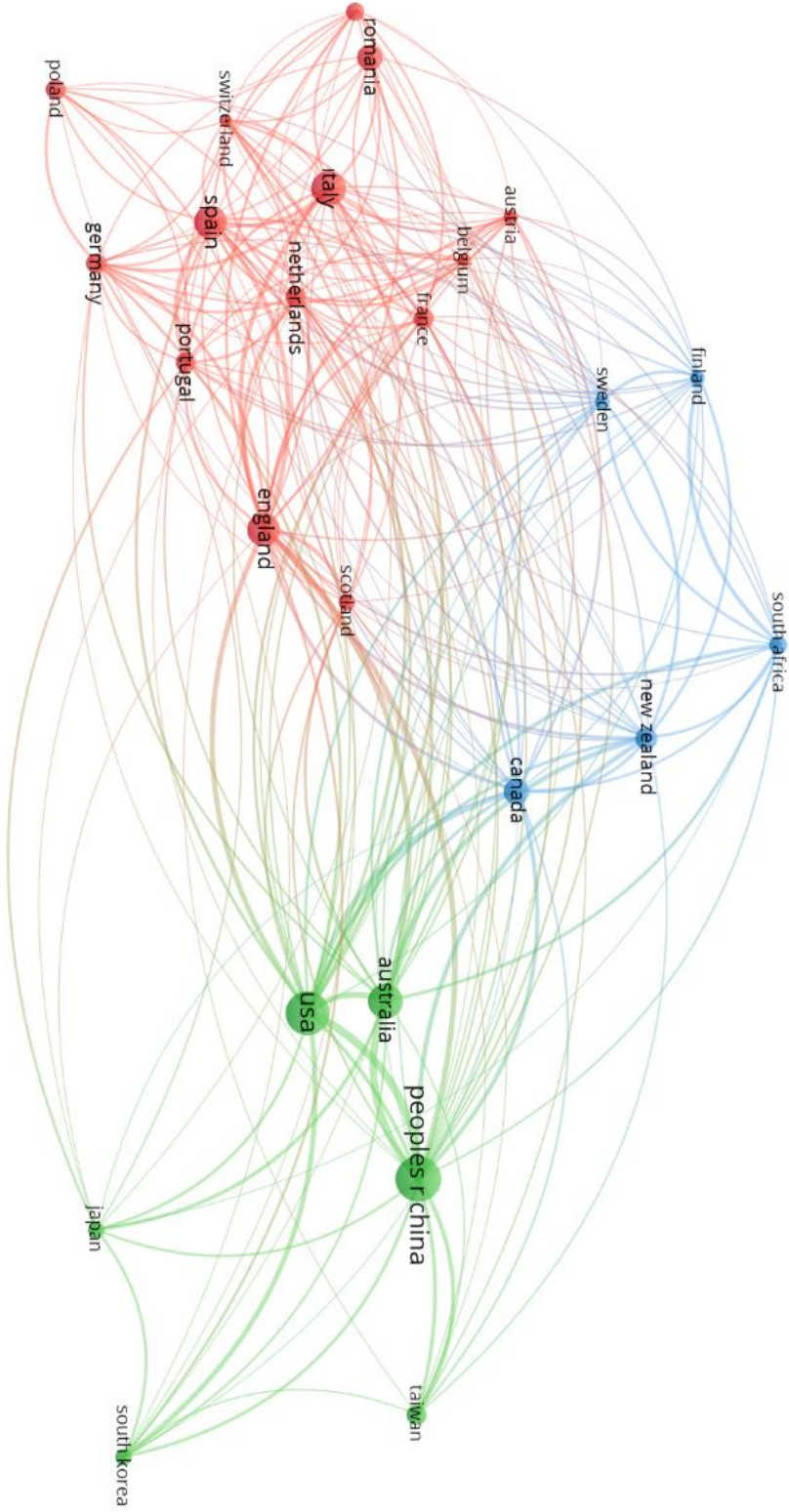
3.4.3.3. Ükelere Göre Analiz (Countries)

Ortak yazarlık analizi ile toplamda 155 ülke belirlenmiştir. İlk haritada 155 ülkenin minimum belge sayısı 5; minimum alıntı sayısı 0 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 155 ülkenin 93 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 93 tane ülkenin her biri için, diğer ülkelerle ortak yazarlık bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 93 ülke seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.25. Kültür turizmi ile ilgili ülkeler arası ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 155 ülkenin minimum belge sayısı 15; minimum alıntı sayısı 3 olarak tutulmuş ve bunun sonucunda 155 ülkenin 63 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 63 tane ülkenin her biri için, diğer ülkelerle ortak yazarlık bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 ülke seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk 25 ülkenin belge ve atıf sayısı sırasıyla; USA 1012 belgede 16042; England 519 belgede 10230; Australia 542 belgede 7008; Canada 256 belgede 5389; Peoples r China 1179 belgede 4417; Spain 526 belgede 4268; New Zealand 173 belgede 3045; Italy 557 belgede 2924; Netherlands 159 belgede 2810; Sweden 69 belgede 1873; Taiwan 146 belgede 1417; South Korea 95 belgede 1388; Scotland 91 belgede 1270; France 141 belgede 1092; Switzerland 56 belgede 967; Germany 147 belgede 963; Austria 66 belgede 949; South Africa 11 belgede 902; Greece 128 belgede 699; Finland 67 belgede 668; Portugal 165 belgede 624; Belgium 54 belgede 451; Poland 143 belgede 396; Romania 250 belgede 321; Japan 89 belgede 300 atıf sayısı ile Harita 3.26. oluşmuştur.

Harita 3.26. Kùltür turizmi ile ilgili ùlkeler arası ağ haritası

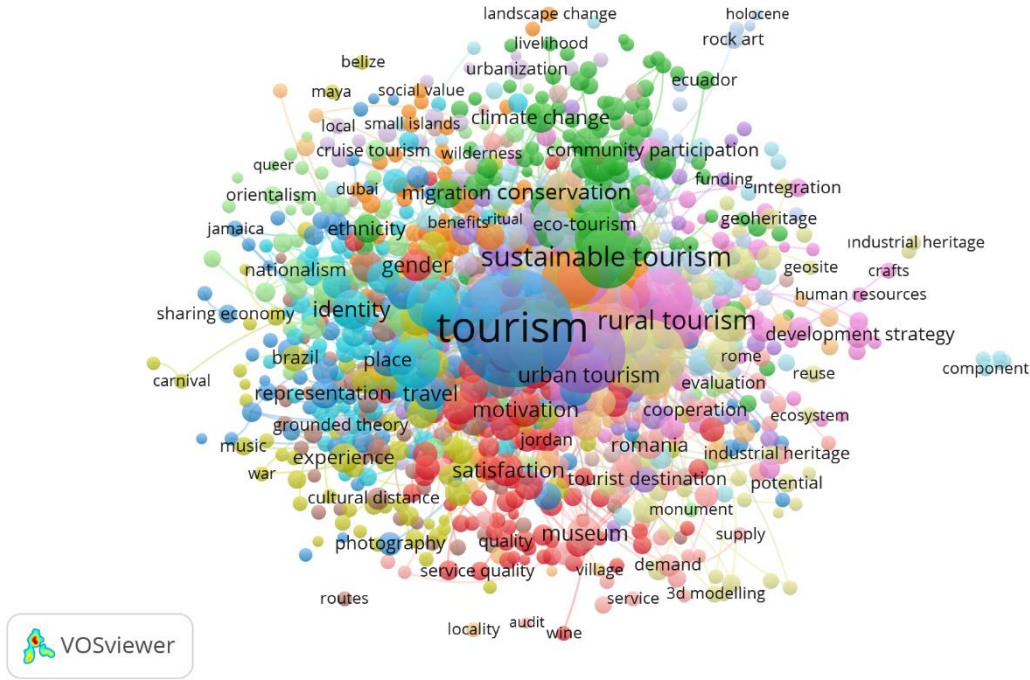

Kültür turizmi alanında yayın yapan kurumların adres bilgileri kullanılarak kültür turizmi alanında öncü kurumlar ülkeler temelinde incelenmiştir. Bu ağ haritası en az yirmi beş ülke arasındaki iş birliği incelenmiştir. Ağ haritasına bakıldığında kültür turizmi alanında yayın yapan ülkelerin üç farklı küme olarak Peoples r China, Italy, Canada olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Bu grupların doğrudan veya dolaylı olarak birbirleriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Bu ağ haritasında Çin Halk Cumhuriyeti adresli kurumların alana en çok katkıda bulunduğu görülmektedir. Ağ haritasına bakıldığında en çok iş birliği kurulan ülkelerin ABD (264), İngiltere (231) ve Çin Halk Cumhuriyeti (218) olduğu görülmektedir.

3.4.4. Eşdizimlik Analizine Dayalı Haritalama Analizi

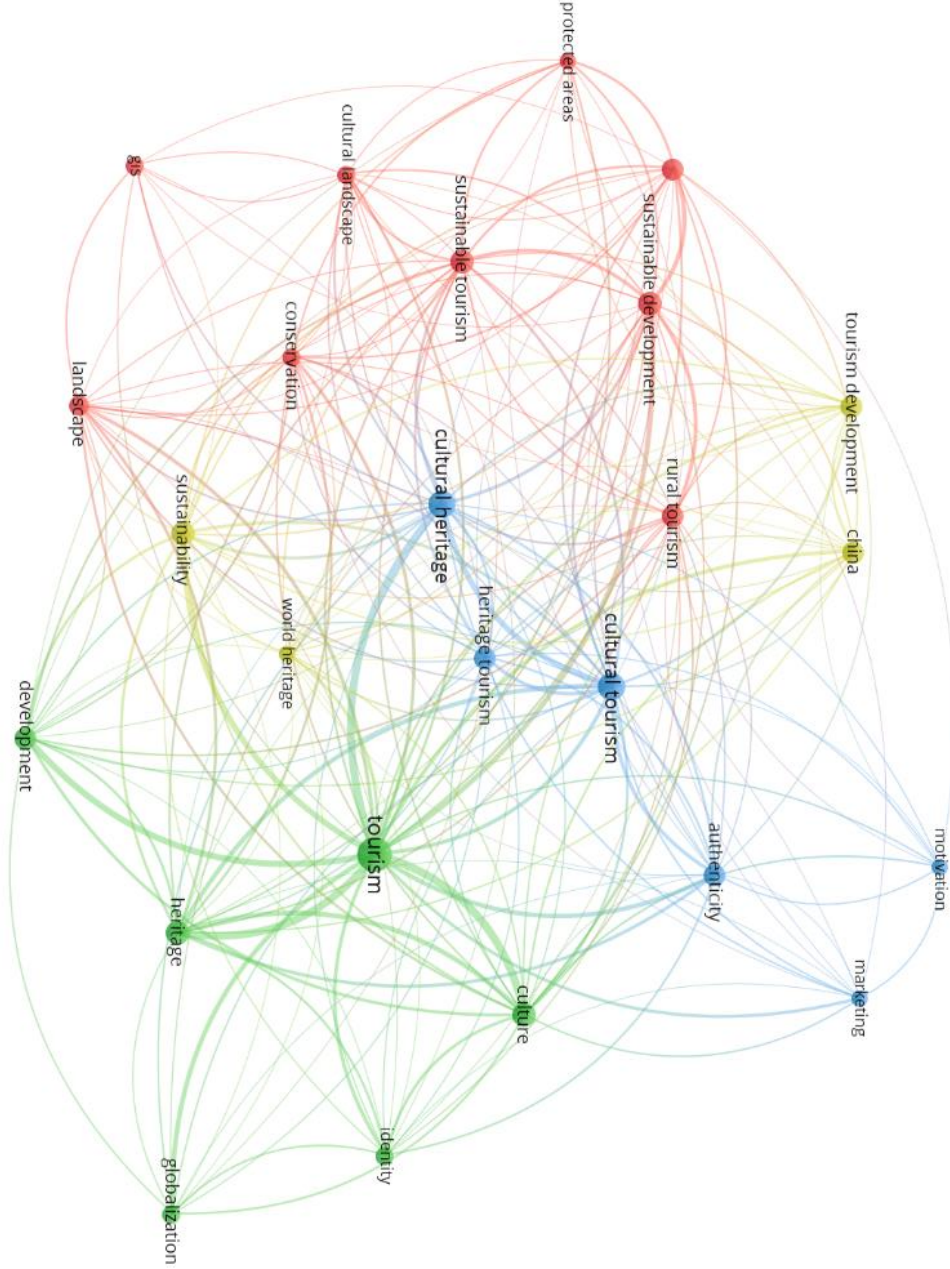
Eş dizimlilik analizi; yazar anahtar kelimeleri başlığı altında incelenmiştir. Bu analiz seçeneğinde kültür turizmi ile ilgili yayınlarda kullanılan kelimeler arasındaki iş birliğinin ağ haritası üzerinden incelemesi yapılmaktadır. İnceleme yapılırken en az elli kelime arasındaki bağlantı ele alınmıştır.

Yazar anahtar kelimeleri ile toplamda 17860 anahtar kelime belirlenmiştir. İlk haritada 17860 kelime için bir anahtar kelimenin minimum oluşum sayısı 3 tutulmuş ve bunun sonucunda 1882 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 1882 tane anahtar kelimenin her biri için, diğer anahtar kelimelerle eş dizimlilik bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 1882 tane anahtar kelime seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.27. Kültür turizmi ile ilgili yayınlarda birlikte kullanılan anahtar kelimelerin ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 17860 anahtar kelimenin minimum oluşum sayısı 50 tutulmuş ve bunun sonucunda 25 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 25 tane anahtar kelimenin her biri için, diğer anahtar kelimelerle eş dizimlilik bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 17 tane anahtar kelime seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk 17 anahtar kelimelerin oluşum sayıları sırasıyla; Tourism 1179 kez; Cultural Tourism 458 kez; Cultural Heritage 365 kez; Heritage 223 kez; Culture 223 kez; Sustainable Development 218 kez; Sustainable Tourism 202 kez; Sustainability 189 kez; Rural Tourism 167 kez; Tourism Development 143 kez; Development 141 kez; Ecotourism 139 kez; Authenticity 133 kez; China 132 kez; Heritage Tourism 130 kez; Landscape 85 kez; Globalization 79 kez; Conservation 73 kez; İdentity 68 kez; Cultural Landscape 62 kez; Geographical Information System (GIS) 53 kez; World Heritage 52 kez; Protected Areas 52 kez; Marketing 51 kez; Motivation 50 kez tekrarlanarak Harita 3.28. oluşmuştur.

Harita 3.28. Kültür turizmi ile ilgili yayınlarda birlikte kullanılan anahtar kelimelerin ağ haritası

Kültür turizmi alanı için yayınlardaki yazar anahtar kelimesinin incelenmesinin sebebi ele alınan konuların içeriği hakkında değerlendirme yapabilmek için anahtar kelime analizinden yararlanılmıştır. Ağ haritası en çok kullanılan elli kelime arasındaki iş birliği ağını ele almaktadır. Kültür turizmi alanında yapılan yayınlarda yazarlar tarafından verilen anahtar kelimeler üzerinden yapılan eşdizimlik (co-occurrence) analizine göre, kültür turizmi alanından incelenen konuların dört farklı küme Tourism, Cultural Tourism, Sustainable Development, Sustainability olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Bu grupların doğrudan veya dolaylı olarak birbirleriyle ilişkili oldukları görülmektedir. İlk kümeyi turizm (tourism), ikinci kümeyi cultural tourism, üçüncü kümeyi sustainability ve dördüncü kümeyi de sustainable development oluşturmaktadır. Kültür turizmi alanında en çok kullanılan kelimelerin; tourism, cultural tourism, cultural heritage, culture, heritage ve sustainability development olarak görülmektedir. Ağ haritasına bakıldığında en çok iş birliği kurulan kelime tourism, cultural heritage ve heritage olmuştur.

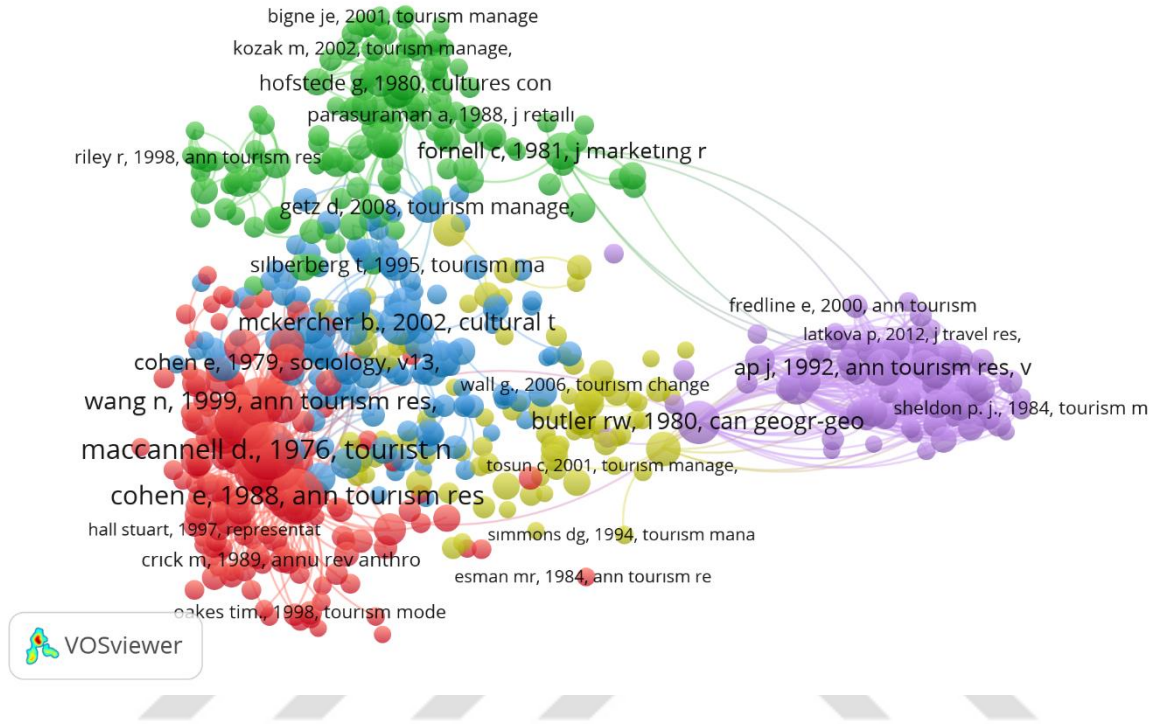
3.4.5. Ortak Atıf Analizine Dayalı Haritalama Analizi

Bir kaynakta farklı iki yayına atıf yapılması ortak atıf olarak tanımlanmaktadır (Al & Tonta, 2004). Ortak atıf, konu ya da diğer bazı özellikler açısından yayınların birbirlerine benzerliği hakkında bir fikir vermektedir (Hacettepe, 2019). Bu analiz seçeneğinde kültür turizmi alanı ile ilgili yayınlarda ortak atıf ağ haritasından elde edilen sonuçlar incelenmektedir.

3.4.5.1. Alıntılanan Referanslara Göre Analiz (Cited References)

Ortak atıf analizi ile toplamda 230662 tane alıntılanan referans belirlenmiştir. İlk haritada 230662 atıfta bulunan bir referansın minimum alıntı sayısı 20 olarak tutulmuş ve 230662 alıntılanan referansın 602 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 602 tane alıntılanan referansın her biri için, diğer alıntılanan referansların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü

hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 602 alıntılanan referans seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

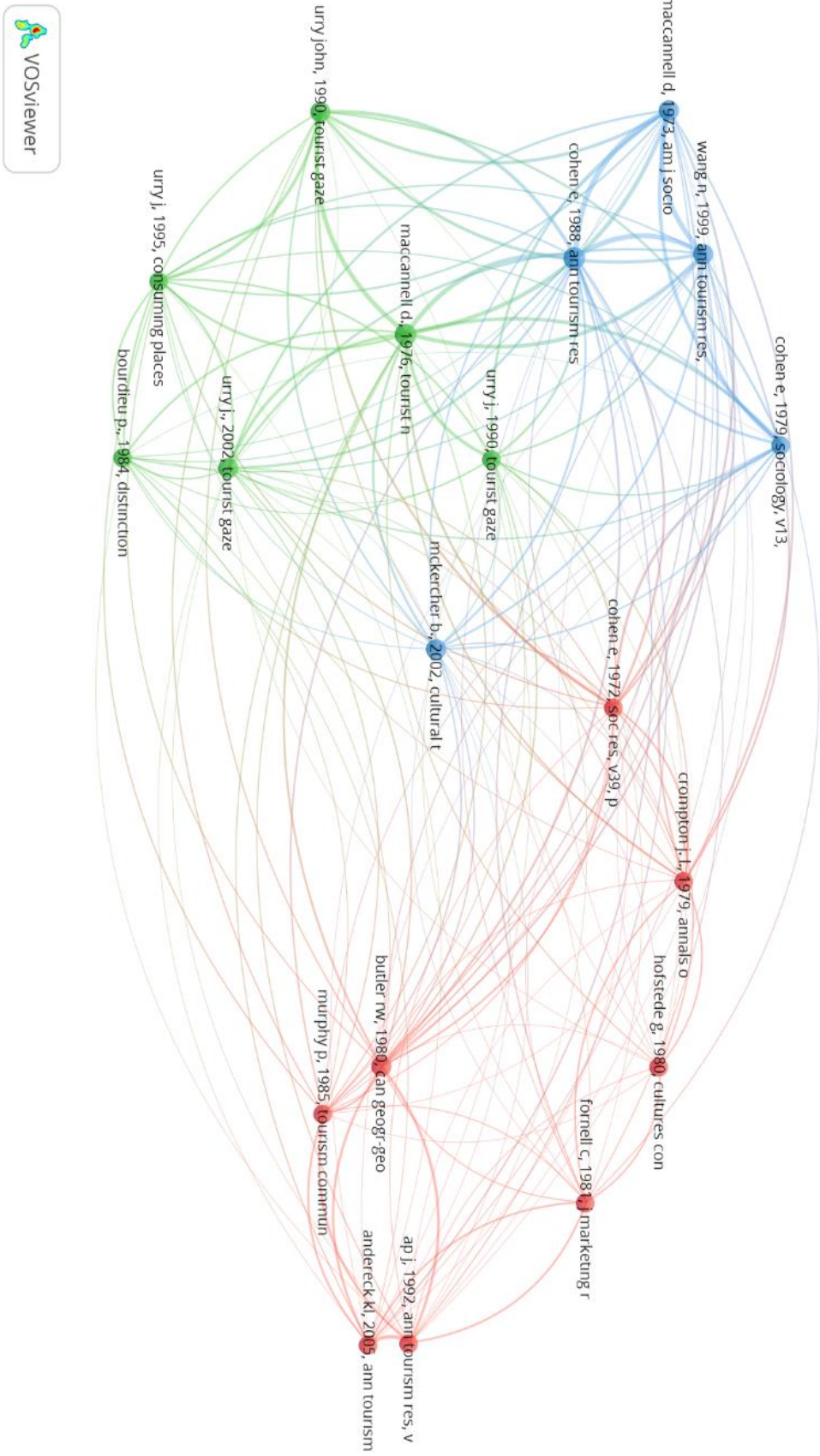

Harita 3.29. Kültür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan referansların ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 230662 atıfta bulunulan bir referansın minimum alıntı sayısı 84 olarak tutulmuş ve 230662 alıntılanan referansın 19 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 19 tane alıntılanan referansın her biri için, diğer alıntılanan referansların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 19 tane alıntılanan referans seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk 19 alıntılanan referansların alıntı sayılarıyla birlikte sıralaması; Maccannell D., 1976, *Tourist New Theory* (257); Cohen E., 1988, *Annals of Tourism Research*, v.15, p.371 (225); Urry J., 1990, *Tourist Gaze Leisure and Travel in Contemporary Societies* (211); Maccannell D., 1973, *Am J Sociol*, v.79, p.589 (185); Wang N., 1999, *Annals of Tourism Research*, v.26, p.349 (182); Urry J., 2002, *Tourist Gaze* (137); Butler R.W., 1980, in *Canadian Geographer*, v.24, p.5 (133); Mckercher B., 2002, *Cultural Tourism: The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage* (132); Urry

J., 1990, Tourist Gaze (109); Cohen E.,1979, Sociology, v.13, p.179 (101); Fornell C., 1981, Journal Marketing Research, v.18, p.39 (101); Ap J., 1992, Annals of Tourism Research, v.19, p.665 (100); Urry J. 1995, Consuming Places (98); Andereck KL., 2005, Annals of Tourism Research, v.32, p.1056 (93); Bourdieu P., 1984, Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste (93); Crompton J.L., 1979, Annals of Tourism Research, v.16, p.408 (92); Hofstede G., 1980, Cultures Consequences:International Differences in Work-Related Values (87); Murphy P., 1985, Tourism Community Approach (85); Cohen E., 1972, Social Research, v.39, p.164 (84) atıf sayısı ile Harita 3.30 oluşmuştur.

Harita 3.30. Kültür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan referansların ağ haritası

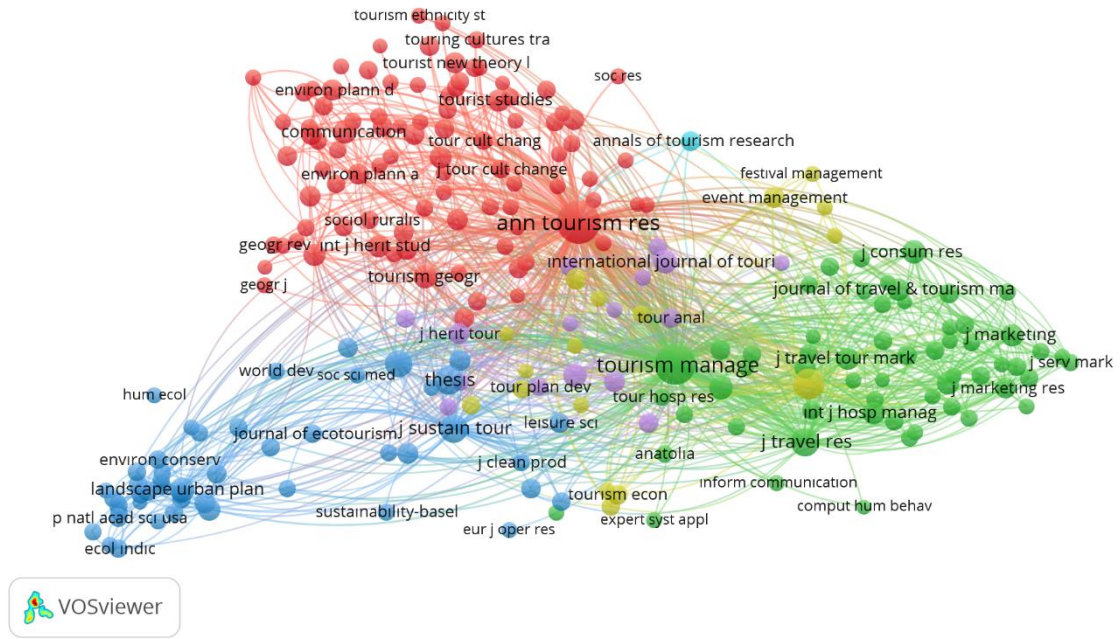
Şekilde kültür turizmi ile ilgili yayınlar arasındaki ortak atıfta alıntılanan referansların ağ haritası görülmektedir. Bu ağ haritasında en az seksen dört yayında atıf yapılan yayınların bağlantıları görülmektedir. Ağ haritasına bakıldığında ortak atıfta alıntılanan referansların üç farklı küme olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Bu grupların doğrudan veya dolaylı olarak birbirleriyle ilişkili oldukları görülmektedir. Bu gruplar Maccannel D. (1976); Cohen E. (1988); Butler RW. (1980) şeklinde ayrılmıştır. Ağ haritasına bakıldığında en çok atıf alan yayın Maccannel D. (1976) olduğu görülmektedir.

Bilinen bir çalışmayı başlangıç noktası kabul edip yapılan araştırmayı genişletmek mümkündür. Bu çalışmaya atıf yapanları ve atıf yapanlara atıf yapanları bularak tüm ilintili çalışmalar belirlenebilmektedir. Mevcut araştırmalara ek olabilecek ya da boşluklarını dolduracak yeni fikirleri ortaya çıkaracak ortak atıf almış makaleleri kullanarak en güncel konuların takibi mümkün olacaktır (Web of Science Kısa Kullanım Kılavuzu, 2019).

3.4.5.2. Alıntılanan Kaynaklara Göre Analiz (Cited Sources)

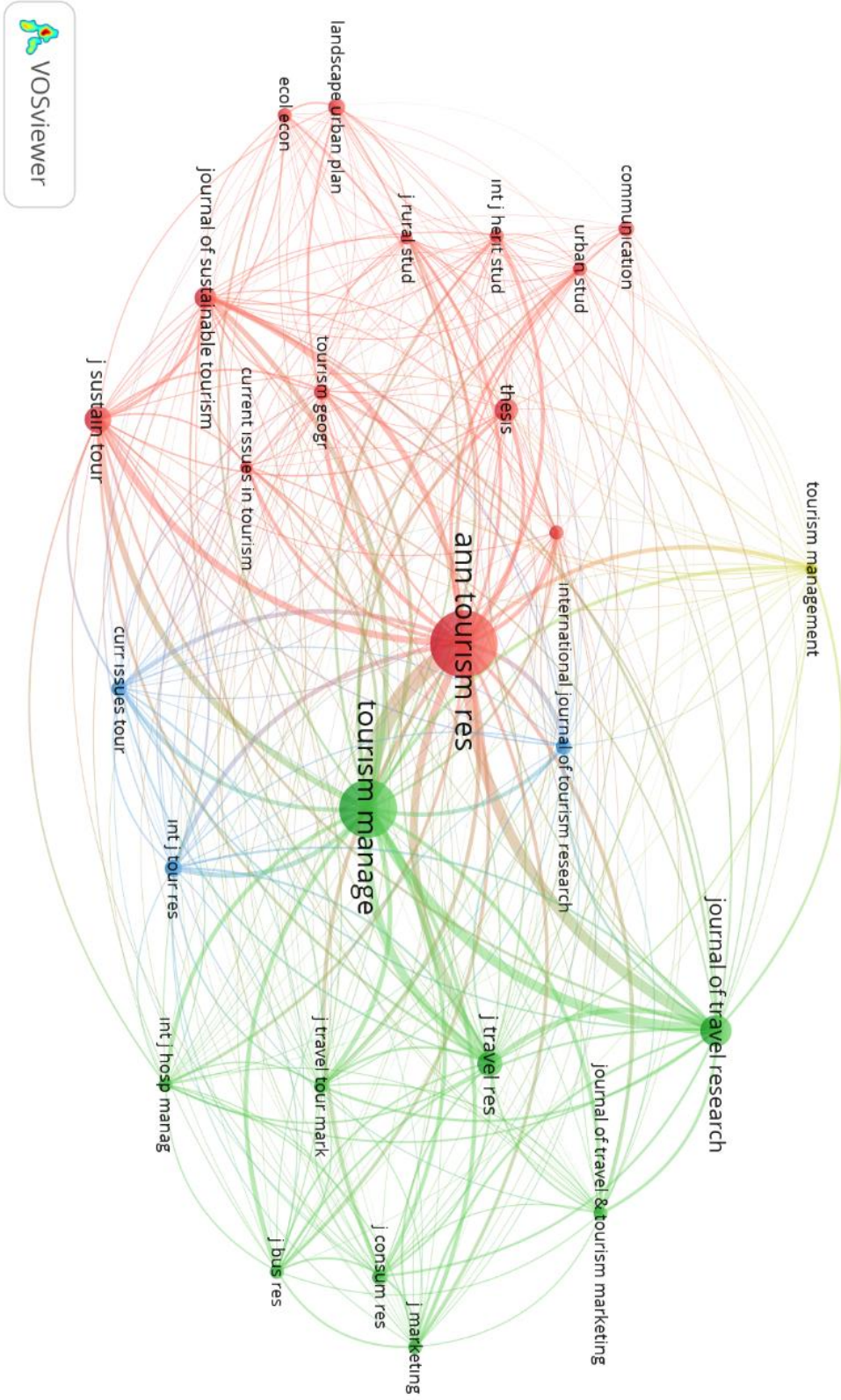
Ortak atıf analizi ile toplamda 120754 tane alıntılanan kaynak belirlenmiştir. İlk haritada 120754 atıfta bulunulan bir kaynağın minimum alıntı sayısı 100 olarak tutulmuş ve 120754 alıntılanan kaynağın 235 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 235 tane alıntılanan kaynağın her biri için, diğer alıntılanan kaynakların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 235 alıntılanan referans seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.31. Kültür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan kaynakların ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 120754 atıfta bulunulan bir kaynağın minimum alıntı sayısı 500 olarak tutulmuş ve 120754 alıntılanan kaynağın 26 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 26 tane alıntılanan kaynağın her biri için, diğer alıntılanan kaynakların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 26 tane alıntılanan kaynak seçilmiş ve Harita 3.32. oluşturulmuştur.

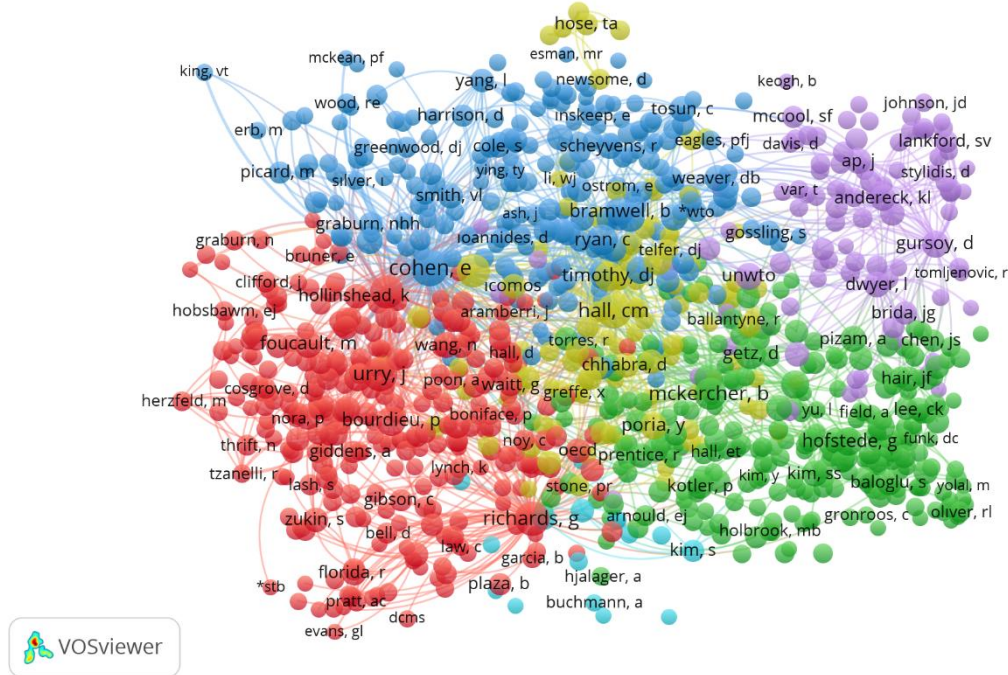

Harita 3.32. Kültür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan kaynakların ağ haritası

Kültür turizmi alanıyla ilgili olarak ortak atıfta alıntılanan kaynakların ağ haritası şekilde görülmektedir. Bu ağ haritasın en az beş yüz yayında atıf yapılan kaynakların bağlantıları gösterilmektedir. Ağ haritasında dört ana bağlantı grubu olduğu görülmektedir. Bu grupların birbirleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili oldukları görülmektedir. En çok atıf yapılan kaynakların; Annals of Tourism Research ve Tourism Mangement olduğu görülmektedir.

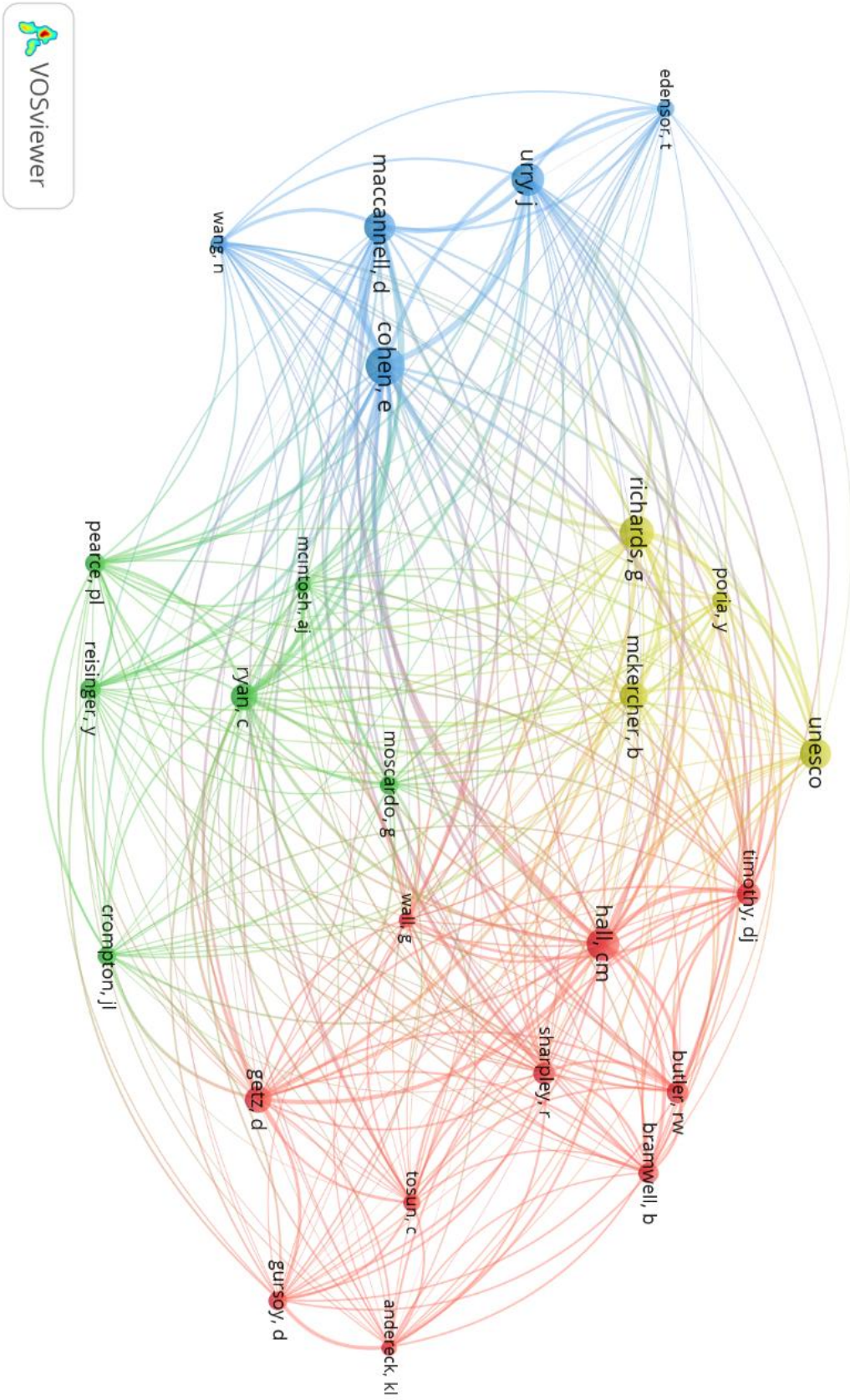
3.4.5.3. Alıntılanan Yazarlara Göre Analiz

Ortak atıf analizi ile toplamda 136874 tane alıntılanan yazar belirlenmiştir. İlk haritada 136874 atıfta bulunulan bir yazarın minimum alıntı sayısı 20 olarak tutulmuş ve 136874 alıntılanan yazarın 1546 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 1546 tane alıntılanan yazarın her biri için, diğer alıntılanan yazarların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 1000 alıntılanan referans seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.33. Kültür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan yazarların ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 136874 atıfta bulunan bir yazarın minimum alıntı sayısı 150 olarak tutulmuş ve 136874 alıntılanan yazarın 63 tan esi eşik değeri karşılamaktadır. 63 tane alıntılanan yazarın her biri için, diğer alıntılanan yazarların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 tane alıntılanan yazar seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan ilk 25 yazarın alıntılanma sayıları sırasıyla; E. Cohen 1163; Greg Richards 890; C. Michael Hall 849; John Urry 784; Dean Maccannel 748; Unesco 719; Bob Mckercher 589; Chris Ryan 520; Donald Getz 519; Dallen J. Timothy 428; Richard W. Butler 390; R. Sharpley 359; Y.Reisinger 327; P.L. Pearce 303; B. Bramwell 303; D. Gürsoy 296; Y. Poria 284; G. Moscardo 256; J.L. Crompton 255; N. Wang 240; T. Edensor 235; C.Tosun 225; K.L. Andereck 205; G. Wall 193; A.J. Mcintosh 181 şeklinde oluşmuştur.

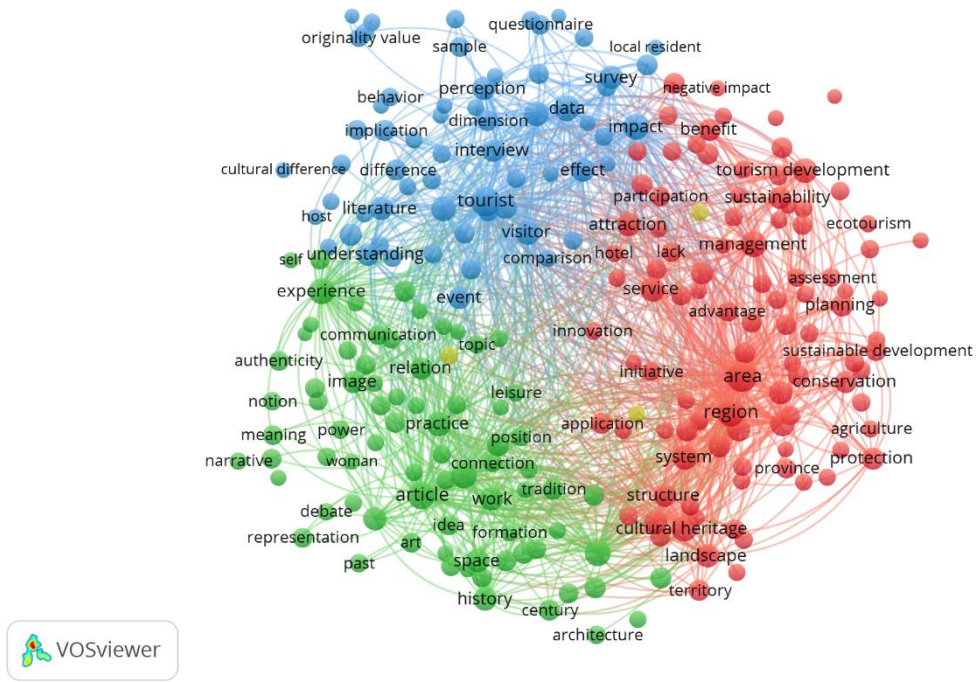

Harita 3.34. Kültür turizmi ile ilgili ortak atıfta alıntılanan yazarların ağ haritası

Kültür turizmi alanıyla ilgili ortak atıfta alıntılanan yazarların ağ haritası şekilde gösterilmektedir. Bu ağ haritasında en az yüz elli yayında atıf yapılan yazarların bağlantıları gösterilmektedir. Ağ haritasında dört ana bağlantı grubu olduğu görülmektedir. Bu dört ana bağlantı grubu 849 atıf sayısı ile Hall C.M.; 520 atıf sayısı ile Chris Ryan; 1163 atıf sayısı ile Eric Cohen ve 890 atıf sayısı ile Greg Richards olmuştur. Bu grupların birbirleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili oldukları görülmektedir. En kuvvetli ortak atıf bağı Cohen, E.; Macconnell, D.; Hall, CM. arasında görülmektedir.

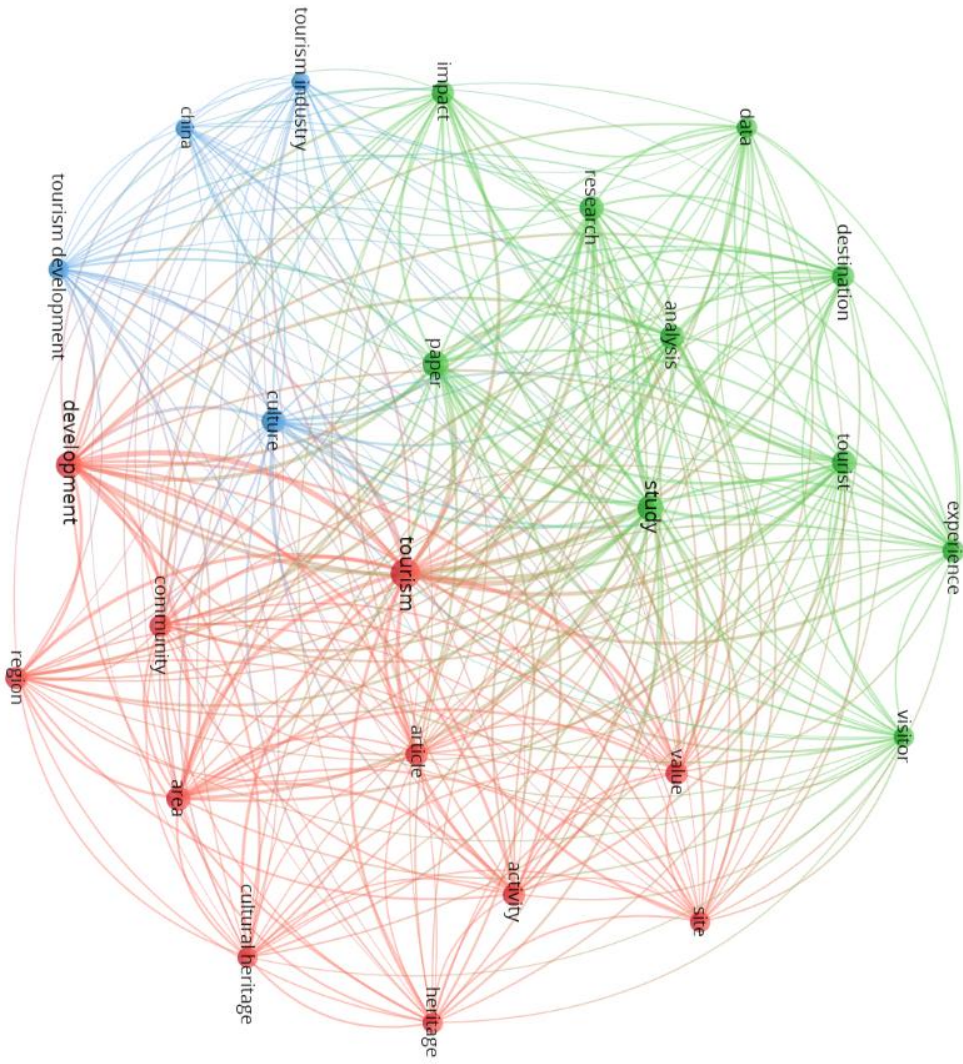
3.4.6. Metin Verilerine Dayanarak Eşdizimlilik Haritası

Web of Science veri tabanında 1979-2018 tarihleri arasındaki 'cultural tourism' anahtar kelimesi ile ilişkili 8948 tane çalışmanın özetlerinde geçen kelimelerin analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda ikili sayıma göre toplamda 122363 terim belirlenmiştir. 122363 tane terimde bir terimin minimum oluşum sayısı 100 olarak tutulmuş ve 122363 terimin 401 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 401 tane terimin her biri için, ilgili düzey puanı hesaplanmıştır. Bu puana göre, en ilgili terimler seçilmiştir. Varsayılan seçenek %60 en alakalı terimi seçmektedir. 401 tane terim için 241 tane en ilgili terim seçilmiş ve birinci harita oluşturulmuştur.

Harita 3.35. Kültür turizmi metin verilerine dayalı haritalama analizi ağ haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 122363 terim için bir terimin minimum oluşum sayısı 500 olarak tutulmuş ve 122363 terimin 56 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 56 tane terimin her biri için, ilgili düzey puanı hesaplanmıştır. Bu puana göre, en ilgili terimler seçilmiştir. Varsayılan seçenek %60 en alakalı terimi seçmektedir. 56 tane terim için 25 tane en ilgili terim seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur. Kültür turizmi alanında yayınlanmış olan çalışmaların özetlerinde en çok kullanılan ilk 25 kelime tekrar sayıları ile sırasıyla; Tourism 5477; Study 3507; Development 3316; Paper 3032; Area 2258; Research 2130; Analysis 2112; Tourist 2082; Culture 1842; Value 1723; Activity 1612; Article 1520; Community 1444; Region 1411; Destination 1388; Impact 1331; Experience 1330; Site 1180; Cultural Heritage 1162; Data 1143; Heritage 1097; Tourism Development 920; Visitor 910; Tourism Industry 697; China 599 şeklinde oluşmuştur.

Harita 3.36. Kültür turizmi metin verilerine dayalı haritalama analizi ağ haritası

Şekilde yer alan kültür turizmi ağ haritasına bakıldığında kültür turizmi alanında en çok kullanılan terimleri görmek mümkündür. Ağ haritasında en çok kullanılan terimlerin tourism, development, paper olduğu görülmektedir. Ağ haritasına bakıldığında üç farklı küme olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Bu üç ana bağlantı gruplarının ağ haritasında birbirlerine yakın şekilde konumlanması birbirleriyle iş birliği ağının kuvvetli olduğunu göstermektedir. Ana bağlantı grupları tourism; study; culture olarak görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kültür turizmi, turizmin temel bir türü ve aynı zamanda bu sayede turizm akademisyenlerinin uzun bir süredir üzerinde çalıştığı temel bir çalışma alanı durumundadır. Bibliyometrik bir analiz biçiminde olan bu çalışmada, Web of Science veri platformu kaynak alınarak ve “Cultural Tourism” (kültür turizmi) anahtar kelimesi kullanılarak 1979-2018 tarihleri arasında yayınlanmış 8.948 yayın belirlenmiştir. Belirlenen 8.948 çalışma 14 farklı başlıkta analize tabi tutulmuştur. Tezin içinde frekans değerleri biçiminde verilen söz konusu 14 başlıkta elde edilen veriler, sonrasında bağlantılı bir görsel haritalama yöntemi yazılımı olan VOSviewer paket programına aktarılmış ve bu sayede 6 temel başlıkta ve her bir temel başlık altında değişen sayılardaki alt başlıklarda görsel sonuçlar elde edilmiştir. Araştırma birden fazla sonucu vardır bunları sıralamak gerekirse;

Web of Science veri platformu analiz sonuçlarına göre;

Karasözen, Bayram ve Zan’ın 2009 senesinde 1997-2006 Türkiye Bilim Göstergeleri adlı çalışmalarında Temel Bilimsel Göstergelere göre yayın sayılarının sosyal bilimler alanına göre dağılımı 1997-2001 seneleri arasında 286; 2002-2006 seneleri arasında 833 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada 1997-2006 seneleri arasında sosyal bilimler alanında temel bilimsel göstergelere göre yayın sayılarının değişimi %191 olarak belirtilmiştir (Karasözen, (Gökkurt), & Umut Zan, 2009). Kültür turizmi alanında 1994-2018 tarihleri arasında gerçekleşen değişim ise %4800 olarak belirlenmiştir. 1994 senesinde 24 yayın sayısı; 2018 senesinde 1176 yayın sayısı olduğu ortaya çıkmış ve bunun sonucunda yüzdelerle değişim belirlenmiştir. Yayın sayısı bakımından en fazla yayın 2017 senesinde yayımlanmıştır. 2017 senesi içerisinde 1.395 tane yayın yayımlanarak son kırk yıl içerisindeki toplam yayınların %15.590’nına ulaşılmıştır. Son dört sene içerisinde kültür turizmi alanında yapılan çalışmaların yüzdesi toplam yüzdenin yaklaşık %54’ünü oluşturmaktadır. Bu sonuçla kültür turizmi çalışmalarının ileriki zamanlarda giderek artacağı

düşünülebilmektedir. Bu analiz sonucu ile çalışmalardaki referansların hangi yıl yayınlanan çalışmalarda kullanıldığını anlamamız mümkün olacaktır.

Yayın sayısı bakımından en çok yayın yapan kurum Hong Kong Polytechnic University' dir. 99 yayın sayısı ile birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise, 62 yayın sayısı ile içerisinde ABD'nin Florida eyaletinde bulunan on iki üniversiteyi içeren bir sistem olan State University System of Florida yer almaktadır. Bu analiz sonucu ile birlikte ana çalışmalardaki referansların hangi diğer kurumlarca kullanıldığını, bu sayede hangi kurumların kültür turizmi alanında aktif veya pasif çalıştığının belirlenmesi mümkün olacaktır.

Yayın sayısı bakımından yayınların en fazla yayımlandığı dil olarak İngilizce (7.855) dili belirlenmiştir. Bunu takiben sırasıyla İspanyolca (445), Portekizce (120) dili kültür turizmi alanındaki yayınların en fazla yayımlandığı 2. ve 3. dil olarak tespit edilmiştir. Kültür turizmi alanındaki çalışmalarının dillere göre analizi ile kültür turizmi alanında yapılan çalışmaların en sıklıkla kullanılan dilin hangisi olduğunun anlaşılmasını mümkün kılmaktadır.

Kültür turizmi çalışmaları en çok sosyal bilimlerin diğer konuları ile çalışılmıştır. Kültür turizmi çalışmaları %39 oranıyla en çok sosyal bilimler alanında çalışılmıştır. Bunu takiben kültür turizmi çalışmaları iş ekonomisi ve çevre bilimleri ekolojisi alanında çalışılmıştır. Kültür turizmi alanındaki çalışmaların araştırma alanlarına göre analiz edilmesi birçok konuda önemli bilgiler vermektedir. Araştırma alanlarındaki yayın sayılarına bakıldığında en çok araştırma yapılan alanın kültür turizmi alanı ile yakından ilişkili olduğunu, kültür turizmi çalışmalarının kapsadığı alanı en geniş alandan en dar alana kadar ortaya koymaktadır. Araştırma alanlarının birbirleriyle yakın ilişkide olması her bir araştırma alanının gelişmesi için önemli bir husustur. Bu yüzden kültür turizmi alanının kapsamının belirlenmesi ve ona göre çalışma sayısının az olduğu alanlarda yeni çalışmaların yapılması alanın gelişmesine olumlu etkide bulunacaktır. Kültür turizmi çalışmalarının

araştırma alanı analizi ışığında yeni yapılacak çalışmalar kültür turizmi konusuyla daha az çalışma yapılmış alanlara yönelerek literatürü genişletebilirler. Analiz sonucuna bakılarak bu alanların dil bilimi, sanat, tarım olabileceğini söylemek mümkündür.

Kültür turizmi çalışmalarının yayın sayıları açısından kaynak başlıklarına göre incelenmesiyle Tourism Management dergisi ile Annals of Tourism Research dergisi cultural tourism teriminin en çok kullanıldığı kaynaklar olarak belirlenmiştir. Kültür turizmi alanının kaynak başlıklarına göre analizi ile ilişkili kayıtların nerelerde yayınlandığının belirlenmesi mümkün olacaktır. Aynı zamanda ileri de kültür turizmi alanında yapılan çalışmaların nerelerde yayın yapılabileceğinin tespitini sunmuştur. Kaynak başlıklarının analizi yapılırken zaman aralığının farklı belirlenmesi, araştırma yazarlarının farklı şekilde belirlenerek yeni yapılacak çalışmalar alan için yeni perspektifler oluşturacaktır. Aynı zamanda kültür turizmi çalışmalarının kaynak başlıklarının kültür turizmi alanı için yayın sayısı açısından en önemli kaynakların Tourism Management ve Annals of Tourism Research belirlenmesiyle yapılacak yeni çalışmalar için öncü kaynaklar ortaya konmuştur. Kültür turizmi alanı için çalışacak yeni araştırmacılar bu kaynaklar doğrultusunda çalışmalarının rotalarını belirleyebilirler.

Kültür turizmi alanında yapılan çalışmalarda en fazla 51 yayını finansman açısından destekleyen kurum National Natural Science Foundation of China olmuştur. Bu analiz ile kültür turizmi alanına önem veren kurumların belirlenerek ileri de yapılacak çalışmalar için sponsor kurumların tespiti yapılmıştır. Çalışmalara finansman sağlayan kurumlar kültür turizmi alanının bilimsel açıdan gelişmesine katkı sağlamaktadır. Kültür turizmi alanına finansman sağlayan kurumların belirlenmesi yeni çalışmalar için araştırmacılara sponsorluk hakkında bilgiler vermektedir. Kültür turizmi alanına finansman sağlayan kurumların analizini belirli zaman aralığında belirli yazarlarla farklı açılardan değerlendirilmesi mümkündür. Alan için yapılacak her farklı açıdan değerlendirme ve yorumlama kültür turizmi alanını genişletip geliştirecektir.

Kültür turizmi çalışmalarının belge türlerine göre incelenmesinin sonucunda alan için 5.986 yayın sayısı ile en çok makale türünden bilimsel yayın yapılmıştır. Bunu takiben 2.632 yayın sayısı ile bildiri kağıtları takip etmektedir. Kültür turizmi alanındaki belge türlerinin analiz edilmesi ile alandaki eksik olan materyallerin neler olduğunun tespiti yapılmıştır. Aynı zamanda ana çalışmalardaki referansların sıklıkla kullanıldığı belge türünü de açıklamaktadır.

Kültür turizmi çalışmalarının konu kategorisine göre analizinde 2.929 yayın sayısı ile en çok konaklama, dinlenme ve spor turizmi kategorisi yer almaktadır. Bunu takiben ikinci sırada 834 yayın sayısı ile yönetim kategorisi; üçüncü sırada 619 yayın sayısı ile coğrafya kategorisi yer almıştır. Kültür turizmi çalışmalarının konu kategorisi analizi ile kültür turizmi alanının ilişkili olduğu diğer konular hakkında bilgi verilmektedir.

Kültür turizmi çalışmalarının yazarlara göre analizinde 28 yayın sayısı ile ilk sırada Sangkyun Kim; ikinci sırada 26 yayın sayısı ile Geoffrey Wall; üçüncü sırada 23 yayın sayısı ile Chris Ryan yer almaktadır. Kültür turizmi çalışmalarının yazarlara göre analizi ile temel çalışmalardaki referansları kullanan diğer yazarları belirlemeye ve kültür turizmi alanında kimlerin çalıştığını daha yakından görmemizi sağlamaktadır. Kültür turizmi alanı için yayın sayısı açısından en çok katkıda bulunan yazarların belirlenmesi yeni araştırmacılara alan içinde önemli yazarlar hakkında bilgi vermektedir. Yeni araştırmacılar, yazarların analizini farklı zaman aralığında, farklı kurumlarda, farklı araştırma alanları ile farklı ülke veya bölge belirleyerek analiz edebilirler.

Kültür turizmi çalışmalarının kitap serisi başlıklarının analiz sonucuna göre ilk sırada 130 yayın sayısı ile Procedia Social and Behavioral Sciences yer almaktadır. Bunu takiben ikinci sırada 121 yayın sayısı ile Advances in Social Science Education and Humanities Research; üçüncü sırada 73 yayın sayısı ile WIT Transactions on Ecology and the Environment yer almaktadır. Kültür turizmi alanındaki seminer, kongre gibi bilimsel toplantılarda sunulan çalışmaların yer aldığı kitap serilerinin başlıklarının belirlenmesi

kültür turizmi alanında çalışacak araştırmacılar için hangi bilimsel toplantının bu alan içerisinde en çok veya en az yayın verdiğine bakarak araştırmacının çalışması için önemli bilimsel yayınlara daha kolay ulaşmasını sağlayacaktır.

Kültür turizmi çalışmalarının konferans başlıklarına göre analizinde ilk sırada 25 yayın sayısıyla Asia Tourism Forum 12th Biennial Conference on Hospitality and Tourism Industry in Asia yer almaktadır. Bunu takiben 2. Ve 3. Sırada 21 yayın sayısıyla 2nd International Conference on Heritage and Sustainable Development ve 3rd International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM yer almaktadır. Kültür turizmi çalışmalarının konferans başlıklarına göre analizi okuyuculara veya kültür turizmi alanında çalışacak araştırmacılara kültür turizmi ile ilişkili konferansların hangileri olduğunu ve kültür turizmi alanında ne kadar yayına sahip olduklarının tespitini sağlamaktadır. Konferans başlıklarının belirlenmesi ile araştırmacılara kültür turizmi ile ilişkili konferansın hangisi veya hangileri olduğunu göstermek amaçlanmaktadır.

Kültür turizmi çalışmalarının ülkelere göre analizinde ilk sırada 1.217 yayın sayısıyla Çin Halk Cumhuriyeti, ikinci sırada 1.145 yayın sayısıyla Amerika Birleşik Devletleri, üçüncü sırada 591 yayın sayısıyla İngiltere yer almaktadır. Kültür turizmi çalışmalarının ülkelere göre analizi ile alanda katkısı bulunan ülkelerin tespiti sağlanmıştır.

Kültür turizmi çalışmalarının editörlerine göre analizinde ilk sırada 103 yayın sayısıyla Yuanzhi Zang; ikinci sırada 98 yayın sayısıyla Carlos A. Brebbia; üçüncü sırada 73 yayın sayısıyla Hong Zhang yer almaktadır.

Kültür turizmi çalışmalarının grup yazar analizi sonucunda ilk sırada 94 yayın sayısıyla SGEM; ikinci sırada 57 yayın sayısıyla IEEE; üçüncü sırada 41 yayın sayısıyla Destech Publicat INC yer almaktadır.

Kültür turizmi alanı için Web of Science veri platformundan alınan verilerle yapılmış olan bütün analizler farklı zaman aralığında, bakış açılarıyla, konu başlıkları ile incelenerek alan için farklı perspektifler oluşturulabilir.

Görsel haritalama yöntemi olan VOSviewer yazılım sonuçlarına göre;

VOSviewer programının metin verisine dayalı haritalama yöntemi ile kültür turizmi alanı ile ilgili yapılmış olan incelemede 5.477 tekrar ile en çok kullanılan terim Tourism'dir. Bunu takiben sırasıyla 3.507 tekrarla study; 3.316 tekrarla development; 3.032 tekrarla paper; 2.258 tekrarla area; 2.130 tekrarla research; 2112 tekrarla analysis; 2.082 tekrarla tourist; 1842 tekrarla culture; 1.723 tekrarla value terimleri yer almıştır. Metin verisine dayalı analiz ağ haritasında ana bağlantı gruplarının tourism; study; culture olduğu görülmektedir. Kültür turizmi çalışmalarının metin verisine dayalı eşdizimlilik analizi sonucunda kültür turizmi alanında yapılmış çalışmaların özetlerinde geçen terimlerin analizi sonucuyla kültür turizmi çalışmalarında kullanılan terimler açısından evrenini anlaşılması mümkün olmuştur. Kültür turizmi alanında çalışacak araştırmacılar için bu evrenin kullanılması ve bu evrenden yola çıkarak kültür turizmi konusunun farklı kullanım alanlarıyla evreni genişletebilmesi mümkündür.

Kültür turizmi alanında bibliyografik eşleştirmeye dayalı yapılmış olan analizlerdeki sonuçlar ise şu şekilde sıralanabilir:

Bibliyografik eşleştirme ile 8.948 çalışma incelenmiştir. Bibliyografik eşleştirmenin ilk analizi belgelere göre yapılmıştır. Bibliyografik eşleştirme ile kültür turizmi alanı ile ilgili belgelerin analiz sonuçlarında kültür turizmi alanında en çok atıf yapılan 439 atıf sayısı ile S.Quan ve N.Wang yazarlarının 2004 senesinde Tourism Management dergisi 25. Sayısında 297-305 sayfa aralığında yayımlanan yayını tespit edilmiştir.

Bibliyografik eşleştirmenin ikinci analizi ise kaynaklara göre yapılmıştır. Bibliyografik eşleştirme ile kültür turizmi alanı ile ilgili kaynakların analiz sonuçlarında

kültür turizmi alanında en çok atıf yapılan kaynak 263 atıf sayısı ile Tourism Mangement olarak belirlenmiştir.

Bibliyografik eşleştirmenin üçüncü analizi ise yazarlara göre yapılmıştır. Bibliyografik eşleştirme ile kültür turizmi alanı ile ilgili yazarların analiz sonuçlarında en çok atıf yapılan yazar 20 atıf sayısı ile Chris Ryan olarak belirlenmiştir.

Bibliyografik eşleştirmenin dördüncü analizi ise kurumlara göre yapılmıştır. Bibliyografik eşleştirme ile kültür turizmi alanı ile ilgili kurumların analiz sonuçlarında en çok katkı sağlayan kurum 91 yayın sayısı ile Hong Kong Polytech University olarak belirlenmiştir.

Bibliyografik eşleştirmenin beşinci analizi ise ülkelere göre yapılmıştır. Bibliyografik eşleştirme ile kültür turizmi alanı ile ilgili ülkelerin analiz sonuçlarında en çok katkıda bulunan ülkenin 1.179 yayın sayısı ile Peoples R China (Çin Halk Cumhuriyeti) olarak belirlenmiştir.

Bibliyografik eşleştirme analizinde incelenen her bir başlık; ülkelere göre, yazarlara göre, kurumlara göre, kaynaklara göre ve belgelere göre; farklı zaman aralıklarında her bir başlık için farklı yazar, kurum, ülke, kaynak ve belge seçeneği belirlenerek yeni araştırmalar için farklı perspektifler oluşturulabilir. Örneğin bibliyografik eşleştirme analizi belirli zaman aralığında sadece yazar açısından veya sadece kaynak açısından değerlendirilip yorumlanabilir.

Kültür turizmi alanında alıntı analizine dayalı yapılmış olan analizlerdeki sonuçlar ise şu şekilde sıralanabilir:

Alıntı analizine göre en fazla atıf yapılan yayınların Quan 2004 (439); Crompton 1997 (395); Tosun 2000 (360) olduğu görülmektedir. Bu analiz sonucu ile kültür turizmi alanına etki eden yayınlar tespit edilmiştir. Alıntı analizine göre en fazla atıf yapılan yayın için

zaman aralığı farklı belirlenerek alan için farklı yorumlar geliştirilebilir. Aynı şekilde çalışmaları ülkeler, araştırma alanı, kurum, yazar açılarından farklı kıstaslar belirlenerek kültür turizmi alanına yeni perspektifler kazandırılabilir.

Alıntı analizine göre en fazla alıntı yapılan kaynağın 11.929 alıntı sayısı ile Annals of Tourism Research olduğu görülmektedir. Alıntı analizinin kaynaklara göre analizi ile kültür turizmi alanında çalışan veya çalışacak olan araştırmacılar için en temel kaynağın hangisi olduğunun tespiti yapılmıştır. Kültür turizmi alanında yeni çalışacak araştırmalar için en temel kaynakların belirlenmesi yapılacak olan çalışmanın rotasının çizilmesinde araştırmacıya kolaylık sağlayacaktır. Alıntı analizine göre kaynakların belirlenmesinde zaman aralığı değiştirilerek yeni yorumlar yapılabilir. Bununla birlikte araştırmanın kaynakları veri tabanının farklılaştırılmasıyla farklı açıdan incelenip yorumlanabilir.

Alıntı analizine göre en fazla alıntı yapılan yazarın 17 belgede 658 alıntı sayısı ile Greg Richards olduğu görülmektedir. Kültür turizmi alanında en çok alıntı yapılan yazarların belirlenmesi ile kültür turizmi alanındaki çalışmalara yön veren yazarlar tespit edilmiştir. Alıntı analizinin yazarlara göre sonucu ile alan içinde yeni çalışmalar yapacak olan araştırmacılar en fazla alıntı yapılan yazarları inceleyip çalışmalarını bu düzende genişletebilirler. Kültür turizmi alanının alıntı analizine göre en fazla alıntıya sahip yazarları ileri ki çalışmalar için farklı zaman aralığında, farklı ülke, kurum, araştırma alanı sınıflandırılmasıyla yorumlamak alan için farklı görüşlerin oluşmasını sağlayacaktır.

Alıntı analizine göre alıntı bağlantıları bakımından Hong Kong Polytech University (140), University Queensland (116) ve Sun Yat Sen University (107) ilk üç sırada yer almaktadır. Alıntı analizine göre kurumların değerlendirilmesi farklı zaman aralığında, farklı yazar, ülke, belge, kaynak açısından değerlendirerek yeni araştırmalar yapılabilir.

Alıntı analizine göre Çin Halk Cumhuriyeti adresli kurumların alana en fazla katkıda bulunan kurumlar olduğu görülmektedir. Türkiye'deki kurumlar Çin Halk Cumhuriyeti

adresli kurumlarla aynı kümede yer almaktadır. En çok bağlantı kurulan ülkelerin USA, England, Australia olduğu görülmektedir. Alıntı analizine göre kurumların değerlendirilmesinde farklı zaman aralığı, belirli yazarlar, belirli araştırma alanları belirlenerek yeni çalışmalarla alan için yeni yorumlar yapılabilir.

Kültür turizmi alanında yapılacak olan alıntı analizlerinde ileri de yapılacak çalışmalar sadece belgelere göre; kaynaklar göre, yazarlara göre; kurumlara göre; ülkelere göre; yayın yıllarına göre analizi değerlendirilip incelenebilir. Aynı zamanda belgelere göre analizi yazarlar, kurumlar, yayın yılları, kaynaklar ve ülkelere göre farklı şekillerde; yazarlara göre analizi kurumlar, yayın yılları, belgeler, ülkeler ve kaynaklara göre farklı şekillerde; kaynaklara göre analizi yazarlar, yayın yılları, belgeler, kurumlar ve ülkelere göre farklı şekillerde; yayın yıllarına göre analizi yazarlar, kurumlar, kaynaklar, ülkeler ve belgelere göre farklı şekillerde; kurumlar göre analizi yayın yılları, yazarlar, ülkeler, belgeler ve kaynaklara göre farklı şekillerde farklı belirlemelerle araştırılması ve incelenmesi yapılacak olan yeni çalışmalar için öneri olabilir.

Kültür turizmi alanında ortak atıf analizine dayalı yapılmış olan analizlerdeki sonuçlar ise şu şekilde sıralanabilir:

Kültür turizmi alanı ile ilgili ortak atıfta en fazla alıntılanan referanslar tespit edilmiştir. Ortak atıf analizinde en fazla alıntılanan referans 257 alıntı sayısı ile D. Maccannell 1976 senesinde Tourist New Theory adlı yayını olmuştur. Ortak atıf analizinin alıntılanan referanslara göre analizi sonucunda, kültür turizmi alanında yapılacak olan yeni çalışmalar için önemli referansların tespit edilmiş olması araştırmacıya çalışma öncesinde önemli bir katkısının olacağı düşünülmektedir. Çalışma 1979-2018 tarihleri aralığındaki çalışmalar arasında ortak atıf analizine göre en fazla alıntılanan referansları tespit etmiştir. Alanda yapılacak yeni çalışmalar zaman aralığını son beş yıl, son on yıl gibi farklı tarih aralıklarında inceleyip analiz edebilirler. Aynı zaman da bu analiz şeklini belirli yazarlar ile sınırlandırarak yapmakta mümkündür. Ortak atıf analizine göre en fazla alıntılanan

referansları belirli kurumlar seçilerek de yapılabilir. En fazla alıntılanan referansların analizinde araştırma alanını sınırlandırarak yeni çalışmalar üretilebilir. Analiz içerisinde minimum alıntı sayısı ve minimum alıntılanan referans sayıları farklı değerlerle incelenip kültür turizmi alanı için farklı değerlendirmeler yapılabilir.

Kültür turizmi alanı ile ilgili ortak atıfta en fazla alıntılanan kaynaklar belirlenmiştir. Ortak atıfta en çok alıntılanan kaynak Annals of Tourism Research olarak belirlenmiştir. Ortak atıfta en fazla alıntılanan kaynak analizin sonucuyla kültür turizmi alanında yapılacak yeni çalışmalar için araştırmacıların kültür turizmi alanında en çok alıntılanan kaynakların belirlenmiş olması çalışmalarını yaparken kaynak kategorisinde araştırmacılara faydalı olacaktır. Yeni çalışmalar için en çok alıntılanan kaynak analizinde yayın yıl aralığı farklı belirlenip yeni yorumlar ortaya çıkarılabilir. Aynı zamanda çalışmaların kaynaklarını belirli ülkelerde belirli kurumlarda belirli konularda sınırlandırıp yeni yorumlar elde edilebilir.

Kültür turizmi alanı ile ilgili ortak atıfta en fazla alıntılanan yazarlar belirlenmiştir. Analiz sonucunda ortak atıf analizine göre en çok alıntılanan yazar 1.163 alıntı sayısı ile Erik Cohen olmuştur. Ortak atıfta en fazla alıntılanan yazar analizin sonucuyla kültür turizmi alanında yapılacak yeni çalışmalar için araştırmacıların kültür turizmi alanında en çok alıntılanan yazarların belirlenmiş olması çalışmalarını yaparken yazar kategorisinde araştırmacılara faydalı olacaktır. Yeni çalışmalar için en çok alıntılanan yazar analizinde yayın yıl aralığı farklı belirlenip yeni yorumlar ortaya çıkarılabilir. Aynı zamanda çalışmaların yazarlarını belirli ülkelerde belirli kurumlarda belirli konularda sınırlandırıp yeni yorumlar elde edilebilir.

Kültür turizmi alanı için yapılmış olan ortak atıf analizi sadece alıntılanan yazar, alıntılanan kaynak ve alıntılanan referanslar tek başlık olarak incelenip yorumlanabilir.

Eşdizimlilik analizine göre yazar anahtar kelimelerinden en çok hangi terimlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Böylece analiz, kültür turizmi çalışmalarının konu kapsamının ne şekilde olduğu hakkında bilgiler vermiştir. Analiz sonucunda yazarlar tarafından verilen anahtar kelimeler dört farklı grupta incelenmiştir. Bunlar; tourism, cultural tourism, sustainability ve sustainable development kelimelerinden oluşmuştur. Kültür turizmi alanında eşdizimlilik analizine göre yazar anahtar kelimelerinde en çok iş birliği kurulan kelimeler tourism, cultural heritage ve heritage olmuştur. Eşdizimlilik analizi sonucuna göre yazar anahtar kelimelerinde en çok kullanılan terimlerin belirlenmesiyle yeni çalışmalar için kültür turizmi alanının hangi terimlerle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Eşdizimlilik analizi belirli tarihler arasında belirlenerek farklı perspektifler doğrultusunda incelenebilir. Kültür turizmi alanında eşdizimlilik analizi için ülkeler, kurumlar, yazarlar ve araştırma alanı farklılaştırılarak yeniden incelenip yorumlanabilir.

Kültür turizmi alanında ortak yazar analizine dayalı yapılmış olan analizlerdeki sonuçlar ise şu şekilde sıralanabilir:

Ortak yazar analizine göre en fazla yayına sahip olan yazarlar Chris Ryan (20), Geoffrey Wall (19), Tomas Lopez-Guzman (18) olarak belirlenmiştir. Kültür turizmi alanını ele alan yazarların ortak yazar analizlerinin yapılmış olması alan içerisinde yeni çalışmalar yapacak yazarlar için farklı perspektifler oluşturabilir. Ortak yazar analizine göre en fazla yayına sahip yazar belirlenirken zaman aralığı değiştirilip yeni yorumlar oluşturulabilir. Yeni çalışmalar için ortak yazar analizinde en fazla yayın yapan yazarlar kurumlar açısından, ülkeler açısından, araştırma alanları açısından daha kapsamlı incelenebilir.

Ortak yazar analizine göre en çok bağlantı kurulan kurumların University Johannesburg (31), Sun Yat Sen University (17), University Queensland (16) olduğu görülmektedir. Ortak yazar analizine dayalı kültür turizmi alanı ile ilgili en çok bağlantı kurulan kurumların belirlenmesi ile yeni çalışmalarda bulunacak ortak yazarların hangi kurumlara yöneleceği tespit edilmiştir. Ortak yazar analizine göre en fazla iş birliği kurulan

ülkelerin ABD (264), İngiltere (231) ve Çin Halk Cumhuriyeti (218) olduğu görülmektedir. Ortak yazar analizine göre kurumları atıf sayısına göre, ülkesine göre, yazarlarına göre değerlendirerek yeni yorumlar yapılabilir. Yapılacak çalışmalar farklı zaman aralığında incelenirse kültür turizmi alanında ortak yazar analizi için kurumlar hakkında farklı görüşler belirlenebilir.

Kültür turizmi alanı için yapılmış olan ortak yazar analizi sadece yazarlara göre, ülkelere göre ve kurumlara göre değerlendirilip tek bir araştırma alanı olarak incelenebilir.

Bu araştırmada sunulan bilgiler, kültür turizmi alanında yapılmış olan araştırmalar hakkında genel bilgiler içerir. Kültür turizmi alanı ile ilgili araştırmacılara ve uygulayıcılara dergi, ülke, yazar, kurum, referans ve araştırma alanlarından gelen temel ilkeleri tanımlamada yardımcı olur.

Kültür turizmi alanının geçmişten günümüze gelişiminin anlaşılmasında bibliyometrik analiz ve bilimsel haritalama yönteminden yararlanmak mümkündür. Bu açıdan çalışma, kültür turizmi alanının son kırk yıl itibariyle durum analizini, ortaya çıkan konuların, yazarların, ülkelerin, kurumların kavramsal ilişkilerini ortaya koymaktadır.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 2. Eylem planında yer alan belirli şehirlerde kültür turizminin canlandırılarak marka kültür kentlerinin oluşması; Kültür Köyleri projesiyle köylerde kültür turizminin ele alınması, Söğüt ve Kapadokya bölgelerinin kültür turizmi gelişim bölgesi olarak belirlenmesi yer almaktadır. Bu çalışmanın sonuçları, yukarıda bahsi geçen birçok eylem gibi kültür turizmi alanında yapılacak her çalışmanın yapılmasında etkili olabilecektir.

Sonuç olarak, mevcut bilgi birikiminin durumu karşısında temel okuma ve araştırma yapmak için analiz sonuçlarına bakılabilir. Sonuçlar doğrultusunda araştırmacılar ve sektör paydaşları kendilerine uygun şekilde bir yöntem izleyebilirler.

KAYNAKÇA

- Adams, K. M. (2008). Cultural Tourism. W. Darity (Dü.) içinde, *International Encyclopedia of the Social Sciences* (s. 201). Macmillian.
- Ahipaşaoğlu, S. (2006). *Turizmde Rehberlik* (2. b.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aktan, Ç. C., & Tutar, H. (2007). Bir Sosyal Sabit Sermaye Olarak Kültür. *Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi*, 6(20).
- Al, U. (2008). "Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Yaklaşım. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Al, U., & Soydal, İ. (2012). Dergi Kendine Atfının Etkisi: Energy Education Science and Technology Örneği", 26(4), ss.699-714. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4), 699-714.
- Al, U., & Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe üniversitesi kütüphanecilik bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19-47.
- Aydın, İ. (1990). *Açıklamalı Turizm Terimler Sözlüğü*. Aydın: Coşkun Matbaası.
- Bahçe, A. (2009). Kırsal Gelişimde Kültür (Mirası) Turizmi Modeli. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(25), 1-13.
- Bal, H. (1995). Turizmin Kırsal Toplumda Aile İçi İlişkilere Etkisi; Antalya'nın Üç Köyünde Karşılaştırmalı Bir Araştırma. İstanbul.
- Berkman, A. (1987). Amme İdaresi Dergisi'nde Yayımlanan Makaleler ve Türk Yönetim Bilimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 20(4), 19-42.
- Beşel, F., & Yardımcıoğlu, F. (2017). Maliye Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi: 2007-2016 Dönemi. *Maliye Dergisi*(172), 133-151.
- Can, M. (2009). *Kültürel Miras ve Müzecilik*. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Chen, C. (2017). Science Mappin: A Systematic Review of the Literature. *Journal of Data and Information Science*, 2(2), 1-40.
- Cooper, C. v. (1994). *Tourism: Principles and Practice*. London: ELBS vith Pitman.
- Çeken, H. (2003). *Küreselleşme, Yabancı Sermaye ve Türkiye Turizmi*. Ankara: Değişim Yayınları.

- Çiçek, D. (2013). Alternatif Turizm. A. Bahçe (Dü.). içinde Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Çulha, O. (2008). "Kültür Turizmi Kapsamında Destekleyici Turistik Ürün Olarak Deve Güreşi Festivalleri Üzerine Bir Alan Çalışması. *Journal of Yasar University*, 3(12), 1827-1852.
- Demirgil, H. (2017). *Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınlarında Bilimsel Yoğunlaşma ve Ağyapıları*. Isparta.
- Diker, O., & Deniz, T. (2016). *Coğrafya ve Tarih Perspektifinden Somut Kültürel Miras ve Türkiye* (1. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, Ö. (2000). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*. İstanbul: İnkilap Yayınevi.
- Doyle, M. W., & Julian, J. P. (2005). The most cited works in geomorphology. *Geomorphology*(72), 238-249.
- Eralp, Z. (1983). *Genel Turizm* (3 b.). Ankara: BASIN-YAYIN YÜKSEK OKULU YAYINLARI.
- Evans, N., & Campbell, D. (2003). *Strategic Management for Travel and Tourism*. Oxford.
- Evliyaoğlu, S. (1989). *Genel Turizm Bilgileri*,. Ankara: Beta Basım Yayın.
- Foo, L., & Rosetto, A. (1998). Cultural Tourism in Australia Characteristic and Motivations. *Bureau of Tourism Research*, 27.
- Garrod , B., & Fyall, A. (2001). Haritage tourism: A Qestion of Definition. *Annals of Tourism Research*, 28(4), 1050.
- Genim, S. (2002). Kültür Turizmi. *T.C. Turizm Bakanlığı II. Turizm Şurası Bildirileri*. Ankara.
- Gökalp, Z. (1994). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: İnkilap Yayınları.
- Gülcan, B. (2010). Türkiye’de Kültür Turizminin Ürün Yapısı ve Somut Kültür Varlıklarına Dayalı Ürün Farklılaştırma İhtiyacı. *İşletme Araştırma Dergisi*, 99-120.
- Güvenç, B. (1996). *İnsan ve Kültür* (7. b.). İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Hotamışlı, M., & Erem, I. (2014). Muhasebe ve Finansman Dergisi’nde Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(63), 1-19.
- İnternet: (2019, 05 10). Hacettepe:

<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/dissertation/c2.pdf>
adresinden alındı.

İnternet: *VOSviewer*. (2009). VOSviewer: <http://www.vosviewer.com/> adresinden alındı.

İnternet: *Web of Science Kısa Kullanım Kılavuzu*. (2019, Mayıs 10).
http://kutuphane.ticaret.edu.tr/wp-content/uploads/wos_hkullanım.pdf adresinden
alındı.

İnternet: *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı*. (2009). <http://www.kulturturizm.gov.tr/>
adresinden alındı

J., C. M., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., & et. (2011). SciMAT: a new science
mapping analysis software tool. *Journal of the American Society for Information
Science and Technology*(63), 1609-30.

Karasözen, B., (Gökkurt), B. Ö., & Umut Zan, B. (2009). 1997-2006 Türkiye Bilim
Göstergeleri Analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1), 4-21.

Karlı, Ö. (2016). Ernst Cassirer'de Kültürün Anlamı. *JOMELIPS*, 1(2), 38-59.

Kozak, N., & vd. (2000). *Genel Turizm: İlkeler-kavramlar* (4. b.). Ankara: Turhan Kitabevi.

Kroeber, A. L. (1985). *A Roster of Civilizations and culture*. Westport: Greenwood Press.

Kuçuradi, İ. (2009). *Uludağ Konuşmaları* (4. b.). Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.

Kurutkan, M., & Orhan, F. (2018). *Kalite Prensiplerinin Görsel Haritalama Tekniğine Göre
Bibliyometrik Analizi*. Ankara: SAGE Yayıncılık San. ve Tic.Ltd.Şti.

Latouche, S. (1993). *Dünyanın Batılılaşması*. (T. Keşoğlu, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Law, R., & Cheung, P. (2008). An Analysis of Publications in Leading Tourism Journals and
Its Implications. *Journal of China Tourism Research*, 4(1), 78-97.

Malinowski, B. (1992). *Bilimsel Bir Kültür Teorisi*. (S. Özkal, Çev.) İstanbul: Kabalıcı.

McBurney, M. K., & Novak, P. L. (2002). What is bibliometrics and why should you care?
Proceedings of the Professional Communication Conference (s. 108-114). IEEE.

McGettigan, F., & Burns, K. (2001). *Clonmacnoise: a Monastic Site, Burial Ground and
Touristic Attraction*. (G. Richards, Dü.) United Kingdom: CABI Publishing.

McKercher, B. (2002). Towards a Classification of Cultural Tourists. *International Journal
of Tourism Research*(4 (1)), 29-38.

- Medlik, S. (2003). *Dictionary of Travel, Tourism and Hospitality* (3. b.). United Kingdom: Butterworth-Heinemann.
- Mejuyev, V. (1987). *Kültür ve Tarih*. (S. H. Yokova, Çev.) Ankara: Başak Yayınları.
- Özbek, M. (2000). *Düünden Bugüne İnsan*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Özköse, H. (2017). Yönetim Bilişim Sistemleri Alanının Türkiye ve Dünya'daki Bibliyometrik Analizi ve Haritası. *Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Özlem, D. (2000). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi* (4. b.). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Pedersen, A. (2002). *World Heritage Manuals*. (23). Paris.
- Pekin, F. (2011). *Çözüm: Kültür Turizmi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Polat, Ç., Sağlam, M., & Sarı, T. (2013). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisinin Bibliyometrik Analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(2), 273-288.
- Richards, G. (2001). *Cultural Attractions and European Tourism*. United Kingdom: CABI Publishing.
- Richards, G. (2003). What is Cultural Tourism? (A. In van Maaren, Dü.) *Erfgoed voor Toerisme*.
- Richards, G. (2018). Cultural Tourism: A review of recent research and trends. *Journal of Hospitality and Tourism Management*(36), 12-21.
- Ryan, C. (2002). Tourism and Cultural Proximity Examples from New Zealand. *Annals of Tourism Research*(29-4), 952-971.
- Saarinen, J., Moswete, N., & Monare, M. (2014). Cultural Tourism: New Opportunities Heritage Sites. *Tourism Management*(16(5)), 361-365.
- Sezgin, O. M. (1995). *Genel Turizm*. Ankara: Tütibay.
- Silberberg, T. (1995). Cultural Tourism and Business Opportunities For Museums and Heritage Sites. *Tourism Management*(16), 361-365.
- Taşkın, Z., & Çakmak, T. (2010). Başlangıcından Bugüne Bilgi Dünyası Dergisi'nin Bibliyometrik Profili. *Bilgi Dünyası*, 11(2), 332-348.
- Tok, C. (2002). Kültür turizmi. . *II. Turizm Şurası Bildirileri*, (s. 221).
- Tolungüç, A. (1999). *Turizm Olgusu ve Türk Turizm*. Ankara: A.Ü. İLEF Reklâm Atölyesi.

- Tunç, A., & Saç, F. (1998). *Genel turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Turan, Ş. (1990). *Türk Kültür Tarihi: Türk kültüründen Türkiye kültürüne ve evrenselliğe*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük* (10. b.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- İnternet: UNESCO. (1982, July-August 26-6). *Mexico City Declaration on Cultural Policies*. Mart 12, 2019 tarihinde https://culturalrights.net/descargas/drets_culturals401.pdf adresinden alındı
- Usta, Ö. (2001). *Turizm 1-2*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Usta, Ö. (2009). *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım* (2. b.). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uygur, N. (2003). *Kültür Kuramı* (2. b.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ünal, Z. G. (2014). *İSMEP Rehber Kitaplar Kültürel Mirasın Korunması*. İstanbul: Beyaz Gemi Sosyal Proje Ajansı .
- Williams, R. (1977). *Culture and Society: 1780-1950*. Middlesex: Penguin Books.
- Yalçın, H. (2010). Milli Folklor Dergisinin Bibliyometrik Profili (2007-2009). *Milli Folklor*, 22(85), 206.
- Yılmaz, G. (2017). Restoranlarda Bahşiş İle İlgili Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/Journal of Travel and Hospitality Management* , 14(2), 65-79.

EKLER

EK-1. Web of Science Author Connect Category List

Clarivate Analytics | Web of Science Author Connect category list

3

Social Science Citation Index

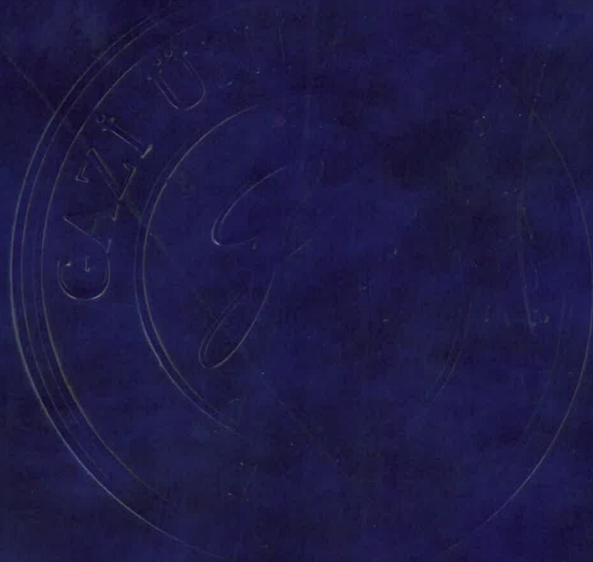
Anthropology
 Area Studies
 Business
 Business, Finance
 Communication
 Criminology & Penology
 Cultural Studies
 Demography
 Economics
 Education & Educational Research
 Education, Special
 Environmental Studies
 Ergonomics
 Ethics
 Ethnic Studies
 Family Studies
 Geography
 Gerontology
 Green & Sustainable Science & Technology
 Health Policy & Services
 History
 History & Philosophy Of Science
 History of Social Sciences
 Hospitality, Leisure, Sport & Tourism
 Industrial Relations & Labor
 Information Science & Library Science
 International Relations
 Law
 Linguistics
 Management
 Nursing
 Planning & Development
 Political Science
 Psychiatry
 Psychology, Applied

Arts and Humanities Citation Index

Archaeology
 Architecture
 Art
 Asian Studies
 Classics
 Cultural studies
 Dance
 Film, Radio, Television
 Folklore
 History
 History & Philosophy of Science
 Humanities, Multidisciplinary
 Language & Linguistics
 Literary Reviews
 Literary Theory & Criticism
 Literature
 Literature, African, Australian, Canadian
 Literature, American
 Literature, British Isles
 Literature, German, Dutch, Scandinavian
 Literature, Romance
 Literature, Slavic
 Medieval & Renaissance Studies
 Music
 Philosophy
 Poetry
 Religion
 Theater

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

Gazili Üretim Kaliteyi

